

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

На основу "Одлуке о приступању изради просторног плана општине Мионица", донете на седници Скупштине општине, 10.03.2006.године (бр.02-15/2006), а на основу Извештаја са седнице Комисије за планове, од 27.02.2006.године о усвајању Програма за израду Просторног плана општине Мионица, Саобраћајни институт ЦИП је одређен за носиоца израде Просторног плана општине Мионица (у даљем тексту: Просторни план Општине).

Законом о планирању и изградњи (чл.16) утврђена је обавеза да се плански документи морају усаглашавати међусобно. Просторни план општине мора бити усаглашен са Стратегијом просторног развоја Републике Србије, а до њеног доношења са постојећим Просторним планом Републике Србије (чл.168). Обзиром да Стратегија није донета, важећи плански документ највишег реда је Просторни план Републике Србије (Сл.гласник РС, бр.13/96).

Регионални просторни план подручја Колубарског округа погођеног земљотресом (Сл.гласник РС, бр.70/2002) је стратешки плански документ који је урађен у складу са Просторним планом Републике Србије, и као такав представља планску обавезу при изради Просторног плана општине Мионица (у даљем тексту: Регионални просторни план).

Од значаја за израду ПП Мионица је и ГУП Мионица 2010 (Сл.гласник СО Мионица, бр. 2/95) као и ГУП Горња Топлица (Сл. гласник СО Мионица, бр.). Одлуком општине (Сл. гласник СО Мионица, бр.7/2003) утврђени су делови који се могу примењивати до доношења новог ГУП-а за Мионицу. Овом одлуком и даље ће се примењивати делови плана који се односе на постојећу и планирану саобраћајну и инфраструктурну мрежу као и на објекте од друштвеног значаја. Одлуком општине (Сл.гласник СО Мионица, бр.4/2003) утврђени су делови који се могу примењивати до доношења новог ГУП-а за Горњу Топлицу и то: делови који се односе на постојеће и планиране саобраћајнице и инфраструктуру као и делови који се односе на парцеле које су предвиђене за изградњу објеката за јавне намене.

Правни основ за израду Просторног плана Општине садржан је одредбама:

- **Закона о планирању и изградњи** ("Службени гласник РС", број 47/2003);
- **Правилника о садржини и изради планских докумената** чл.33 ("Службени гласник РС", број 60/2003) којима је прописана садржина просторног плана општине;
- **Закона о јавним путевима** ("Службени гласник РС", бр. 101/05);
- **Закона о железници** ("Службени гласник РС", 18/05);
- **Закона о безбедности у железничком саобраћају** ("Службени лист СРЈ", 101/05);
- **Закона о телекомуникацијама** ("Службени гласник РС", бр. 44/2003);
- **Закона о транспорту, дистрибуцији и коришћењу природног гаса** ("Службени гласник РС", бр. 66/91, 53/93, 67/93, 48/94, 12/96);
- **Закона о електропривреди** ("Службени гласник РС", бр. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 69/94 и 44/95);
- **Закону о процени утицаја на животну средину** ("Сл.гласник РС бр.135/04");
- **Закону о заштити животне средине** ("Сл.гласник РС бр.135/04");
- **Закона о културним добрима** ("Службени гласник РС", број 71/94);
- **Закона о туризму** ("Службени гласник РС", број 45/05);
- **Закона о пољопривредном земљишту** ("Службени гласник РС", бр. 49/92, 53/93, 67/93, 48/94, 46/95, 54/96 и 14/00);
- **Закона о водама** ("Службени гласник РС", број 46/91);
- **Закона о шумама** ("Службени гласник РС", бр. 46/91, 83/92, 54/93, 60/93 и 54/96);
- **Закона о одбрани** ("Службени лист СРЈ", бр. 43/94, 11/95, 28/96, 44/99 и 3/02);

- **Закона о одбрани** ("Службени гласник РС", бр. 45/91, 58/91, 53/93, 67/93 и 48/94);
- **Закона о експропријацији** ("Службени гласник РС", бр. 53/95, 23/01);
- **Закон о рударству** ("Службени гласник РС", бр. 44/95);
- **Закон о бањама** ("Службени гласник РС", бр. 80/92);

Радна верзија **Стратегије развоја, уређења и коришћења простора** општине Мионица (у даљем тексту: Стратегија) заједно са **Аналитичко-документационом основом** представља **прву фазу** израде Просторног плана Општине.

Аналитичко-документациона основа (Књига 2.) садржи детаљан приказ података из анализе постојеће документације - изводе из планова, анализу постојећег стања са потенцијалима и ограничењима по областима, услове јавних предузећа и надлежних установа, статистичке податке, као и сву осталу расположиву документацију прикупљену током израде појединих фаза Просторног плана.

Стратегија (Књига 1.) садржи резимиране податке о: анализи стања, потенцијалима, ограничењима; циљевима - општим и посебним; варијантама развоја; основним правцима економског и социјалног развоја предметног подручја. У Стратегији се предлажу актери имплементације и мере за реализацију стратешких опредељења (планских решења). Уговор о имплементацији Плана се саставља након усвајања Плана, а потписивањем Уговора од стране учесника у имплементацији, постаје важећи.

Стратегија представља платформу са дефинисаним опредељењима (варијантним) и смерницама за коришћење, организацију и уређење простора; могућим правцима економског и социјалног развоја. Оптимална стратегија развоја резултат је заједничких ставова локалне самоуправе (директни корисници простора), учесника у имплементацији Плана (Јавна предузећа и надлежне установе и институције) и обрађивача Плана. Усаглашеност са законом потврђује општинска Комисија за планове по обављеној стручној контроли. По обављеној расправи о радној верзији и стручној контроли припрема се коначна верзија Стратегије.

Графички прилози у Стратегији представљају шематске приказе понуђених решења, која ће се кроз Просторни план разрадити до нивоа детаљности рефералних карата у размери 1:50 000. Графички прилози прате поглавља, тематски и ознаком.

Временски хоризонт Просторног плана Општине и Стратегије је **2020. година**. Прва фаза имплементације Плана је 4 година од усвајања плана, обухвата реализацију приоритетних планских решења у циљу остваривања дефинисаних стратешких опредељења.

Напомене Обрађивача:

Напомињемо да у тренутку предаје Радне верзије Стратегије, нисмо добили услове од следећих надлежних јавних установа:

- Завода за заштиту непокретних културних добара, Ваљево и
- „Србија“ БК ПТТ, Београд

Стратегија развоја телекомуникација и поштанског саобраћаја за ПП и заштита непокретних културних добара општине Мионица рађена је на основу података из стратегије Регионалног просторног плана подручја Колубарског округа погођеног земљотресом и друге расположиве документације, а биће допуњена по добијању услова од „Србија“ БК ПТТ и Завода за заштиту непокретних културних добара, Ваљево.

I. ПОДРУЧЈЕ ПЛАНА, КЉУЧНИ ПРОБЛЕМИ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ И ОПШТИ ЦИЉ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1. ПОДРУЧЈЕ ПЛАНА

Подручје општине Мионица налази се у западном делу Републике Србије. Граничи се са општинама Ваљево, Пожега, Г. Милановац, Љиг и Лајковац. Општина Мионица припада сливу Колубаре и има 206 км водених токова. Веза општине са Београдом остварује се регионалним путним правцима: Дивци-Мионица-Љиг и Жупањац-Боговођа-Мионица-Дивчибаре. Територијом општине Мионица протичу четири реке Колубара, Лепеница, Топлица и Рибница.

Просторни план Општине обухвата простор од 329,5 км² (32.939 ха). Постојећи начин коришћења земљишта условљен је морфолошким, педолошким и хидролошким карактеристикама терена, што резултира претежно пољопривредном наменом на 61,47% територије Општине.

Центар општине, Мионица, лоцирана је на обалама Рибнице, десне притоке Колубаре, 7км југоисточно од пута Ваљево-Београд и железничке пруге Београд-Бар, 19 км источно од Ваљева и 85 км југозападно од Београда, и налази се на надморској висини од 200м.

У општини Мионица налази се 36 насеља са 16.500 становника, по попису из 2002.године.

Подручје општине Мионица, према организацији послова републичке управе по окрузима, припада Колубарском округу.

2. ИЗВОД ИЗ ПОСТОЈЕЋИХ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА

1.1. Просторни план РС

Циљеви и основне поставке

Општи циљеви:

- заустављање даље деградације простора, угрожавања и уништавања природних ресурса и добара, сузбијање непланске изградње, ревитализација угрожених подручја;
- равномернији размештај становништва, привредних и других активности;
- усклађенији регионални развој, нарочито недовољно развијених, брдских, планинских и пограничних подручја;
- усклађивање динамике између процеса деаграризације, индустријализације и урбанизације;
- усклађивање организације, уређења и коришћења простора са потребама заштите од елементарних непогода; и
- заштита животне средине.

Основна стратешка опредељења:

- већи степен укупне функционалне интегрисаности простора Републике Србије;
- смањење регионалних диспропорција;
- развој сеоских насеља и подручја, као вишефункционалних производних, социјалних и културних простора;
- штедња, рационално коришћење и заштита природних ресурса; и
- обезбеђење коридора за инфраструктурне системе.

Коришћење и заштита природних ресурса

Пољопривредно земљиште

Циљеви:

- очување површина и плодности пољопривредног земљишта упоредо са предузимањем целовитих и ефикасних мера очувања других природних ресурса за потребе дугорочног развоја;
- реструктурирање коришћења земљишних ресурса;
- потпуније искоришћавање компаративних погодности појединих подручја за економски рационалну производњу здравствено безбедне хране, како за домаће тржиште, тако и за извоз; и
- смањивање разлика у интензитету пољопривредне производње, између појединих подручја/типова газдинстава.

Техничко - технолошка побољшања пољопривредног земљишта:

Циљеви:

- укрупњавање и уређивање површина пољопривредних газдинстава;
- заштите од плављења и бујичних токова, у циљу побољшања продуктивности пољопривредног земљишта; и
- очување природне плодности педолошког покривача у процесима интензификације пољопривредне производње.

Коришћење и заштита шума, шумских земљишта и ловних подручја

Циљеви:

- унапређење стања шума; и
- повећање површина под шумом у складу са глобалном рејонизацијом и категоризацијом простора.

План ловних подручја

Циљеви:

- значајно повећање бројности популације ситне дивљачи;
- вишеструко повећање бројности крупне дивљачи, нарочито аутохтоних и економски највреднијих врста;
- очување ретких и угрожених врста ловне дивљачи и остале фауне.

Коришћење и заштита вода и водопроведна инфраструктура

Циљеви:

- у снабдевању насеља водом, приоритетно и максимално биће коришћена локална изворишта подземних и површинских вода, а недостајуће количине биће обезбеђиване из великих регионалних система;
- вода за технолошке потребе биће захватана из водотокова, и уз то обавезно рециркулисана;
- одбрана од поплава биће остваривана у оквиру интегралних система, путем активне одбране у оквиру акумулационих басена као и планском котролом изградње у угроженим зонама;
- заштита и унапређење квалитета вода до нивоа прописаних класа квалитета површинских вода и потпуна заштита квалитета подземних вода;
- унапређивање водених екосистема очувањем мочвара и других влажних зона;
- заштита од водне и еолске ерозије.

Регионални системи коришћења, уређења и заштите речних вода

Један од најексплоатисаних речних система у смислу коришћења, уређења и заштите речних вода јесте Колубарски систем. Пошто су јако сужене могућности за изградњу нових акумулација мора се остварити превођење воде из Дрине.

Становништво, насеља, делатности и регионална подела

Становништво

Са становништа организације, уређења и коришћења простора Републике, основни циљ је равномернији територијални размештај становништва и његово интензивније обнављање односно повећање удела млађих континената у емиграционим подручјима и подручјима са високим индексом старења. Остваривање овог циља могуће је комбинованим и усклађеним мерама демографске политике и политике регионалног развоја.

Систем градских центара и функционална подручја

Циљеви:

- бржи развој оних градских центара који ће подстаћи и усмеравати равномернији и усклађенији развој мреже насеља на укупној територији Републике;
- рационална просторна организација централних функција, сагласно размештају корисника и услуга; и
- чвршће и рационалније повезивање градова у регионе и макроцелине.

Просторни модел мреже центара на територији Републике у 2010. години

Окосницу мреже градских центара на територији Републике и на територијама макроцелина сачињавају следеће категорије градских центара:

1. центар државног и међународног значаја;
2. макрорегионални центри;
3. регионални центри;
4. субрегионални центри.

Развој и уређење сеоских подручја

Циљеви:

- стварање друштвено-економских и тржишних услова за убрзани економски и социјални развој села;
- заустављање депопулације и погоршања демографске и социјалне структуре сеоских подручја;
- активирање локалних потенцијала и подизање мотивације сеоског становништва да развија и уређује сеоско подручје као дугорочну перспективу и избор за живот и привређивање;
- побољшање комуналног и социјалног стандарда и квалитета живљења на селу;
- обезбеђивање економске и социјалне сигурности сеоских домаћинстава; и
- очување и унапређење еколошких, културолошких и других вредности у сеоским насељима.

Организација јавних служби у систему насеља

Циљеви:

- промене у организацији рада јавних служби и прилагођавање потребама и особеностима локалних заједница;
- смањење оних разлика у квалитету живљења у насељима различитог типа, која доводе у изразито неповољан положај децу и омладину и њихове полазне позиције и изгледе за социјално напредовање;

- прилагођавање програма у области јавних служби специфичним потребама и обележјима локалних заједница; и
- повећање искоришћености изграђених објеката за потребе рада јавних служби.

Планирање јавних служби у мрежи насеља

Начела:

- прерасподелу и развој јавних служби у оквиру функционалног подручја;
- примена вишеструких критеријума у одлучивању о организацији јавних служби;
- повећање доступности јавних служби (саобраћајна, информатичка, организовање пратећих и комплементарних садржаја, прилагођавање радног времена и начина рада јавних служби потребама грађана, развој територијално мобилних јавних служби); и
- у сеоским подручјима, нарочито оним са мањим густинама, неопходно је развијати посебне програме прилагођене особеностима тих подручја, локалних заједница и територијалних група.

Саобраћај и везе

Друмски саобраћај

Стратешки принципи и опредељења:

- тежиште разматрања односи се на основне саобраћајне коридоре ради њиховог дефинисања у простору и усаглашавања са другим секторским плановима;
- план мреже заснован је на целовитом - мрежном приступу, уз поштовање осталих стратешких опредељења просторног развоја Републике и опште прихваћених мишљења и ставова;
- заштита коридора и резервација простора; и
- динамичка реализација и приоритети засновани су на саобраћајно-економским критеријумима.

Регионална мрежа усаглашава се са очекиваним потребама саобраћаја, било кроз процес рехабилитације или реконструкције постојећих праваца. Проценат путева са савременим коловозом треба да се повећа од данашњих 75% на најмање 90% зависно од подручја, стања и квалитета.

Локални путеви представљају основну капиларну мрежу. Генерално, ова мрежа мора да претрпи највећа квалитативне промене. Проценат савремених путева треба да буде најмање 60% - 70%.

Телекомуникациони системи

Циљеви

У области телекомуникационог система ПТТ:

- најмање удвостручити постојећи број телефона;
- обезбедити телефоне за све привредне субјекте, установе и друге кориснике;
- изградити јединствену транспортну телекомуникациону мрежу за разне кориснике да би се обезбедила што економичнија изградња, као и стварање мреже високог квалитета, поузданости и расположивости;
- заменити дотрајалу опрему и модернизовати мрежу;
- увести нове телекомуникационе услуге, применом нових технологија, а посебно увођењем оптичких каблова у месне мреже;
- увести мобилне услуге засноване на радио-преносу; и
- изградити модерне кабловске мреже за обезбеђење широкопојасних сервиса.

У области телекомуникационог система радио-дифузије:

- развој и афирмација јавних, комерцијалних и регионалних/локалних радио и ТВ програма телекомуникационог система радио-дифузије Републике, уз перманентно праћење и укључивање нових технологија у складу са светским трендовима;
- доградња постојећих технолошких капацитета;
- изградња кабловског дистрибуционог система; и
- изградња микроталасних система за дистрибуцију радио и телевизијског програма - MMDS.

Туризам и заштита животне средине, природне културе и баштине

Циљеви до 2010. године:

- комплетирање и заокруживање постојеће туристичке понуде, као и интензивирање њеног коришћења, у складу са очекиваним захтевима иностраног и домаћег тржишта и потребом за значајнијим повећањем социо-економских ефеката туристичке привреде;
- активирање нових подручја са доминантним природним туристичким ресурсима, који истовремено чине и главне развојне потенцијале недовољно развијених подручја;
- давање већих овлашћења локалним заједницама за тржишни третман земљишта и ресурса у приватној, државној и мешовитој својини, у коришћењу туристичких и комплементарних потенцијала;
- стимулисање социјалне функције туризма, посебно у сфери здравствене и спортске рекреације, спорта и едукације деце и омладине; и
- унапређивање услова за дневну, викенд и празничну рекреацију.

Туристичке зоне и регије

Ваљевске планине - са Медведником, Јаблаником, Повленом, Маљеном са Дивчибарама, Сувором са Рајцем, Соколским планинама са Бобијом, Јагодњом и Гучевом, средњом Дрином, Бањом Ковиљачом, бањом Врујци, бањом Бадања, Радаљском Бањом, итд.

Заштита животне средине

Циљеви:

- квалитетна животна средина: чист ваздух; довољне количине квалитетне и хигијенски исправне воде за пиће, рекреацију и производњу; очувано пољопривредно земљиште, екосистеми и биолошка разноврсност;
- рационално коришћење природних ресурса, а нарочито необновљивих или делимично обновљивих; смањење отпада и повећање степена рециклирања; безбедно депоновање комуналног, индустријског и опасног отпада; санација еколошких и просторних последица експлоатације сировина;
- заустављање даље деградације природне средине;
- заштита, обнова и санација стања живог света; очување равнотеже екосистема и обнова оних који су нарушени; одржавање биодиверзитета;
- заштита природних предела, амбијента и пејзажа око културно-историјских споменика;

Просторна диференцијација

Западно-моравска индустријска зона

Имајући у виду разноврсност ове зоне, као и положај зоне и положај индустријских центара у котлинама, неопходно је предузети следеће мере:

- приоритетно спречити загађивање ваздуха, гасификацијом насеља, топлификацијом, изградњом обилазница око насеља где то није урађено; и

- посебно штитити планински појас око ове зоне, који треба резервисати као подручја ширег значаја, превасходно за рекреативно-туристичке активности, водопривреду и производњу хране, уз примену еколошких стандарда.

Заштита природних добара

План заштите природних добара заснива се на реалној процени могућности и потреба у планском периоду, са циљем да се заштита природе приближи нивоу развијених европских држава, уз примену домаћих искустава и светских стандарда.

Циљеви

- очување амбијенталних, естетских и рекреативних потенцијала подручја од посебног републичког интереса;
- развој информационог система заштите природе;
- заснивање заштите посебних природних вредности на систематском просторном, урбанистичком и еколошком планирању;

Заштита непокретних културних добара

Циљеви:

- очување темеља и материјалне баштине националне културе и других култура које су се развијале на тлу Републике Србије;
- организовано развијање свести о значају културног наслеђа за живот и рад данашњих и будућих генерација, као битног предуслова за очување националног идентитета; и
- реинтеграција непокретних културних добара у савремени живот Републике Србије.

1.1. Регионални просторни план подручја Колубарског округа погођеног земљотресом

Обухват, циљеви и основне поставке плана

Циљеви

- *дисперзовано-концентрисани модел развоја,*
- *ублажавање депопулације и побољшање старосне структуре становништва.*
- *прилагођавање привредног развоја тржишним условима производње;*
- *заштита територије, становништва, активности, природних и створених ресурса од земљотреса и других елементарних непогода; и*
- *заштита животне средине.*

Коришћење и заштита пољопривредног земљишта

Циљеви

У коришћењу и заштити пољопривредног земљишта и других потенцијала простора за развој пољопривреде **циљеви** су:

- очување способности пољопривредног земљишта за производњу;
- рационалније коришћење људског рада, пољопривредног земљишта, вода;
- обнова пољопривредне механизације и осавремењавање мреже објеката за њено одржавање и снабдевање енергентима;
- унапређење техничко-технолошких, организационих и инфраструктурних услова за обезбеђење сировинских потреба прехранбене индустрије;
- побољшање економског положаја пољопривредног становништва;

Коришћење и заштита шума, шумског земљишта и ловних подручја

Циљеви

- унапређење стања шума превођењем прашумских типова у пребирне шуме, увећањем обраслости и негом шума, обнављањем аутохтоних врста дрвећа у културама четинара;
- повећање површине под шумом (пошумљавањем) у складу са рејонизацијом и категоризацијом простора.

Ловна подручја

Циљеви:

- заштита, гајење и рационално коришћење дивљачи;
- активна заштита неловне дивље фауне, као дела шумског екосистема;
- постизање оптималне бројности популације;
- организовање ловног туризма (у равничарским, брдским и планинским условима);

Коришћење и заштита вода и водопривредна инфраструктура

Циљеви

- у снабдевању насеља водом, приоритетно и максимално биће коришћена локална изворишта подземних и површинских вода;
- вода за технолошке потребе биће захватана, по правилу, из водотока, уз обавезу рециркулирања;
- одбрана од поплава биће остваривана у оквиру интегралних система: (а) активном одбраном; (б) пасивном одбраном и (в) планском контролом изградње у угроженим зонама;
- заштита и унапређење квалитета вода до нивоа прописаних класа;
- унапређивање речних водених екосистема упуштањем чистих вода из водоаккумуляција у периоду малих вода;

Заштита од поплава

Регулација Рибнице у зони Мионице, доњег дела Топлице, Лепенице, Бање, Качра и мањих водотока, посебно оних који се налазе у зонама очуваних екосистема, врши се са минимумом вештачке интервенције, како би се у целости очували биодиверзитети водених екосистема и непосредног приобаља.

Коришћење енергетских извора и енергетска инфраструктура

Циљеви

- повећање енергетске ефикасности, производње, транспорта и потрошње енергије;
- примаран значај имаће побољшање квалитета рада и поузданости постојеће електропреносне мреже и развоја магистралне гасоводне мреже;
- смањење конфликта између коришћења енергетских ресурса и заштите животне средине.

Становништво, мрежа насеља, индустрија

Становништво

Циљеви

Са становништа организације, уређења и коришћења планског подручја, основни циљ је равномернији територијални размештај становништва и повећање удела млађих контингената у емиграционим подручјима са високим индексом старења, који је могуће достићи мерама демографске и политике регионалног развоја.

Табела бр.1, Пројекције становништва 1991 - 2021. године

Заједнице насеља по општинама	Број становника						
	1991	1996	2001	2006	2011	2016	2021
ОПШТИНА МИОНИЦА	17.368	16.886	16.150	15.446	14.673	14.044	13.516
Брежђе	2.989	2.865	2.689	2.510	2.309	2.120	1.941
Мионица	7.274	7.268	7.176	7.121	7.059	7.092	7.187
Велико Мариште	1.839	1.774	1.675	1.573	1.455	1.344	1.238
Рајковић	2.046	1.920	1.764	1.612	1.452	1.305	1.170
Ракари	3.220	3.059	2.845	2.631	2.398	2.182	1.980

Интензивирање демографског старења становништва**Организација мреже насеља и центара****Циљеви**

Основни **циљеви** организације мреже насеља на територији Колубарског округа су:

- бржи развој привредних функција и услужних капацитета у општинским центру Мионици;
- убрзани развој мреже насеља на руралном подручју формирањем система заједница села;
- развој путне мреже и саобраћајно повезивање мреже центара;
- рационализација мреже објеката, селективна дислокација, развој и побољшање опремљености јавних служби и услужних активности у мање развијеним општинским, секундарним и центрима заједнице села;

Развијаће се следећа **хијерархијска структура центара** у мрежи насеља:

- **општински центар**- Мионица;
- **секундарни центри општина** - са гравитирајућим подручјем које покрива део општине са више од 4.000 становника;
- **центри заједница села** - са гравитирајућим подручјем које покрива део општине са више од 2.000 (само изузетно и 1.500) становника; и то:
 - на територији општине Мионица: Брежђе, Ракари - Горња Топлица, Рајковић и Велико Мариште;
- **насеља са специфичним/специјализованим функцијама** - са иницираним или развијеним специфичним функцијама, у првом реду, туристичким, научно-истраживачким, здравственим и функцијама заштите културног наслеђа и природних вредности, као и могућностима експлоатације минералних богатстава, и то: Бања Врујци - Горња Топлица (бањски туризам) и Струганик (меморијални комплекс);

Центри ће у свом гравитационом подручју обухватити следећа насеља на територији општине Мионица:

- општински центар Мионица - Мионица село, Вртиглав, Клашнић, Кључ, Команице, Маљевић, Паштрић, Радобић, Санковић, Табановић, Толић и Шушеока;
- центри заједнице села (ЦЗС): ЦЗС Брежђе: Крчмар, Горњи Лајевац, Осеченица и Планиница; ЦЗС Рајковић: Ђурђевац, Робаје, Голубац, Буковац и Мратишић; ЦЗС Ракари - Горња Топлица: Дучић, Попадић, Берковац, Гуњица, Тодорин До и Струганик и ЦЗС Велико Мариште: Вировац, Горњи Мушић, Доњи Мушић и Наномир;

Организација јавних служби у систему насеља**Циљеви**

- снажнији развој јавних служби у општинским и центрима заједнице села;
- подизање нивоа квалитета у организацији и опреми објеката јавних служби на нивоу центара заједнице села и појединачних насеља;

- социјална заштита обезбедиће се свим корисницима ради постизања социјалне сигурности; и
- повезивање развоја физичке културе са осталим функцијама, формирањем комплекса комбинованог садржаја (рекреативно-спортски, туристичко-спортски, комбинација бањских лечилишта са зонама спорта и рекреације и сл.).

Развој индустрије и привредног занаства

Циљеви

- обнова и санација дела постојећих производних капацитета;
- реструктурирање производње у складу са тржишним условима;
- увођење техничког прогреса у материјалну производњу;
- поступна примена принципа одрживог развоја индустрије и очување животне средине;
- повећање рационалности и ефикасности;
- равномернији размештај капацитета, сходно локационо-развојном потенцијалу и ограничењима простора;
- подстицање развоја малих индустријских предузећа у општинским и другим центрима.

План размештаја индустрије

- мали индустријски центри - општински центар Мионица; и
- мали развојни/секундарни општински центри, центри заједнице села и поједина насеља која имају специфичан локационо - развојни потенцијал за одређене производње и активности, и то: Рајковић и Брежђе;

Саобраћај и везе

Саобраћај

Циљеви

Приоритет ће имати модернизација (асфалтирање) следећих регионалних путева на подручју:

- општине Мионица - Р-259 у дужини од око 10,5 км (од села Брежђе ка граници са општином Љиг) и Р-205 у дужини од око 20 км (од Мионице преко Крчмара до Дивчибара);

Телекомуникациони систем

Табела бр.2, Поштанска мрежа 2020.године

Назив општине	Поштанска јединица	Број шалтера
Мионица	Велика Маришта	2
Мионица	Ракари	5
Мионица	Ђурђевац	1

Табела бр.3, Планиране телефонске централе 2020. године

Назив општине	Назив места	Врста централе		Број претплатника	Напомена
		Ранг	Тип		Проширење
Мионица	-	-	-	1500	Истурени степен
Мионица	Крчмар	-	Д	256	

Туризам и заштита животне средине, природне и културне баштине

Туризам

Туристичко подручје је овим просторним планом диференцирано на следеће **рејоне туристичке и рекреативне понуде**:

Маљенско-Сувоборски рејон (са бањама)

- Представља део источне субрегије туристичке регије Ваљевских планина и обухвата на планском подручју део територије општина Љиг, Мионица и Ваљево. Овим рејоном обухваћени су северни делови Маљена са Дивчибарама, Сувобора са Рајцем и подгорине ових планина са Белановицом, Бањом Врујци, Љигом и Мионицом, општинским центрима и бањским местима, уз сеоска насеља, природне и културне вредности, који ће се интегрисати у јединствену понуду рејона, са доминантним активностима планинског и бањског туризма
- *општински центар и потенцијално бањско место Мионица* - са гравитирајућим селима Паштрић, Толић, Кључ и Санковић; формираће целогодишњу бањско-туристичку понуду интегрисану у понуду бањског подрејона (Љиг, Бања Врујци, Мионица и Петница), са доминантном функцијом транзитног термо-акватичког пункта уз нови аутопут Београд - Јужни Јадран; док ће градско-туристичка понуда бити намењена транзитним туристима и пословним посетиоцима. Мионица ће представљати и улазно место са будућег аутопута на правцима према Бањи Врујци, Љигу и комплексу Рајца; Петници и Ваљеву и према Дивчибарама и Равној гори. Програм Мионице садржаће: туристички смештај са укупно 500 лежаја (200 основних и 300 комплементарних), од чега 200 у Мионици и 300 у селима, термо-акватички пункт и садржаје друштвеног стандарда;

Мере заштите животне средине и природних добара

Мере заштите животне средине

- заштита и унапређења квалитета ваздуха;
- заштита и очување еколошких и пејзажних вредности пољопривредних и шумских предела;
- обнова и рекултивација деградираних простора;
- еколошко управљање комуналним отпадом;

Мере заштите и уређења посебних природних вредности

На подручју Просторног плана **заштићена** природна добра су дата у следећој табели:

Табела бр.4, Заштићена природна добра на подручју Просторног плана

Општина	Природна добра	Врста заштите	Категорија заштите	Година проглашења	Површина (у ха)
Мионица	Рибница	природни споменик	I	1999	28,00
	Банковића грм	природни споменик	III	1994	
	Забалац	строги природни резерват	II	1994	11,00

Заштита и уређење подручја са категорисаним и природним добрима која ће се предложити за заштиту, спроводиће се кроз:

- **режим строге заштите** са забраном обављања свих активности, изузев научних истраживања и контролисане презентације;
- **режим контролисане заштите** (II степена), са ограниченим и контролисаним коришћењем природних ресурса у функцији унапређења стања и презентације природног и/или културног добра;

- режим **сагласне селективне заштите** (III степена) и контролисаним активностима у простору усклађеним са функцијама тог природног добра

Мере заштите културних добара

На подручју Просторног плана **заштићена** су следећа непокретна културна добра од изузетног и великог значаја:

од великог значаја - родна кућа војводе Мишића са окупацијом у Струганику, спомен кућа у селу Робаје на подручју општине Мионица;

Мере заштите од елементарних непогода-земљотреса

На подручју Просторног плана утврђује се следећа **просторна диференцијација подручја** према **условима/захтевима асеизмичке изградње**:

- *за услове потреса од 8^о МЦС* - за долинске делове око Колубаре од Г. Буковице, преко Ваљева, Мионице, ка реци Љиг; Уба од Памбуковице ка Колубари и Лазаревцу; и у зони Качера од реке Љиг ка Белановици;

Полазећи од процењеног сеизмичког ризика, установљавају се **ограничења за развој, изградњу и уређење простора** диференцираног према условима потреса, и то:

- *ограничена сеизмоотпорна изградња за услове потреса од 8^о МЦС* - у свим обухваћеним насељима, а посебно насељима Рајковић на подручју општине Мионица, изградња и замена оштећених новим објектима, ограничава се на капиталне и објекте ван категорије, чија инвестициона вредност трпи повећане трошкове сеизмоотпорне изградње; док се изградња осталих објеката условљава потврдом одговарајуће ревидоване студије оправданости; а санација оштећених објеката дозвољава под прописаним условима сеизмоотпорног пројектовања;
- *селективна сеизмоотпорна изградња за услове потреса од 7^о МЦС* - у обухваћеним насељима, као и насељима Ракари и Мионица на подручју општине Мионица, изградња и замена оштећених новим објектима условљава се потврдом одговарајуће ревидоване студије оправданости; а санација оштећених објеката дозвољава под прописаним условима сеизмоотпорног пројектовања;
- *контролисана сеизмоотпорна изградња за услове потреса од 6^о МЦС* - у обухваћеним насељима, као и насељу Доња Топлица на подручју општине Мионица, изградња нових, замена и санација оштећених објеката дозвољава се под прописаним условима сеизмоотпорног пројектовања, без посебних других ограничења; и
- без посебних ограничења на преосталом делу подручја Просторног плана.

3. КЉУЧНИ ПРОБЛЕМИ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ, ОПШТИ ЦИЉ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Основни проблем развоја Општине, представља вишегодишњи **депопулациони тренд**, а дугорочни циљ је заустављење депопулације и побољшање старосне структуре становништва. Концентрација становника у општинском центру, пражњење села, природно одумирање засеока, опадање фертилитета, негативан природни прираштај, миграције из села ка Мионици, настављају се ка Ваљеву и другим већим центрима, што представља само неке од демографских проблема ове средине.

Мионица спада у **привредно недовољно развијене општине**, обзиром на остварени национални доходак по становнику, и има индекс 67,1 у односу на Републички индекс 100. У структури формирања националног дохотка Општине доминира пољопривреда са 57,4%, затим следи прерађивачка индустрија са 8,5%. Поменуте привредне гране остају стратешко опредељење Општине и у наредном периоду, али се очекује већи развој туризма и оријентација на мала и средња предузећа.

Мрежа насеља је веома уситњена и неповољна са центром развоја Мионицом и селима која су разуђена по територији Општине. Стратешко опредељење је ревитализација и рационализација тако уситњене мреже насеља и успостављање виталнијих двосмерних

веза село-град. Основни услов оваквог опредељења је задржавање становника у селу, остваривањем услова за бољи животни стандард, тј. отварањем радних места, бољим саобраћајним и свим другим инфраструктурним везама са градом, Регионом и ширим окружењем.

Овако нерационалну мрежу насеља покрива и густа мрежа **локалних путева** који су у веома лошем стању. **Регионални путеви** су у нешто бољем стању, али је укупно стање веома лоше, и представља један од ограничавајућих фактора развоја. Предуслов за реализацију свих осталих стратешких опредељења је модернизација и ревитализација укупне саобраћајне мреже. Саобраћајна интеграција простора доводи и до ефикасније економске, социјалне и сваке друге пожељне интеграције и развоја.

Реализација општег циља у Просторном плану Општине обухвата анализу постојећег стања, потенцијала и ограничења појединих ресурса, како природних, тако и створених, и на основу тога утврђивање **посебних циљева** (у даљем тексту: циљеви) који ће бити предмет појединих поглавља у Стратегији.

II. ОСНОВНА СТРАТЕШКА ОПРЕДЕЉЕЊА РАЗВОЈА СА ПРИОРИТЕТИМА У РЕАЛИЗАЦИЈИ

1. РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ, СТАЊЕ, ПОТЕНЦИЈАЛИ И ОГРАНИЧЕЊА ПОЛОЖАЈА

Положај општине Мионица унутар Колубарског округа, указује на недовољну саобраћајну повезаност значајнијим магистралним саобраћајним правцима. Преко мреже регионалних путева Мионица је повезана са аутопутем Е-763 Београд-Јужни Јадран, магистралним путевима М-4, М-21 и М-22.

Непосредан контакт са општинама суседних региона (Горњи Милановац-Моравички округ, Косијерић и Пожега-Златиборски округ), даје добре предуслове за интеррегионални развој, који до сада није био активиран. Разлози за лоше међурегионалне везе су проистекле из досадашњег општег неповољног развоја у области привреде, демографских трендова, инфраструктурних система, свих видова заштите еко система, као и недовољно јасних стратешких опредељења на нивоу Републике.

Развој општине Мионица у оквиру Колубарског округа је заостајао пре свега у привредном и демографском развоју. Развој привреде је био у протеклих 20-так година претежно оријентисан на пољопривреду. Такође се карактерише и изразитим негативним демографским процесима. Одлив становништва је пре свега проузрокован близином јачих привредних центара (Ваљева и Београда), детаљније видети у поглављима демографије, привредног развоја и мреже насеља. Овакав демографски тренд представља ограничавајући фактор развоја. У том смислу неопходно је даљу демографску политику усмерити и подстицати одговарајућим економским, социјалним и другим мерама.

Потенцијали

Посебан значај за свеукупни развој општине имају природни ресурси, планинска подручја Маљена и Сувобора који повезују више општина, амбијенталне и културне вредности, Бања Врујци и бањски извори, који су за сада недовољно искоришћени.

Потенцијали општине, се огледају у њеним природним, материјалним и културним капацитетима. Слаба искоришћеност ових потенцијала је резултат неповољног досадашњег привредног, демографског, социјалног, просторног и еколошког развоја који нису омогућили адекватну употребу потенцијала за развој на територији општине.

Ограничења

Инфраструктурни системи на територији општине су недовољно развијени, и онемогућавају добру организацију система унутар Општине, са недовољном повезаношћу саобраћајним везама, нарочито у међуопштинским и међурегионалним односима.

Природни ресурси су слабо и неадекватно коришћени.

Негативни демографски трендови у општини представљају највећи проблем и ограничавајући фактор развоја.

Насеља у оквиру мреже насеља и система центара неадекватно повезана са недовољно развијеним јавним службама.

Привредни потенцијали су у протеклом периоду заостали и већина привредних активности је угашена, тако да је Општина изгубила привредне везе и конкурентност у регионалном смислу.

Општина располаже значајним потенцијалима, због наведених ограничења, Општина до сада није развила регионалну сарадњу са општинама у суседству.

Циљеви

На основу стања потенцијала и основних поставки Просторног плана Србије, дефинисани су циљеви регионалног развоја општине Мионица:

- Ø Стварање квалитетније и ефикасније везе регионалне саобраћајне и друге инфраструктуре;
- Ø Формирање идентитета Општине на систему природних и културних вредности као и економских могућности;
- Ø Покретање процеса интеграције на неколико нивоа - са суседним општинама у оквиру Региона и општинама суседних Региона;
- Ø Развој регионалних пројеката који ће омогућити бољи и ефикаснији развој и коришћење туристичких капацитета;
- Ø Истицање производа којим Општина може да конкурише на државном и европском тржишту;
- Ø Ефикаснија пореска, земљишна, комунална и социјална политика;
- Ø Реструктурирање економске политике Општине у привредним гранама које се базирају на локалним ресурсима али и на кооперацији са суседним општинама у Региону и другим регионима;

Наведени циљеви треба да омогуће уравнотежен и одржив развој Општине.

СТРАТЕГИЈА РЕГИОНАЛНОГ РАЗВОЈА

Регионални развој представља значајан фактор планираног просторног и укупног развоја Општине. Ресурси и други потенцијали општине Мионица су комплементарни са општинама у окружењу, тако да се на бази тога и економских фактора могу превазићи досадашња ограничења у регионалном развоју.

Положај општине Мионица има неколико битних елемената регионалног значаја од којих зависи њен будући просторни развој, односно економски, социјални и еколошки квалитет развоја.

- 1) Положај у непосредном контакту са Моравичким и Златиборским округом (контакт са општинама Горњи Милановац, Косјерић и Пожега);
- 2) Сувобор са Равном Гором и Маљен са Дивчибарима туристички комплекси - главни садржај туристичке понуде рејона, са гравитирајућим насељима; и
- 3) Бања Врујци - са гравитирајућим насељима, представљају центар бањског туризма са Бањом Љиг и термоминералним водама у Љигу, Мионици и Петници, у том смислу треба остварити регионалну сарадњу са општинама које имају сличне или исте потенцијале, изградом заједничких програма развоја.

Просторни и одрживи економски-социјални развој општине треба да се усмери ка ширим регионалним интеграцијама на функционалној и интересној основи:

- са општинама Горњи Милановац, Косијерић и Пожега,
- трансрегионално, са партнерима у Србији са којима имају исте потенцијале и проблеме.

У том смислу се поставља правац регионалних веза на релацији Ваљево-Мионица-Љиг, као примарних веза унутар округа, значајна веза Ваљево-Мионица-Косијерић, која дефинише примарни развој туристичких потенцијала, а такође и везе на релацији Мионица-Пожега и Мионица-Горњи Милановац.

РАЗВОЈ РЕГИОНАЛНИХ ВЕЗА СА ОПШТИНАМА КОЛУБАРСКОГ ОКРУГА

Елементе развоја регионалних веза треба базирати на:

- повезивању инфраструктурних система;
- координацији програма заштите и унапређења културних и историјских добара и формирање заједничких културних програма;
- заједничком развоју туризма повезивањем целина у јединствену туристичку понуду;
- координацији и заједничком решавању проблема заштите животне средине и других елемената заштите;
- формирању заједничког интерактивног и мониторинг центра за праћење развоја и употребе елемената просторних система;

Интеррегионални ниво пружа могућности сарадње Општине са општинама (регионима) који у балнеолошком смислу имају сличне потенцијале. Везе између општина потребно је заснивати на широком дијапазону сарадње и комплементарног развоја.

Ради тога треба обнављати и побољшавати инфраструктурну опремљеност, која данас представља праг развоја, а сутра предуслов веза, трговине, транспорта и комуникације са окружењем. Ради остварења овог задатка потребно је у општини Мионица предузети следеће мере:

Регионалне везе унутар овог региона, пре свега треба да се односе на:

1. Намену простора, где треба остварити:

- очување природних ресурса
- заштиту квалитетног пољопривредног земљишта
- планско дефинисање инфраструктурних коридора уз максималну заштиту квалитетног земљишта ;
- повећање површина под шумама;
- подручје које спаја Мионицу, Ваљево и Косјерић делом је на подручју Дивчибара, стога је потребно мотивисати развој туризма, спорта и рекреације .

2. Мрежу насеља:

- задржавање и подстицање насељавања становника и подизање квалитета живљења у насељима на територији општина;
- постизање рационалније и усклађеније мреже насеља у сврху равномернијег размештаја центара заједнице насеља са специфичним услугама;
- интензивирање функционалне и инфраструктурне везе између суседних сеоских насеља и општина;
- контролисати и оштро санкционисати непланску изградњу;
- предвидети викенд насеља и туристичке центре, у оквиру грађевинског подручја насеља;

3. Инфраструктуру:

- развој и побољшање квалитета путне мреже,
- заједничко одржавање, развој и унапређење електроенергетских и других инфраструктурних система на територији општина;

4. Привреду:

- потенцирање и просторно позиционирање развоја малих и средњих предузећа на основу заједничких пројеката општина,
- реструктурирање привреде са посебним нагласком на еколошким принципима,
- развој комплементарних делатности и боље коришћење постојећих привредних капацитета.

5. Екологију:

- стални мониторинг животне средине територије општина и предузимање неопходних мера заштите уколико су потребне,
- решавање проблема дивљих депонија,
- заштита вода и водотокова,
- заштита, обнова и унапређење природне и животне средине и
- чување и побољшање природних и културних вредности и специфичности територија општина.

РАЗВОЈ РЕГИОНАЛНИХ ВЕЗА СА ОПШТИНАМА ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ, КОСИЈЕРИЋ И ПОЖЕГА

Приоритет у развоју регионалних веза је усклађивање планских решења са општинама у контактном подручју у циљу њихове просторне интеграције.

Осим некавалитетних путева који повезују ове општине, нема других видова сарадње, Преко ових општина Мионица је повезана са магистралним правцима М4, М21 и М22, као и аутопутем Е763 Београд-Јужни Јадран.

Заједнички интереси општина се могу дефинисати у следећим областима:

- Намене простора у контактним зонама;
- Заштити пољопривредног земљишта од непланске и неадекватне изградње, као и укупњавање пољопривредних површина;
- Рационално коришћење ресурса и њиховом адекватном употребом у функцији развоја привреде, пре свега туризма. Ово се нарочито односи на подручје Маљена, Сувобора, и бањских локалитета;
- задржавање и подстицање насељавања становника и подизање квалитета живљења у насељима на територији обе општине;
- интензивирање функционалне и инфраструктурне везе између суседних сеоских насеља општина;
- контролисати и оштро санкционисати непланску изградњу;

- развој и унапређење путне мреже, посебно модернизација и реконструкција;
- заједничко одржавање, развој и унапређење електроенергетских и других инфраструктурних система на територији општина;
- развој комплементарних делатности и боље коришћење постојећих привредних капацитета;
- повезивање туристичких потенцијала и капацитета општина тј. повезивање туристичко-рекреативних зона у циљу заједничке-јединствене понуде сеоског, пословног, транзитног, излетничког, викенд, стационарног, спортског и рекреативног туризма;
- стални мониторинг животне средине територије општина и предузимање неопходних мера заштите уколико су потребне;
- решавање проблема дивљих депонија;
- заштита вода и водотокова које се налазе на простору обе општине;
- заштита, обнова и унапређење природне и животне средине и
- чување и побољшање природних и културних вредности и специфичности територија општина.

У правцу предложених регионалних веза дуж развојних осовина побољшати инфраструктуру, обезбедити инфраструктурну опремљеност свих насеља, нарочито оних који ће у систему насеља имати значајне функције на правцима регионалних веза, омогућити отварање нових радних места, а тиме и задржавање становништва у тим насељима.

2. ОСНОВНА СТРАТЕШКА ОПРЕДЕЉЕЊА РАЗВОЈА

Стратешка опредељења су постављена у директној функцији развоја и реализацији циљева ради решавања и превазилажења констатованих проблема у коришћењу, организацији и уређењу простора, економском и социјалном развоју укупних ресурса – становништва, територије, активности, природних и створених ресурса.

Циљеви су:

- Заустављање тренда депопулације,
- Оживљавање привреде,
- Модернизација саобраћајне инфраструктуре,
- Рационализација - усмеравање развоја мреже насеља,
- Развој комуналне инфраструктуре,
- Организација-дисперзија јавних служби,
- Афирмација насеља која имају потенцијал (биолошки витална),
- Развој туризма као привредне гране,
- Коришћење и заштита природних ресурса на принципима одрживог развоја,
- Очување и унапређење животне средине.

3. ПРИОРИТЕТИ У РЕАЛИЗАЦИЈИ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА

Констатовани проблеми дефинишу циљеве, које је неопходно реализовати, како би се превазишли постојећи проблеми. Задатак Стратегије је да понуди начине и могућности за превазилажење наведених проблема и остваривање постављених циљева, кроз утврђивање приоритета.

Критеријуми за избор приоритета су:

- узрочно-последичне везе идентификованих проблема приликом реализације решења;
- временски хоризонти реализације понуђених решења;
- очекивани ефекти реализације;

а резултат су систематизације закључака анализе постојећег стања која је заокружена у идентификованим кључним проблемима.

Приоритети у реализацији стратегије развоја су:

- **инфраструктурна интеграција** у регион, Србију и шире, превазилази се реализацијом:
 - о модернизације путне мреже регионалних и локалних саобраћајница,
 - о модернизације и изградње недостајуће комуналне инфраструктурне мреже,
- **оживљавање привреде** се очекује након примене:
 - о шире подршке (кредитне, пореске олакшице) оснивању малих и средњих предузећа,
 - о власничке трансформације постојећих привредних капацитета,
- **развој туризма**
 - о валоризација, ангажовање и развој свих туристичких потенцијала, а посебно бањских потенцијала,
- **унапређивање пољопривредне производње и пољопривредног земљишта** кроз:
 - о спровођење мера и политика заштите тла,
 - о очување биолошке разноврсности стимулисањем садње аутохтоних врста,
 - о рационално коришћење пољопривредних ресурса
- **рационалнија организација насеља у мрежи**, биће последица промена у:
 - о мрежи центара заједнице села - груписање -укидање засеока,
 - о опремљености центара обавезним функцијама друштвеног стандарда (о.ш., амбуланта, пошта, МЗ,...)
 - о развоју неких привредних активности и услужних делатности (откупне станице, специјализовани сервиси, агенције, итд.)
- **функционална интеграција:**
 - о унутар Општине, Региона и Републике и
- **заустављање тренда депопулације**, који је основно стратешко опредељење, али у приоритетима за очекивати је да почетак реализације долази тек након стицања одређених услова, односно реализације претходно наведених приоритета, који ће довести прво до успоравања, и надамо се, заустављања тренда депопулације, а тек у каснијем периоду по имплементацији стратешких решења до почетка благог пораста популације.

III. СТРАТЕГИЈА ЗАШТИТЕ И КОРИШЋЕЊА ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

Природни ресурси, на територији општине Мионица, представљају веома значајан потенцијал укупног развоја. Услед недовољне привредне развијености, Општина има веома очувану и незагађену природу, здраву средину која је предуслов за развој туризма и селективно отварање нових привредних капацитета уз поштовање принципа одрживог развоја.

Морфолошка структура је разнолика, северни део општине са брежуљкасто-брдовитим пределима и долинама река Лепенице, Рибнице и Тплице од 140-400м.н.в., (Маљевић, Вртиглав, Наномир, Табановић,...), јужни део Општине са брдско-планинским пределима од 400 до 1000м.н.в. (Планиница, Крчмар, Голубац,...). Овако разуђена морфолошка структура резултирала је следећом структуром коришћења земљишта:

Табела бр.5, Биланси земљишта и надморске висине по КО у општини Мионица

ПОДРУЧЈЕ		УКУПНА ПОВРШ	ГРАЂЕВ ЗЕМЉИШТЕ		ПОЉОПР ЗЕМЉИШТЕ		ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ		ОСТАЛО ЗЕМЉИШТЕ		НАДМОР СКА ВИСИНА
		ха	ха	%	ха	%	ха	%	ха	%	
6.2. КОЛУБАРСКИ		247.449,4	18.617,0	8	159.311,2	64	62.592,5	25	6.928,7	3	
Општина Мионица		32.939,34	2.127,8	6	20.246,31	61	9.247,07	28	1.318,11	4	140-1105
1	БЕРКОВАЦ	1.318,58	103,49	7	814,31	61	380,29	28	20,49	1	200-635
2	БРЕЖЂЕ	1.646,76	79,67	4	907,20	55	598,49	36	61,39	3	300-875
3	БУКОВАЦ	556,67	27,82	5	386,86	69	128,86	23	13,12	2	374-550
4	ДОЊИ МУШИЋ	470,02	23,23	4	355,74	75	77,45	16	13,60	2	180-253
5	ДУЧИЋ	947,46	117,29	12	696,11	73	128,28	13	5,78	0	180-250
6	ГОЛУБАЦ	388,64	15,63	4	309,35	79	37,19	9	26,47	6	400-535
7	ГОРЊИ ЛАЈКОВАЦ	2.421,91	84,20	3	1.172,43	48	881,64	36	283,64	11	325-910
8	ГОРЊИ МУШИЋ	1.234,48	91,55	7	874,95	70	261,03	21	6,94	0	165-250
9	ГУЊИЦА	461,38	16,26	3	271,20	58	163,10	35	10,81	2	300-550
10	КЛАШНИЋ	286,47	0,00	0	194,83	68	76,50	26	15,14	5	150-200
11	КОМАНИЦЕ	635,04	50,74	7	486,52	76	93,35	14	4,44	0	180-265
12	КЉУЧ	1.042,23	81,04	7	736,83	70	211,12	20	13,24	1	200-370
13	КРЧМАР	1.615,43	43,86	2	616,28	38	795,62	49	159,66	9	440-1035
14	МАЉЕВИЋ	437,72	0,00	0	357,32	81	63,30	14	17,11	3	180-260
15	МИОНИЦА СЕЛО	826,67	109,10	13	575,83	69	120,38	14	21,36	2	150-230
16	МИОНИЦА ВАРОШ	138,35	103,14	74	33,57	24	1,23	0	0,40	0	175-185
17	МРАТИШИЋ	994,21	20,04	2	606,64	61	345,77	34	21,76	2	340-770
18	НАНОМИР	249,59	7,58	3	173,77	69	62,23	24	6,02	2	155-250
19	ОСЕЧЕНИЦА	2.769,13	133,61	4	1.399,28	50	1.211,23	43	25,01	0	350-1105
20	ПАШТРИЋ	962,02	86,16	8	563,78	58	288,69	30	23,38	2	200-435
21	ПЛАНИНИЦА	3.138,90	122,48	3	1.254,88	39	1.387,34	44	374,20	11	480-880
22	ПОПАДИЋ	1.059,10	158,76	14	655,70	61	230,44	21	14,20	1	180-430
23	РАДОБИЋ	535,31	0,25	0	460,55	86	51,23	9	23,27	4	160-195
24	РАЈКОВИЋ	919,37	89,19	9	682,39	74	144,81	15	2,98	0	200-360
25	РАКАРИ	672,56	72,98	10	489,59	72	99,98	14	10,00	1	180-255
26	РОБАЈЕ	1.257,84	91,05	7	860,34	68	300,13	23	6,32	0	280-450
27	САНКОВИЋ	486,42	1,73	0	446,01	91	22,74	4	15,94	3	180-220
28	СТРУГАНИК	961,00	71,42	7	556,25	57	325,75	33	7,59	0	360-615
29	ТАБАНОВИЋ	460,80	41,60	9	354,31	76	49,45	10	15,44	3	160-200
30	ТОДОРИН ДО	462,00	25,51	5	329,47	71	93,14	20	13,88	3	155-245
31	ТОЛИЋ	652,53	60,08	9	431,83	66	158,73	24	1,89	0	200-385
32	ВИРОВАЦ	778,34	84,36	10	593,58	76	93,47	12	6,93	0	140-215
33	ВРТИГЛАВ	800,14	56,21	7	640,00	79	95,57	11	8,37	1	160-250
34	ШУШЕОКА	495,52	18,40	3	328,67	66	101,22	20	47,22	9	145-205
35	ЂУРЂЕВАЦ	856,75	39,41	4	629,94	73	167,29	19	20,11	2	160-260

Извор: РГЗ, Катастар непокретности, Врсте земљишта, Стање почетком 2005.г.

Стратешка опредељења, у коришћењу и заштити природних ресурса, заснивају се на принципима одрживог развоја, који подразумева рационално коришћење и експлоатацију ресурса у мери и на начин, који не угрожава животну средину, а омогућава укупни напредак (технолошки, економски, друштвени, и сваки други) заједнице у простору и времену.

Анализа оцене постојећег стања, потенцијала и ограничења, као и циљеви, и стратегије коришћења пољопривредних, шумских, водопривредних ресурса, обрађени су појединачно, по поглављима, која следе.

1. СТРАТЕГИЈА ЗАШТИТЕ И КОРИШЋЕЊА ПРИРОДНИХ РЕСУЕСА

1.1. Оцена стања, потенцијали и ограничења

Студија геотехничких услова за ниво "Просторног плана општине Мионица", и дефинисање геотехничких параметара, услова и ограничења послужиће као основна подлога за израду синтезне карте ограничења за Просторни план општине Мионица.

Геотехничка студија је урађена на основу анализе, синтезе и реинтерпретације расположиве стручне документације.

Резултати истраживања су дати кроз текстуални део, а од графичких прилога, инжењерскогеолошку карту, размере 1: 50 000, са пратећом легендом. На истражном простору заступљени су: равничарски и брежуљкасти терени у алувијалним равнинама река: Колубаре, Рибнице, Топлице, Лепенице, Манастирице, Козлице и њиховим притокама и у терцијарном Мионичко-Белановачком басену, затим нископланинско земљиште (побрђа између водотокова Топлице, Рибнице, Липнице и Лепенице) и брдовито земљиште (Маљен и Суворор).

На истражном подручју у геоморфолошком погледу доминира планински венац Маљена и Суворора, са истакнутим врховима: Осечанска стража (975 м), Велики Маљен (970м), Суворор (864 м), Лом (716 м).

Хидрографска мрежа је прилично разграната и припада сливу Колубаре. Планински венци Маљена и Суворора чине уједно и вододелницу између слива Колубаре на северу и слива западне Мораве на југу.

Истражно подручје је сложене геолошке грађе. Заступљене су бројне литостратиграфске јединице сложене унутрашње грађе и међусобних односа. На простору обухваћеним просторним планом издвојене су две крупне литостратиграфске целине (комплекси): мезозојске (Mz) и кенозојске (Kz) старости.

Проблеми стабилности у погледу клизања могу бити присутни у неогеним седиментима (клизишта у Мионици, Дучићима, Ракарима и Горњим Мушићима), у седиментима дијабаз-ројначке формације (клизишта у Брежђу и Крчмару), у флишним седиментима (клизишта у Берковцу, Струганику и Гуњици) и у кори површинског распадања сличних стенских маса. Појаве одроњавања и осипања могу бити присутни у карбонатним комплексима тријаса, јуре и креде.

Сеизмички хазард се може са довољном сигурношћу оценити преко сеизмичких карата. Од 1987.г у примени је Сеизмолошка карта Југославије, коју је издала Заједница за сеизмологију СФРЈ, размере 1: 1 000 000, при чему се олеате карата односе на временске периоде од 50; 100; 200; 500; 1000 и 10 000 година. Подручје истраживања према картама сеизмичке рејонизације припада сложеним теренима на којима су могући потреси 6°, 7°, 8° и 9° MCS скале. Испитивањем сеизмичке активности утврђено је да *раседне структуре на потезу Страгари-Мионица* представљају главни потенцијални извор сеизмичке активности у широј околини истражног простора. Сеизмичност терена и

могући прираштаји сеизмичности указују, да се при градњи на целом истражном простору морају поштовати прописи асеизмичке градње, што изискује детаљна сеизмичка испитивања за све објекте инвестиционе градње, у циљу дефинисања објективних инжењерских параметара сеизмичности. На тај начин се обезбеђује сигурнија и економичнија изградња објеката у сеизмичким условима.

У границама испитиваног подручја констатовано је више врста минералних сировина, лежишта грађевинског материјала и појаве термалних вода. Од *металичних* сировина откривене су појаве *хромита* (Планиница), а од *неметаличних* на подручју истраживања се експлоатише грађевински камен (кречњаци, лапорци, пешчари, габро, дијабаз, песак, шљунак). На истражном подручју најзначајније су појаве *термалних вода* код Ракара и у Бањи Врујци.

На основу добијених резултата истраживања, извршена је рејонизација четири геотехничка терена у погледу подобности и ограничења. Основни критеријуми су: стабилност терена, носивост, угроженост од подземних и површинских вода, лежишта грађевинског материјала и минералних сировина.

Природни потенцијали развоја

- **у односу на изградњу насеља**

За градњу већих насеља повољни су терени у геотехничком рејону I (које карактеришу повољни нагиби и носивост уз обавезне хидромелиоративне мере), геотехничком рејону II (повољни нагиби и носивост уз обавезно обезбеђење стабилности тла), геотехничком рејону III (повољни нагиби на мањим површинама, што условљава прилагођавање типа градње карактеристичног за сеоска насеља). Уопштено, истражно подручје карактерише велика заступљеност геотехнички повољних терена за изградњу индивидуалних објеката у сеоским насељима.

- **у односу на изградњу индустријских објеката**

Повољни терени за изградњу већих индустријских објеката везани су за равне терене блажих нагиба и уз речне токове (нагиби од 3° за веће, и 5° за мање индустријске капацитете) у оквиру геотехничких рејона I, II и III. Повољни терени за развој већих индустријских зона са могућношћу водоснабдевања и одвођења отпадних вода постоје у долини Колубаре и Рибнице за развој мањих (у близини Мионице).

- **у односу на изградњу саобраћајница**

Као најпогоднији терени за изградњу *путева и пруга* су равничарски и брежуљкасти терени у оквиру геотехничких рејона I, II и III. У ове терене се убрајају долине река Колубаре и Рибнице у којима се градња саобраћајница може изводити на заравњеном терену уз обавезну примену хидротехничких мера заштите (заштита од атмосферских и подземних вода и обезбеђења стабилности падина). На овим теренима постоје већ изграђени путеви и пруге, а планирана је и изградња саобраћајница вишег реда. На осталим теренима за копнени саобраћај су повољне уске стабилне стране реке Рибнице и њених притока. У теренима изграђеним од кречњачких стенских маса (геотехнички рејон III) могућа је изградња саобраћајница на блаже нагнутим теренима, уз обавезно спровођење техничких мера заштите површинских и подземних вода од штетног дејства у случају акцидента. Све косе и блаже нагнуте стране могу се користити за изградњу саобраћајница локалног ранга.

- **у односу на експлоатацију минералних сировина и термалних вода**

Досадашњим истраживањима *лежишта металичних руда* показало се да су она са веома променљивим садржајем метала и малим резервама. На истражном подручју се јављају рудне појаве *хрома* северозападно, западно и југозападно од Планинице. Напуштени јамски копови се налазе у оквиру харцбургита Маљена.

Од **неметаличних сировина** којима се обезбеђују сировине за потребе грађевинарства на подручју истраживања се експлоатише грађевински камен. Велики мајдани *кречњачког камена* налазе се у близини Мионице (Маркова црква). Такође, постоји велики број налазишта различитих врста *теханичког камена*: кречњак (Паштрић, Струганик, Брежђе, Осеченица), габро (Брежђе), дијабаз (Каона). Велике резерве *термалних вода* које су најперспективније за експлоатацију појављују се у околини Мионице и у Бањи Врујци.

- **у односу на водоснабдевање**

У погледу снабдевања насеља квалитетном водом за пиће, највећи потенцијал имају терени изграђени од карбонатних стенских маса где се формирају карстне издани (геотехнички рејон III). Најзначајније су Лепеничка и Паштричка издан.

У осталим теренима издани су углавном недовољног капацитета, а налазе се на мањим дубинама подложним загађењу са површине (неогени седименти на подручју Ваљевско-Мионичког басена и остали извори у некарстним стенама). Ове воде се могу користити само за локалне потребе уколико су повољних особина за пиће. Река Колубара са притокама даје довољно воде за технолошке потребе и наводњавање.

- **у односу на лоцирање депонија и гробља**

За **изградњу гробља** могу се користити терени средње водопропустљивости у оквиру геотехничког рејона I (старе речне терасе и падине); терени у оквиру геотехничког рејона II - на падинама и бреговитим зонама (у оквиру неогених лапоровитих глина и лапора; терени у оквиру геотехничког рејона III - нижи падински делови, падине водотока (у оквиру посних делувијалних глина); терени у оквиру геотехничког рејона IV - изолована подручја изграђена од глинаца у којима је споро процеђивање вода.

За **изградњу депонија** могу се користити следећи терени : у оквиру геотехничког рејона I и II могу се користити сличне локације као за гробља, уз поштовање свих техничких прописа код изградње ових објеката. Такође, за изградњу депонија могу се користити и терени у оквиру геотехничких рејона III и IV, уз додатна значајна улагања у погледу обезбеђење заштите тла и подземних и површинских вода од загађења.

- **у односу на туризам и рекреацију**

Овај простор обилује повољним геоморфолошким, климатским, хидролошким условима, природним лепотама и споменицима културе што је предуслов за развој излетничког, сеоског, зимског, бањског и других видова туризма. Најзначајнији туристички простор представља јужни део истражног подручја који обухвата планину Маљен са туристичким центром Дивчибаре и Суворбор са Рајцем.

За развој **сеоског туризма** погодују природне лепоте и погодности нарочито у селима Струганик, Планиница, Брежђе, Козомар и друга бројна села. Термалне воде Бање Врујци дају могућност за узгој рибе и развој риболова. Такође, бројни споменици културе и природне лепоте краја дају могућност за развој појединачних видова туризма и рекреације.

Ограничења развоја

- **у односу на изградњу насеља**

Неповољни терени за градњу насеља су: терени у оквиру геотехничког рејона I који се одликују високим нивоима подземних вода; терени подложни клижењу на падинама у геотехничком рејону II и IV; терени у оквиру геотехничког рејона III и IV, који су површинским деловима безводни што смањује могућност водоснабдевања насеља; терени у оквиру геотехничких рејона III и IV који су угрожени различитим облицима ерозије и нестабилности и у којима је неопходна градња хидротехничких објеката заштите од ерозије и бујичних вода; највећи део истражног подручја захтева асеизмичну градњу за услове земљотреса већег од 5°MCS-a.

- **у односу на изградњу индустријских објеката**

Неповољни терени за изградњу су: терени у оквиру геотехничког рејона I који се одликују високим нивоима подземних вода; терени у оквиру геотехничких рејона II и IV, који се одликују појавама нестабилности; терени који представљају ресурсе за водоснабдевање насеља (кречњачки терени); највећи део истражног подручја захтева асеизмичну градњу за услове земљотреса већег од 5°MCS-a (у овом подручју су регистровани земљотреси већи од 7°MCS-a).

- **у односу на изградњу саобраћајне инфраструктуре (путеви, пруге)**

Неповољност терена за пројектовање саобраћајница у јужном делу истражног подручја огледа се у бројним речним дубоким долинама. Неповољни терени за пројектовање саобраћајница су нестабилне падине у оквиру геотехничког рејона II, III и IV. У овим теренима је потребно вршити детаљна геолошка истраживања и испитивања, а у циљу обезбеђивања стабилности терена на којима ће се градити саобраћајнице.

- **у односу на клизишта**

У оквиру истражног подручја има доста *активних и умирених* клизишта. Појава клизишта везана је за неогене седименте - рејон II (клизишта у Мионици, Дучићима, Ракарима и Горњим Мушићима); за флишне седименте - рејон III (клизишта у Берковцу, Струганику и Гуњици); за седименте дијабаз-ројначке формације - рејон IV (клизишта у Брежђу и Крчмару), као и за кору површинског распадања сличних стенских маса.

- о **Клизишта у неогеним седиментима (рејон II)**

За клизишта која су везана за неогене наслаге и водни режим у њима, мере санације су ограничене. Најчешће су то плитка клизишта на тлу које је погодно за такве процесе (глиновито-лапоровита тла), које је физичко-хемијски деградирано и водозасићено. Као мера санације код ових клизишта је најважније одводњавање и дренажање терена до стабилне подлоге. Једна од дугорочних мера заштите терена која су подложна клизању је пошумљавање голети, које су некада биле под шумом, а неконтролисано сечом довели да је велики део подручја где се појављују клизишта голет која је директно изложена атмосферским падавинама и утицајима атмосферилија. Треба напоменути да је некада 78% Шумадије било под шумом, а данас тек 23%.

- о **Клизишта у флишним седиментима (рејон III) и дијабаз-ројначкој формацији (рејон IV)**

Клизишта која се јављају у оквиру ових стенских маса су најчешће дубока и код њиховог санирање потребна су детаљна и опсежна истраживања, испитивања и осматрања.

Треба напоменути, да би се дефинисали узроци клизања, и одредиле мере санације клизишта потребно је извршити детаљна геолошка истраживања и испитивања. Овим истраживањима би се дефинисали вертикалне и хоризонталне димензије клизања, динамика клизања и услови санације на простору захваћеним клизањем. Да би се извршила санација активних клизишта, клизишта која су условљена градњом и терена који представљају потенцијална клизишта, изводи се отклањање узрока клизања.

- **у односу на експлоатацију минералних сировина и термалних вода**

Не постоје изразитија ограничења за експлоатацију *минералних сировина* са аспекта природних услова. Ограничења се огледају у експлоатацију рудних богатаста у зонама карстних издани које се користе за водоснабдевање. Не постоје изразитија ограничења за експлоатацију *термалних* вода.

- **у односу на водоснабдевање**

Квалитет изданских вода формираних у оквиру алувијалних наслага и неогених басена може бити угрожен загађењима изазваним близином урбанизованих и деградираних земљишта. Ограничења се односе и на нерегулисано питање пречишћавања и одвођења отпадних вода нарочито у општинским и туристичким центрима, зонама индустрије и сливним подручјима хидроакумулација.

- **у односу на лоцирање депонија и гробља**

Неповољни терени за изградњу **депонија** су терени изграђени од грубозрних материјала (алувијалне равни, терасни седименти и падине изграђене од шљунковито-песковитих материјала), који се налазе у геотехничком рејону I и II. Такође, ограничења за изградњу **депонија** у теренима геотехничких рејона III и IV су таква да *онемогућавају* подизање ових објеката.

Неповољни терени за лоцирање **гробља** су: алувијалне равни са високим нивоима подземних вода у оквиру геотехничког рејона I; терени изграђени од кречњачких стенских маса у оквиру геотехничког рејона III; у геотехничком рејону IV неповољни терени за градњу су водозасићене и испуцале стенске масе (могућност градње је ограничена на терене изграђене од глинаца).

- **у односу на туризам и рекреацију**

Ограничења се односе: на слабу доступност многим планинским местима због недостатка квалитетнијих локалних и регионалних путева; обавезна заштита подземних вода у крашким теренима.

1.2. Циљеви

- Планско усмеравање уређења, коришћења и заштите простора на територији целе Општине, у циљу финалне организације уређења и развоја расположивих ресурса и стратешких поставки Регионалног просторног плана подручја Колубарског округа погођеног земљотресом;
- Остваривање оптималног коришћења земљишта у складу са његовим природно-еколошким својствима и потенцијалима, очување земљишних површина за потребе будућег развоја;
- коришћење регионалних и локалних постојећих сировина у смислу развојних потенцијала (на основу истраживања, усклађено дефинисање приоритета на нивоу ресорних министарстава);
- интегрално коришћење, уређење и заштита водних ресурса на целој територији општине;
- заштита расположивих природних ресурса, у првом реду најквалитетнијег пољопривредног земљишта и вода од нерационалног коришћења и загађивања;
- превазилажење досадашње релативне неразвијености и заостајања у развоју за просеком Републике, како у степену ангажованости расположивих ресурса, тако и у погледу квалитета живљења;
- заштита и унапређење квалитета вода до нивоа прописаних класа квалитета површинских вода, потпуна заштита квалитета подземних вода намењених водоснабдевању насеља и изворишта термоминералних вода;
- очување изворишта висококвалитетне подземне воде (свих назначених у поглављу о природним ресурсима) применом посебних мера заштите код постојећих и при реализацији планираних опредељења;
- рационално заузимање нових простора за изградњу хидротехничких објеката за заштиту насеља и пољопривредног земљишта од наиласка великих вода;

1.3 Стратегија заштите и коришћења природних ресурса

Стратешка опредељења заштите и коришћења природних ресурса су ширег, националног значаја и као таква морају бити усклађена са стратегијама дефинисаним у постојећим плановима.

Коришћење природних ресурса базираће се на принципима рационалне и контролисане експлоатације, у складу са циљевима концепта одрживог развоја. У том смислу стратешке одреднице су следеће:

- Примена концепта одрживог развоја у процесима контролисане експлоатација руда, минерала, геолошког грађевинског материјала као необновљивог ресурса, треба да се одвија контролисано (на детаљно истраженим локалитетима), уз унапређење технолошких процеса;
- Располагања изворишта висококвалитетне подземне воде, користити искључиво у сврхе водоснабдевања, уз поштовање предвиђених режима коришћења, применом дефинисаних мера и начина заштите;
- Рационално коришћење термоминералних извора применом напредних технолошких метода и техничких елемената експлоатације, уз неопходне мере заштите, искључиво у функцији туризма и лечења;

1.4. Учесници у имплементацији и њихове обавезе

Квалитетно спровођење мера и начина заштите и контролисаног коришћења природних ресурса, условљено је поштовањем стратешких опредељења дефинисаних на ширем (републичком и регионалном) нивоу.

Интегрални приступ заштити и одговарајућем начину коришћења природних ресурса, обезбедиће надлежне установе, дефинисањем мера и начина за спровођење програма и стратегија донетих у институционалним оквирима. Овакве активности су пре свега усмерене на стратегије које обухватају републички, регионални и на крају општински ниво. О спровођењу ових стратегија се старају надлежна министарства (или одређени секретаријати и службе у оквиру министарства), регионални органи различитих надлежности (усклађивањем својих активности) и општинске службе у оквиру својих надлежности (превасходна улога у праћењу и извештавању о стању на терену).

Едукативна и **саветодавна улога** општинских органа представља основу за усмеравање активности посебне групе учесника у имплементацији коју чине грађани и правна лица на подручју Општине. Сарадња општинских служби пре свега са домаћинствима која поседују већа газдинства и предузећима која обухватају веће територије или својим активностима могу значајније да утичу на природне ресурсе, чини основ реализације стратешких одредница заштите и коришћења природних ресурса.

2. СТРАТЕГИЈА ЗАШТИТЕ И КОРИШЋЕЊА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА И РАЗВОЈ ПОЉОПРИВРЕДЕ

2.1 Оцена стања, потенцијала и ограничења

Преко 61% укупне територије чини пољопривредно земљиште, које се одликује високом заступљеношћу ораничних површина (88,2%) у односу на пашњаке (11,8%). У оквиру обрадивих површина највеће учешће имају њиве и вртови (66,5%), затим ливаде (19,2%), и на крају воћњаци и виногради (14,3%).

Природне карактеристике (надморска висина и рељеф) и ресурси су определили и начин коришћења земљишта-рејонизацију, тако да преовлађују две функционално-просторне целине:

- брежуљкасто-брдовити / сточарско – воћарско - ратарски рејон (до 500м.н.в.),
- брдско-планински / сточарско - воћарски рејон (преко 500м.н.в.),

Брежуљкасто-брдовити терени заузимају најплодније земљиште које је у структури бонитетних класа и најмање заступљено (I, II и III бонитетна класа), а и процентуално га има најмање (11%). Преовладава традиционални начин гајења усева, уситњени поседи, слаба опремљеност пољопривредном механизацијом, слаба примена агротехничких мера,

недовољно коришћење минералних ђубрива, гајење основних биљних култура, слаби приноси, а све као последица проблема који прате пољопривредну производњу. Ово се огледа кроз количину приноса пољопривредних култура која је два до три пута мања од просека Колубарског округа и износи за кукуруза 11.8 хиљ. тона и пшенице 3.3 хиљ. тона.

У складу са изузетним агроеколошким погодностима, **брежуљкасто-брдовити терени**, који се простиру у висинском појасу до 500м.н.в. традиционално су усмерени и на производњу јабуке и шљиве, а у новије време малине и других врста бобичастог и шумског воћа посебног квалитета. Такође обилују пашњацима али су недовољно искоришћени, обзиром на претежно стајско гајење стоке. Сточарство као и остале гране пољопривреде прате исти проблеми који за последицу имају смањење сточног фонда из године у годину који износи 62 говеда, 160 свиња и 89 оваца на 100 ha обрадиве површине што је далеко мање од оптималног броја у односу на потенцијале али опет више него на нивоу региона, а огледа се кроз смањену производњу меса, млека и млечних производа.

Захваљујући специфичним микрорељефним и хидролошким утицајима, **брдско-планински** предели су, такође, погодни за рентабилну производњу квалитетног воћа, а поготово аутохтоних сорти јабуке и крушке, који нису ни приближно искоришћени. Производња воћа је била далеко испод могућности у односу на потенцијале, а доминира шљива у обиму од 8 хиљ. тона и јабука 400 тона. Недовољно су искоришћени и шумски потенцијали као што је сакупљање лековитог биља, бобичастог дивљег воћа и хранљивих плодова.

Наведена просторна диференцијација, односно рејонизација, указује на постојећа ограничења у интензивној пољопривредној производњи. Уз природна ограничења постоје и створена ограничења, која прате пољопривреду, као што су: уситњен земљишни посед (4,5ha); разбијена-разуђена села; низак степен механизације; недовољна економска знања и недостатак тржишних информација везаних за пољопривредну праксу; непостојање одговарајуће стручне пољопривредне инфраструктуре; слабе саобраћајне везе унутар општине; низак ниво општег и стручног образовања; демографско пражњење села; остарела пољопривредна популација; слаба економска моћ домаћинства; недовољно обртног капитала; мале откупне цене у односу на улагања; несигурност нових улагања; недовољна понуда и доступност кредита намењених пољопривреди (неинформисаност); недостатак иницијатива и програма на општинском нивоу.

У структури националног дохотка општине Мионица пољопривреда учествује са 57,4% што је последица не толико интензивне пољопривредне производње већ слабо развијене индустрије, мале производње, недовољне конкурентности и лошег пословања.

Табела бр.6, Коришћење земљишта по катастарским класама и облику своине

Кат. кл.		Коришћење земљишта															
		њиве		воћњаци		виногради		ливаде		пашњаци		шуме		неплодно		укупно	
		ха	%	ха	%	ха	%	ха	%	ха	%	ха	%	ха	%	ха	%
I	Пр.	20.83	32,91	18.65	29,47	0.92	1,45	13.94	2,30	/	/	8.95	14,14	/	/	63,29	0,19
	Др.	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
II	Пр.	463.55	54,17	156.06	18,24	3.01	0,36	123.98	0,04	20.53	2,40	88.53	10,35	/	/	855,75	2,59
	Др.	16.88	56,12	2.56	8,51	/	/	3.55	0,00	7.09	23,57	/	/	/	/	30,08	0,09
III	Пр.	104.49	3,65	1065.39	37,17	8.70	0,30	322.09	0,01	307.78	10,74	1058.15	36,91	/	/	2866,60	8,71
	Др.	49.95	66,72	2.40	3,21	0.04	0,05	6.62	0,07	2.53	3,38	13.32	17,79	/	/	74,86	0,22
IV	Пр.	2501.96	49,60	663.80	13,16	/	/	200.82	0,00	289.09	5,73	1389.10	27,54	/	/	5044,77	15,31
	Др.	56.45	69,00	3.49	4,27	/	/	3.78	0,00	7.53	9,20	10.56	12,91	/	/	81,81	0,24
V	Пр.	3814.96	54,06	678.46	9,61	/	/	407.91	0,00	574.11	8,14	1581.28	22,41	/	/	7056,72	21,42
	Др.	46.75	13,00	15.26	4,24	/	/	4.46	0,00	43.05	11,98	249.97	69,53	/	/	359,49	1,09
VI	Пр.	3288.53	48,03	94.22	1,38	/	/	758.39	0,00	897.45	13,11	1808.76	26,42	/	/	6847,35	20,78
	Др.	30.30	2,10	0.06	0,00	/	/	12.83	0,00	357.41	24,77	1042.20	72,23	/	/	1442,80	4,38
VII	Пр.	2230.65	61,16	/	/	/	/	702.65	0,00	4.07	0,11	710.14	19,47	/	/	3647,51	11,07
	Др.	41.50	3,53	/	/	/	/	29.47	0,00	/	/	1103.54	93,96	/	/	1174,51	0,52
VIII	Пр.	420.78	100	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	420,78	1,27
	Др.	29.50	100	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	29,50	0,08
Не кат	Пр.	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	623.39	100	623,39	1,89
	Др.	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	1379.49	100	1379,49	4,18
Укупно		14057.62	42,68	2700.40	8,20	12.69	0,04	2590.54	7,86	2510.63	7,62	9064.55	27,52	2002,88	6,08	32939.33	100

2.2. Циљеви

Циљеви у коришћењу и заштити пољопривредног земљишта и развоју пољопривреде су:

- Рационално коришћење и заштита свих пољопривредних ресурса;
- Укрупњавање приватних поседа;
- Интензивирање пољопривредне производње у складу са капацитетима;
- Стварање услова и развијање органску (еколошку, природну) тржишно оријентисану производњу пољопривредних производа као базу за развој пољопривреде;
- Задржавање екстензивне пољопривредне производње у заштићеним туристичким подручјима (локалитет Рибница, подручје сеоског туризма подкопаоничких села)
- Заустављање процеса претварања пољопривредног земљишта у непољопривредно (бесправна градња);
- Повећање економске моћи сеоског становништва;
- Побољшање услова живота у сеоским срединама; и
- Стварање предуслова за ревитализацију и оживљавање руралних средина у целини.

2.5. Стратегија заштите и коришћења пољопривредног земљишта и развоја пољопривреде

Развој сеоских насеља и подручја, као **вишефункционалних производних, социјалних и културних простора**, и јачање економске снаге сеоских домаћинстава, представља најзначајније питање будућег равномерног развоја планског подручја обзиром да 90% становништва живи у сеоским срединама.

Формирање **јединственог информационог система** на нивоу општине, смањиће информациону изолацију појединих насеља. Подаци о расположивим производима, потражњи, тржишним потребама, цени производа, и сл., у великој мери могу да допринесу бољем пласману производа и бржем уклапању у савремене тржишне токове. За подршку оваквом систему, у селу, довољан је један пољопривредник, обучен за рад на рачунару. Формирана база података може да се налази у општинској служби и да администратор буде лице задужено за развој пољопривреде.

Детаљним сагледавањем стања у пољопривреди од ресурса, социо-економских, производних, техничко-технолошких и организационих карактеристика Општине као и поставке дугорочног развоја аграра и тржишне перспективе, утврђена је потреба предузимања паралелних мера ради остваривања стратешких циљева и поставки и то:

- Побољшање односа у наменама коришћења пољопривредних површина у функцији заустављања / спречавања ерозије на нагибима изнад 30%, што подразумева и дестимулисање интензивног коришћења маргиналних земљишта као и подстицаји за затрављивање и пошумљавање ораница и пашњака VII и VIII катастарске класе;
- Затрављивање преосталог дела ораница VII и VIII кат. кл. које нису укључене у план пошумљавања, изузев местимичног задржавања мањих површина VII кат. кл. за даљу производњу сточног крмног биља, односно за подизање воћњака, искључиво у планинским атарима
- Стимулисање процеса концентрације земљишта, стоке и техничких средстава у економски и биолошки виталним сеоским домаћинствима без обзира на њихов садашњи socioeconomic и професионални статус;
- Интензивно коришћење потенцијала ораница и трајних засада боћа као базу за развој пољопривреде за производњу органске хране, доношење програма за субвенционисање и улагање у производне објекте (стакленици, пластеници) а посебно за организовање „Пилот“ пројекта који би био модел за даља улагање и

примену искустава и технологије, проналажење стратешких партнера за наступ на страном тржишту, имплементација стандарда и правила Европске заједнице, искоришћавање могућности и стварање производа са заштићеним именом географског порекла;

- Обнова и диверзификација воћарске производње, а поготово аутохтоних врста, паралелно са програмима развоја капацитета за прераду воћа у сеоским срединама и извозним могућностима ;
- Интензивно коришћење потенцијала ливада и пашњака за развој сточарства, увођење и примена савремених агро-техничких мера производње биљака и стоке, стабилизација економских услова сточарске производње, доношење програма за субвенционисање газдинстава која су суочена са тешкоћама, а поседују радну снагу и ресурсе, проналажење стратешких партнера за наступ на страном тржишту, имплементација стандарда и правила Европске заједнице, искоришћавање могућности и стварање производа са заштићеним именом географског порекла;
- Организовани откуп и промоција сакупљања лековитог биља, бобичастог дивљег воћа и хранљивих плодова, развој откупне мреже и погона за сушење и паковање у сеоским срединама.
- Техничко – технолошко и организационо унапређивање производње ради повећања ефикасности и дохотка, чиме ће се створити могућности за упошљавање у другим допунским делатностима и повећање кућног дохотка,
- Стварање општинског саветодавног и информативног центра за потребе пољопривреде као службе за презентовање и обуку пољопривредника у примени нових технологија и научних достигнућа у аграрној производњи,
- Унапређење ветеринарске службе,
- Заштита традиционалних карактеристика аграрних садржаја руралних предела, културно-историјске баштине, природних енклава (међе, баре, шумарци, забрани и сл.) у делу атара са високим уделом ораница и воћњака у укупној површини територије;

2.5. Учесници у имплементацији и њихове обавезе

Основни учесници у имплементацији стратегије развоја пољопривреде су: становници који се баве пољопривредом у оквиру својих газдинстава, месне заједнице, локални органи управе, регионалне и републичке организације и институције, међународне организације.

Основни приоритети организованог приступа у реализацији стратешких поставки развоја пољопривреде, огледају се у поштовању смерница развоја и мера за њихову реализацију, од стране приватних газдинстава и домаћинстава која су суштински чиниоци у низу учесника у имплементацији. Стратешки значајнију групу учесника у имплементацији чине све секторске институције, организације и органи управе, чија је улога у стварању **позитивних финансијских услова развоја**, уз поштовање дефинисаних (у оквиру регионалних и републичких стратегија) начина и мера за реализацију развоја. Осим институционалног оквира који омогућава стварање услова за успешно конкурисање и приступ фондовима (пре свега иностраним кредитима и бесповратним помоћима), потребно је од стране локалних органа управе (са ослоном на регионалну и републичку подршку) омогућити одговарајући, приступ постојећим (реалним) средствима и њихову контролисану употребу кроз субвенције, пореске олакшице, преливања средстава из других фондова, саветодавну и информатичку подршку. При реализацији стратешких опредељења која се односе на заштиту пољопривредног земљишта и развој пољопривреде (водеће привредне гране), у ситуацији у којој се општина Мионица налази (односи се на постојећи степен развоја), потребна је максимална ангажованост представника општине у регионалним и републичким органима, у аргументованом презентовању постојећег стања.

3. СТРАТЕГИЈА ЗАШТИТЕ И КОРИШЋЕЊЕ ШУМА, ШУМСКОГ ЗЕМЉИШТА И ЛОВНИХ ПОДРУЧЈА

3.1. Оцена стања, потенцијала и ограничења

Укупна површина шума и шумских култура у општини Мионица је 9.046ха. Степен шумовитости износи 27,46%, што је мање од оптималне шумовитости - 34%, утврђене Просторним планом Србије за овај округ. Површина шума по становнику износи 0,5377ха. Од укупне површине под шумом, у државном сектору се налази 26,9%, а преосталих 73,1% је у приватном сектору. Издвајају се изразито шумовите К.О., и то Планиница-43,88%, Осеченица-42,99%, Крчмар-48,12%. Државним шумама газдује ЈП "Србијашуме".

Неповољније стање, по узгојном облику, је у приватним шумама, процентуално учешће високих шума је мало, у односу на доминантне изданачке шуме и зашикарене састојине. Основни проблеми уређења и коришћења шума и шумског земљишта су унапређење стања шума и повећање површина под квалитетном шумом, као и повећање површина под зимзеленим шумама.

Пошумљавањем површина VI, VII и делом VIII бонитетне класе, на површини од 200ха и пошумљавањем површина у циљу заштите вода од 401ха, у општини Мионица, реализоваће се поставке из Регионалног просторног плана (шумовитост 29,29%) , а површине за пошумљавање намењене заштити саобраћајница, заштити од имисионог дејства, уређењу предела и другим заштитним функцијама утврдиће се одговарајућим планским решењима у Предлогу плана и детаљније разрадити урбанистичким плановима и пројектима. Реализација предложених планских решења ће у великој мери увећати позитивне функционалне ефекте шума (заштитни, рекреативни, производни и др.) на побољшање животне средине у целини.

Ловачко удружење "Војвода Мишић" из Мионице, газдује **Ловиштем "Рибница"**, које је укупне површине 32.938 ha, од којих ловне површине у државном власништву обухватају 2000 ha (6,08%), а у приватном власништву 30.938 ha (93,92%). Ловиште припада осмој/подрињско-колубарској ловној области. Ловиште "Рибница" се простире на површинама шума, земљишта и вода територије општине Мионица, а граница ловишта се у потпуности поклапа са границама територије општине Мионица. Ловиште "Рибница" има задатак: узгој, заштиту и коришћење племените крупне и ситне дивљачи и то: срне, дивље свиње, зеца, веверица, сиви пух, јазавац, куна златица, куна белица, ондарта, фазана, дивљи голуб-гривнеш, грлица, гугутка, пољска јеребица, дивља гуска, дивља патка шумска шљука и др. Ловиште је отвореног типа. Станишни услови су повољни за гајење дивљачи. На територији општине Мионица риболовним водама газдује Риболовно друштво „Рибница“ из Мионице. Реке Колубара, Рибница, Топлица и Лепеница су богате рибом, а преовлађују клен, мрена, кркуша, скобаљ, шаран и сом. Пастрмка се може наћи само у притокама Рибнице. Риболовно друштво „Рибница“ има задатак обезбеђења мрестилишта и обогаћење река и притока младицама као и спровођење законом предвиђених мера и активности у заштити и коришћењу природног богатства река у рибарству.

Општина Мионица поседује потенцијал за развој ловног и риболовног туризма. Ловиштем "Рибница", површине 32. 938,0 ха, газдује ловачко друштво "Војвода Мишић". Ловиште је богато различитим врстама дивљачи, и броји око 550 чланова. Реке Колубара, Рибница, Топлица и Лепеница поседују потенцијале за изградњу рибњака и узгој рибе. Риболовним водама газдује Риболовачко друштво "Рибница" у Мионици. Ловачка и риболовачка друштва организују спортски лов и риболов, баве се ловном привредом и ловним туризмом.

3.2. Циљеви

Циљеви уређења и коришћења шума и површина под шумама су:

- Унапређивање стања шума: превођењем издначких шума и зашикарених површина у типове високих шума или узгојних шума, обнављањем аутохтоних врста дрвећа, повећањем површина под четинарима, увећањем обраслости и негом шума.
- Повећање шумских површина (пошумљавањем) у складу са рејонизацијом и категоризацијом простора, а посебно на деградираним теренима и теренима захваћеним ерозивним процесима.
- Пошумљавање клизишта аутохтоним врстама брзорастућим засадом са богатим коренским системом.

Циљеви узгоја дивљачи и развоја ловства и риболовства су:

- Повећање бројности узгајањем ситне и крупне дивљачи,
- Побољшање постојеће структуре и квалитета дивљачи,
- Повећање бројности рибе у рекама узгојем младица, а поготово племенитим врстама рибе, и
- Заштита и очување свих, а посебно ретких и новоугрожених врста,

3.3. Стратегија заштите и коришћења шума и шумског земљишта, узгоја дивљачи и развоја ловства

Стратегија у односу на планирање шума и шумског земљишта заснива се на опредељењима да се:

- реално утврди бонитет земљишта како би се разграничила површина у оквиру основна два вида коришћења: пољопривредне производње (I – IV б. класе) и производње у шумарству (VI – VIII б. класе);
- увећа степен шумovitости са садашњих 27,46% на 34% територије општине, пошумљавањем аутохтоним и четинарским врстама дрвећа;
- увећава површина под високим шумама, а посебно на рачун површина која су под макијом;
- обезбеди заштиту, гајење и вишенаменско рационално коришћење дивљачи и рибног фонда, постизањем оптималне бројности у складу са добротом станишта.

Основна поставка стратегије развоја шумарства и ловства и риболовства заснива се на:

- Заустављању даљег процеса деградације и обешумљавања.
- Постепеном заустављању негативних ерозивних процеса воде и ветра.
- Заустављање негативних процеса чији су ефекти опадање плодности земљишта и ширење деградационих појава у шуми и контактним занама.
- Количинско увећање и квалитетно побољшање шумских екосистема и квалитетно побољшање водних екосистема.
- Очување биљног и животињског света, а посебно ретких врста флоре и фауне.

3.4. Учесници у имплементацији и њихове обавезе

Основни учесници у имплементацији су:

- Управа за шуме Србије, при Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде;
- Министарство науке и заштите животне средине;

- Јавно предузеће за газдовање шумама "Србијашуме";
- Јавно предузеће "Србијаводе";
- Ловачки савез Србије-ловачко удружење "Војвода Мишић" и риболовно друштво „Рибница“, приватни власници шума на територији општине Мионица;

Основне поставке у реализацији стратегије заштите и коришћења шума, шумског земљишта, ловних и риболовних подручја, садржане су у изради и спровођењу програма газдовања шумама (остваривање реалних услова за пошумљавање), пошумљавању шума у приватном власништву и програмима развоја и коришћења ловишта и вода. Усаглашавањем стратешких опредељења, у оквиру развојних докумената, омогућиће се дефинисање конкретних мера у циљу остваривања позитивних ефеката (односи се на спровођење дефинисаних стратешких опредељења од републичког и регионалног до општинског нивоа одлучивања). Успешно спровођење стратегије зависи од јасно дефинисаних приоритета, начина реализације планских решења и стриктног поштовања прописаних **мера заштите**.

4. СТРАТЕГИЈА ЗАШТИТЕ И КОРИШЋЕЊА ВОДА И РАЗВОЈ ВОДОПРИВРЕДНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

4.1. Оцена стања, потенцијала и ограничења

Водопривреда

ПОВРШИНСКЕ ВОДЕ

Комплетна површина општине Мионица припада сливу Колубаре, која је најужводнија притока реке Саве, са површином слива од око 3641 km².

Речни потенцијал је мали, јер су им количине вода мале, укупно око 3.35 m³/s, колико заједно "износе" из општине реке Рибница, Лепеница и Топлица са притокама. На северу је Колубара, која је гранични ток са протицајем у Словцу од 10.0 m³/s.

На предметној локацији издвајају се сливови река Рибнице (са већом притоком Лепеницом) и Топлице који се уливају у Колубару на самој граници општине.

Реке Рибница и Топлица су делимично регулисани водотоци.

Река Рибница је десна притока Колубаре, површина слива је 104 km², а укупна дужина тока је 19.5 km. Рибница има бујични карактер, делимично је регулисана и изведена регулација је у добром стању. На реци Рибници, од 2003.год. постоји станица површинских вода "Мионица".

Река Топлица је десна притока Колубаре, са површином слива од 96 km² и укупном дужином тока од 24km. Природно корито водотока карактерише изражена вијугавост, са великим бројем кривина и меандара. Регулација водотока је изведена само у зони моста у Мионици. Поред ове реке каналисано је корито јаза - Лековите реке и делимично регулисана корита потока: Глумач, Герић, Копљаница, Јаревац и Берковачка река.

ПОДЗЕМНЕ ВОДЕ

Бројни извори у општини омогућавају водоснабдевање насеља и индустрије, а перспективе коришћења воде могу бити усмерене на даље водоснабдевање, наводњавање, узгој рибе, рекреацију. Садашња расположива количина воде по становнику је 16.5 m³/дан, што је далеко више у односу на друге сливове у Републици.

Резултати досадашњих изучавања су потврдили да територија општине Мионица обилује непроцењивим богатством квалитетних хладних, термалних и термо-минералних вода које се користе и могу се користити за водоснабдевање становништва водом најбољег могућег квалитета, за топлификацију, у балнеолошке и спортско рекреационе сврхе, за производњу поврћа, цвећа и др.

Бања Врујци спада у најзначајнија бањска подручја са следећим карактеристикама минералних вода: 6 извора (80-470l/s), минерална вода високог степена минерализације, благо радиоактивна, до 27°C. Поред бање Врујци, у селу Санковић, засеок Прибаре, на месту постојећег СПЦ "Лепеница" пронађени су термални извори са лековитим водама.

ХИДРОТЕХНИЧКА ИНФРАСТРУКТУРА ВОДОВОДНА МРЕЖА

На територији општине Мионица за водоснабдевање становништва и индустрије користе се воде из различитих извора, пре свега из каптираних извора и из бушених бунара, копаних бунара за потребе индивидуалних потрошача, а за потребе рекреативног лечилишта у Врујцима минералне воде из термалних извора.

Од укупно 36 села и насеља општине, 21 месна заједница или делови месних заједница је укључено на ова два водоводна система, што значи да око 42% становништва нема организовано снабдевање водом, односно њихово снабдевање водом је базирано на самосталном снабдевању из плитких бунара или примитивно каптираних извора, код којих се не може контролисати захтевани квалитет воде са хигијенско-санитарног становишта.

Тренутно су на територији општине у функцији три већа водоводна система, два за водоснабдевање ("Орловац" и "Крчмар-Рајковић") и један за рекреативно лечилиште "Врујци".

На водоводни систем **"Орловац"** прикључена су насеља: део села Осеченица, Брежђе, Кључ, Толић, Мионица, Паштрић, Маљевић, Команице, Вртиглав, Попадић, Ракари, Берковац, Радобић. Овај систем је базиран на каптираном извору "Орловац" променљивог капацитета. Извор припада типу крашких извора на падинама Маљена а лоциран је уз реку Манастирицу. Капацитет извора се креће у распону од 18 до 70 l/s. Дистрибутивни цевовод је из 1973.год, недовољног је капацитета и у лошем стању, нарочито након земљотреса 1998.год. Зона непосредне заштите око изворишта је делимично ограђена а до извора је доведена електрична енергија. Потребно је предвидети радове на стабилизацији корита и спречавању ексцесивних видова ерозије јер се, у зони изворишта река излива из корита и продире у каптажу. Такође, неопходно је наставити радове на пошумљавању горњег дела речног слива.

У алувиону реке Рибнице, на простору села Паштрић, изведена су два бушена бунара. Бунари (IEBP 1 и IEBP 4) су опремљени потребном хидромеханичком и електро опремом и укључени у систем водоснабдевања "Орловац". Бунари су укључени преко резервоара са појединачним капацитетом по 18 l/s. Бунар IEBP 1 је укључен преко резервоара "Лубенин" и снабдева водом насеље Мионица, а бунар IEBP 4 је везан на резервоар "Разбојиште" и снабдева водом потрошаче подсистема "Разбојиште". Ово извориште нема имовински решен приступни пут, а потребно је хитно дефинисати ужу зону заштите изворишта пошто је у непосредној близини регионални пут и фарма. Зона непосредне заштите око изворишта је ограђена.

Други водоводни систем од значаја за водоснабдевање на територији општине је **"Крчмар-Рајковић"** који користи воду из друга два каптирана извора са падина Маљена, "Чекове" и "Мертове" чесме, укупног капацитета око 5-7 l/s. Са овог система водом се снабдевају села: Голубац, део Осеченице, Буковац, део Мратишића, Робаје и Рајковић. Овим водоводним системом газдује ЈКП "Мионица". Око оба изворишта није изведена ограда око најуже зоне заштите а приступни путеви су земљани. На изворишту "Чекова чесма" започело се са пробним истражним бушењима у циљу проширења изворишта али су радови прекинуту због недостатка средстава.

Такође, постоји и водоводни систем **«Крчмар – Драчић»** којим газдује Месна заједница Буковац. Са овог система водом се снабдевају становници делова села Крчмар, Буковац и Мратишић на територији општине Мионица (и села Пријездих, Зарубе, Жабаре, Драчић и Равни на територији општине Ваљево). За водоснабдевање су искоришћени извори дуж Крчмарске реке "Бела стена" и "Доброш". Водоводна мрежа је од азбест-цементних цеви, пречника Ø80-100mm. Изведено је више резервоара, за свако село посебно.

Извор "Доброш" извире на из кречњачких стена са концентрисаним истицањем. Издашност извора је max 4.8 l/s а min 2.5 l/s. Изведена је каптажна грађевина на извору и

делимично је ограђена зона непосредне заштите и дефинисана шира зона заштите изворишта. У непосредној близини изворишта је фарма и локални пут.

Извор "Бела стена" извире на левој страни Крчмарске реке, у густој буковој шуми. Издашност извора је max 4.0 l/s а min 2.6 l/s. Изведена су две каптажне грађевине, само око једне је изведене импровизирана ограда а другој грађевини недостаје поклопац. Узорковањем је установљена бактериолошка неисправност воде па је неопходно предвидети хлорисање у мрежи. Цевовод је РЕНД, пречника Ø110mm. 300m узводно од каптажа изведена је преграда на Крчмарској реци, запуњена је материјалом и треба је очистити.

КАНАЛИЗАЦИОНА МРЕЖА

Прикупљање, одвођење и пречишћавање отпадних вода са предметног простора обављаће се по сепарационом систему.

На подручју обухваћеним ГУП-ом Мионица постоји изграђена мрежа **фекалне канализације** и то:

- о у Мионици, на левој обали реке Рибнице постоји изведеан фекална канализација пречника од Ø200-500mm на коју је прикључено око 60% домаћинстава. Укупна дужина свих цевовода је око 4.8km. Овом мрежом управља ЈКП "Мионица". Око 57% постојеће мреже је пречника Ø200mm, што не задовољава критеријум минималног пречника спољне градске мреже од Ø250mm. Реципијент за прикупљене воде је река Рибница и тренутно није примењен третман отпадних вода пре упуштања у реку. Одређена је локација за изградњу постројења, урађена је пројектна документација и извршен је откуп земљишта. Локација ППОВ је низводно од Мионице, на левој обали реке Рибнице, на око 2km од града. Пројектовани капацитет ППОВ је 12500ES (у две фазе од по 6250 ES).
- о у бањи Врујци не постоји канализациона мрежа којом управља ЈКП "Мионица". Постоји део канализационе мреже у комплексу хотела "Врујци" са уређајем типа "Биодоск" за пречишћавање, пре упуштања у реципијент. Урађена је техничка документација на нивоу Генералног пројекта, односно Идејних и Главних пројекта за главне колекторе (три главна колектора: један дуж постојећег пута за бању, и два са обе стране реке Топлице). Одређена је локација за изградњу постројења, урађена техничка документација и решени су имовинско-правни односи. Пројектовани капацитет ППОВ је 8000ES.

Кишна канализација је изведена само у Мионици чије сливно подручје гравитира ка реци Рибници. До 1998. године у функцији је био главни колектор дужине неколико километара који се простирао паралелно са током реке Рибнице и који је имао један излив у реку Рибницу. Оваква концепција, са једним изливним местом, није добро функционисала и тада се започело са реконструкцијом мреже и променом концепције са више главних колектора и излива у реципијент - реку Рибницу. Изведено је пет главних колектора:

- о дуж ул. Војводе Мишића кишни колектор пречника до Ø1000mm на месту излива у реку Рибницу (на десној обали),
- о на левој обали постоје изливи још три главна кишна колектора,
- о колектор који сакупља воде из фабричке зоне (десна обала Рибнице) и
- о колектор дуж регионалног пута Мионица - Љиг

4.2. Циљеви

Основни циљ је рационално, интегрално коришћење, уређење и заштита водних ресурса на целом подручју општине Мионица. Ово подразумева вишенамени систем који је оптимално избалансиран између капацитета и потреба, као и оптимално просторно уклопљен и усклађен са свим другим корисницима простора, а уједно уклопљен и у водни систем вишег реда утврђен Водопривредном основом РС и Просторним планом РС.

ЗАШТИТА ВОДА

Заштита вода (површинских и подземних) од загађивања спроводиће се:

- према важећој законској регулативи, утврдити зоне санитарне заштите око извора (како оних за водоснабдевање тако и термалних и термо-минералних), извршити потребна истраживања, урадити потребну техничку документацију, утврдити зоне заштите и спровести их, према описаним границама
- забраном упуштања санитарних и кишних вода у водотоке без претходног третмана до захтеваног нивоа који дефинише квалитет воде (класа) самог водотока
- заштитом, очувањем тока и приобаља, свих водотока, од деградације и загађивања
- изградњом канализационе мреже по сепарационо систему, ППОВ за санитарне отпадне воде и адекватних третмана за прокупљене кишне воде (сепаратори масти и уља, уколико то анализа покаже) пре упуштања у водотоке
- изградњом непропусних септичких јама за изоловане објекте као прелазно решење до реализације канализационе мреже
- укључивање у мониторинску мрежу контроле воде река Топлице, Лековите реке, Рибнице и Крчмарске реке.

ЗАШТИТА ОД ВОДА

Заштита од поплава остварује се оптималном комбинацијом хидротехничких и организационих мера. Хидротехничке мере чине пасивне мере заштите (заштита линијским одбрамбеним системима - насипи, регулациони радови) и активним мерама (ублажавање поплавних таласа у акумулационим басенима). Организационе мере чине пре свега мере просторног и урбанистичког планирања.

Заштита од водне ерозије кроз пажљиву обраду земљишта, усклађену са топографским и педолошким условима, и предузимање одговарајућих техничких и биолошких мера антиерозионе заштите.

ХИДРОТЕХНИЧКЕ ИНСТАЛАЦИЈЕ

Општи циљеви уређења и развоја инфраструктуре су следећи:

- За сва изворишта на предметној територији потребно је предвидети следеће мере:
 - асфалтирати приступне путеве
 - оградити жицом и спречити улаз у зону непосредне заштите изворишта, санирати и одржавати постојеће ограде и заштиту
 - довести електричну енергију
 - предвидети адекватне мере антриерозионе заштите сливова (биолошке мере и радове на самим бујичним водотоцима)
 - код надлежних институција иницирати дефинисање свих, законом прописаних, зона заштите изворишта (односи се и на црпне станице, резервоаре, коморе за прекид притиска и остале виталне објекте водоводног система)
 - потребно је, пре свега, заштитити сва постојећа изворишта, дефинисати потребе за водом, урадити елаборате о резервама воде, испитати алтернативна изворишта (резерве у систему), уколико за то постоји потреба, па тек онда приступити планирању експлоатације водних ресурса тј, давања одобрења за експлоатацију воде
- Основна премиса коначног решења водоснабдевања насеља општине Мионица је да се сва насеља у општини повежу на јавни водовод и да сви становници имају уредно и квалитетно снабдевање водом (са обезбеђеношћу за градска и приградска насеља и индустрију не мањом од 97% корисника и за сеоска насеља 95%);
- Да се будући водоводни систем поставља као јединствени којим управља ЈКП "Мионица" преко својих служби, да буде подељен на одговарајуће функционалне подсистеме, уз могућност независног рада, али и повезивања у случајевима када је то потребно;
- Иницирање завршетка хидрогеолошких истраживања;

- Потребе за израду постројења за прераду питке воде (ППВ) утврдиће се на основу детаљне анализе изворишта у општини Мионица укључујући и учешће општине Мионица у изградњи постројења за прераду воде Ибарско-Шумадијског регионалног система;
- Неопходно је убрзати израду започетог Генералног пројекта водоснабдевања насеља у Општини Мионица, којим би се дефинисала концепција водоснабдевања;
- Предвидети хлорисање воде у резервоарима (сада се хлорисање врши у црпним станицама)
- Ради ефикасне заштите вода предвиђа се развој канализационих система у свим насељима, по правилу по принципу сепарационих система;
- Трајно решавање канализације отпадних вода у Мионици, Врујцима и Топлици, пречишћавање отпадних вода у Мионици (П.П.О.В.) до нивоа да се не угрози прописани квалитет класе воде изабраног реципијента уз испуњење услова са санитарног аспекта и аспекта заштите животне средине;
- У сеоским срединама забранити испуштање отпадних вода у водотоке, наметањем решења изградње непропусних септичких јама одговарајуће запремине;
- У планираним индустријским зонама, за испуст индустријски употребљених вода у градске канализационе колекторе или најближи природни реципијент, обавезно предвидети потребне третмане, пре испуштања у планирани реципијент.

Дефинисање Генералног концепта водоснабдевања (на основу поставки датих Водопривредном основом Републике Србије):

- На подручју слива Колубаре развијају се два система: (1) Регионални Колубарски систем за обезбеђење воде највишег квалитета, за снабдевање водом насеља и оних индустрија које троше воду квалитета воде за пиће, (2) Колубарски речни систем, за обезбеђење воде за технолошке потребе и наводњавање, као и за заштиту вода. Та два система имају заједничке објекте (акумулације) и тесне међусобне интеракције;
- Кључни објект оба наведена система је вишенаменска акумулација "Стуборовни" на Јабланици. Из ње се обезбеђује тз. просечни изравнати проток од 1.140 l/s, који се користи за регионални систем за снабдевање водом;
- Регионални систем за воду највишег квалитета најпре користи изворишта подземних вода, пре свега карстне изворе по ободу карбонатне стенске масе Ваљевских планина. Изградњом акумулације "Стуборовни" систем се проширује и на заштићено извориште површинских вода на сливу Јабланице. У наредној фази у систем се уводе и воде из планиране акумулације "Струганик" на Рибници (у профилу Струганик, оријентационе површине 102 km², Q_{sr}=1.23m³/s), чиме се практично исцрпљују властите могућности слива Колубаре за обезбеђење воде највишег квалитета;
- Водопривредном основом Републике Србије дата је пројекција потребних количина вода до 2021.год. која за општину Мионица укупно износи 2.6x10⁶m³/год од чега висококвалитетних вода за пиће 2.1x10⁶m³/год, а за потребе индустрије 0.5x10⁶m³/год;
- Краткорочна перспектива водоснабдевања корисника предметног подручја на изворишта водоснабдевања је на: подземне воде, водотоке: Рибница и Јабланица и речне воде средње Дрине.
- Дугорочно, оријентација корисника предметног подручја на изворишта водоснабдевања је на: подземне воде, водотоке: Рибница и Јабланица (акумулација "Стуборовни") и, алтернативно, на Западноморавско-Рзавски регионални систем односно речне воде система Увац-Рзав (са превођењем).

Водом за пиће треба снабдети насеље Мионица, и других 35 насеља у општини Мионица, са укупно Q_{dn, max}=160 l/s, до 2021.год. Од тога, са извора у Мионици треба обезбедити 75 l/s, а из Колубарског регионалног водоводног система око 85 l/s и то:

- о **у ближој перспективи водоснабдевања:** вода у количини од 74 l/s - 134 l/s ће се обезбедити са извора у општини Мионица са следећих изворишта:
 - а) доградњом и реконструкцијом система за снабдевање водом са постојећих извора . Оровац (20-65 l/s), Паштрић (38-42 l/s), Крчмар (Бела стена, Мертова и Чекова чесма 7-14 l/s),
 - б) активирањем новог извора Кључ (5-20 l/s),
 - в) захватањем одређене количине воде из Колубарског РВС-10l/s, изградњом привременог прикључка МРБ "Шушеоке" на објекте Колубарског РВС који су до сада изграђени у водоводном систему Ваљева, на који се општина Мионица наслања, а до изградње трајних објеката магистралног цевовода Ø900mm РВС "Ровни" и
 - г) изградњом магистралног цевовода Ø150mm, резервоара 200m³, и пумпне станице (10l/s, 100m) од МРБ "Шушеоке" до насеља Шушеоке, Клашнић и Ђурђевац.
- о **у дугорочној перспективи водоснабдевања** планира се:
 - а) учешће у изради планске и техничке документације за захватање недостајућих количина вода одговарајућег квалитета Колубарског регионалног система у количини од 76 l/s (алтернативно са реке Рибнице, речних вода средње Дрине, Западноморавско-Рзавског регионалног система односно речне воде система Увац- Рзав)
 - б) учешће у изградњи магистралног цевовода РВС "Ровни" Ø900mm и
 - г) градња магистралног цевовода Ø400mm, резервоара и пумпне станице од МРБ "Дивци" до насеља Радобић, Санковић Табановић, Мионица, Вртиглав и др.

4.3. Стратегија заштите и коришћења вода и развоја водопривредне инфраструктуре

Основна стратешка опредељења садржана су у реализацији постављених циљева.

Заштита од поплава. Извођењем свих неопходних радова на регулацији водотока (завршетак започетих радова и иницирање реализације осталих потребних радова) предметно подручје (насеља и пољопривредне површине) ће се заштитити од штетног дејства великих вода, до изградње планираних акумулација. Уз то је потребно проводити мере просторног и урбанистичког планирања.

Ерозија и бујице. Потребно је применити ефикасну и благовремену антиерозиону заштиту, да би се водопривредни системи заштитили од штетног дејства свих видова ерозије и уношења наноса. Посебно је важно извршити антиерозиону заштиту сливова на којима ће се градити акумулације.

Квалитет и заштита вода. Потребно је извести **систем канализације отпадних вода** у Мионици, Врујцима и Топлици са пречишћавањем отпадних вода до нивоа којим се не угрожава прописани квалитет вода изабраног реципијента уз испуњење услова са санитарног аспекта и аспекта заштите животне средине. У сеоским срединама забранити испуштање отпадних вода у водотоке, наметањем решења изградње непропусних септичких јама одговарајуће запремине. У индустријским зонама обавезно предвидети потребне третмане пре испуштања отпадних вода у реципијенте.

Потребно је реконструисати постојећа **изворишта водоснабдевања** и сагледати могућности коришћења нових изворишта. Потребно је урадити детаљну хидролошку и хидрогеолошку студију где би се испитали потенцијали и могућности вишемесечних или годишњих изравнања водних ресурса сливова на овом подручју. Уз наведено, неопходно је планирати радове на реконструкцији постојеће инфраструктуре (цевовода и објеката на мрежи) као и радове на изградњи нове мреже у складу с пројектованим потребама.

Акумулације. Акумулација у изградњи "Стуборовни" третира као објекат који је познат, а на предметном подручју је, Водопривредном основом, планирана и акумулација на реци Рибнице, на профилу Струганик.

4.4. Учесници у имплементацији и њихове обавезе

Учесници у имплементацији и њихове обавезе

Финансирање водопривредне делатности, од инвестиција до одржавања објеката и подмиривање трошкова пословања и управљања, организовано је на три нивоа:

- ниво Републике: Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде - Републичка дирекција за воде, које са мах 50% може да учествује у финансирању објеката од значаја за Републику (према важећем Закону о планирању и изградњи). Ова средства се користе за одржавање, реконструкцију и изградњу објеката заштите од штетног дејства воде, вишенаменских акумулација, регионалних система за водоснабдевање, хидромелиорационих објеката, заштиту од ерозије, регулационих радова за заштиту од великих вода градова и руралних површина већих од 300ha, регулационих радова на пловним путевима и сл.,
- ниво водних подручја - сливова (Дунав, Сава и Морава),
- ниво водопривредних и других организација чија је делатност пружање услуге корисницима.

За финансирање развоја водопривреде значајна средства треба да обезбеде и непосредни корисници водопривредних услуга и други интересенти:

- непосредни интересенти из осталих привредних делатности (пољопривреде, индустрије, туризма, саобраћаја и др.),
- Министарство науке и заштите животне средине (из домена вода као елемента животне средине),
- Министарство рударства и енергетике (заштита вода, хидрогеологија, термоминералне воде и сл.),
- Министарство капиталних инвестиција (комунална хидротехника, пловидба),
- Министарство за привреду и приватизацију (заштита од вода индустрије, заштита квалитета вода),
- Министарство трговине, туризма и услуга (обезбеђење и заштита вода у туристичким местима),
- Општине (из својих буџетских прихода),
- самодоприноси градског и сеоског становништва.

Посебно значајно треба да постане успостављање пословних односа са банкама, акционарима и домаћим улагачима, који се остварују у виду:

- заједничких улагања ("joint venture"),
- финансијског кредитирања,
- повезивања у конзорцијум,
- концесија и сл.

Учесници у имплементацији стратегије развоја водопривредне инфраструктуре су:

- Надлежна министарства у Влади Републике Србије (ресорне дирекције и управе у оквиру министарстава);
- Скупштина општине Мионица;
- Јавно комунално предузеће Мионица, Мионица;
- Јавно водопривредно предузеће "Србијаводе", Водопривредни центар "Сава - Дунав", Београд; "Подрињско-Колубарско" подручје територијално деле 3 водопривредна предузећа: "Ерозија" - Ваљево, "Сава" - Шабац и "Лозница" - Лозница.
- појединачни корисници ресурса (грађани, правна лица итд);

Министарство за капиталне инвестиције је кључни учесник у имплементацији стратешких опредељења која се односе на развој водопривредне структуре, од финансирања израде планске и пројектне документације до реализације - изградње регионалног водовода. Своје активности на реализацији стратегије заштите и коришћења вода и развоју

водопривредне инфраструктуре МКИ обавља **у срадњи са надлежним** Водопривредним предузећима и општином Мионица тј. ЈКП Мионица. Ове активности такође обухватају реализацију регулације водотокова и финансирање изградње система за каналисање отпадних вода.

Приоритетне активности у имплементацији стратегије, које се односе на активности општине Мионица (надлежне општинске службе) односе се на стварање услова (израду пројектне документације) за реализацију (изградњу или реконструкцију) одговарајуће мреже водовода и канализације, на одговарајућу употребу постојећих извора за водоснабдевање, заштиту планираних извора и системско решавање водоснабдевања у периоду реализације плана, у складу са смерницама дефинисаним у оквиру Водопривредне основе Србије и осталим развојним и стратешким документима од значаја. Остваривање наведених приоритета у највећој мери зависи од ситемског и планског формирања буџета на општинском нивоу. Став о коначним приоритетима, динамици њихове реализације и потребним средствима биће дефинисан након утврђивања планских решења у оквиру Просторног плана општине Мионица.

IV. СТРАТЕГИЈА ПРИВРЕДНОГ РАЗВОЈА

1. ОЦЕНА СТАЊА, ПОТЕНЦИЈАЛА И ОГРАНИЧЕЊА

Општина Мионица спада у групу недовољно развијених општина са неповољним демографским тенденцијама. Ради се о изразито пољопривредној општини у којој пољопривредно становништво учествује у укупном са 42%, а у активном са 54%, док око 74% домаћинстава поседује пољопривредно земљиште. Пољопривредно земљиште је доминантан материјални фактор развоја.

Национални доходак општине је у 2003. год. већи од истог показатеља из 2002. год. за 9,3% и представља 7,4% националног дохотка оствареног у Колубарском округу, односно 0,14% од националног дохотка Србије. Ради се о неразвијеној општини чији национални доходак по становнику представља 67% истог показатеља за Србију.

Табела 1.1. Народни доходак општине Мионица

Административна јединица	НД у хиљ. дин		НД/станов у дин.	НД/станов. РС=100	индекс 2002=100
	2002	2003			
Реп. Србија	572.925.791	665.003.241	88.283	100,0	116,1
Колубарски округ	11.888.131	13.178.181	88.895	78,0	112,7
Општина Мионица	886.421	973.892	59.210	67,1	109,3

Извор: "Општине у Србији 2004", РС, Београд, април 2005.год.

У структури формирања националног дохотка општине доминира пољопривреда са 57,4%, затим следи трговина на велико и мало 10,1%, грађевинарство 9,8% и прерађивачка индустрија са 19,7%.

Табела 1.2. Народни доходак по делатностима

Административна јединица	Укупан НД	Пољ.лов шумар. и водопривр.	Вађење руда и камена	Прерађив. инд.	Произв. и сн. ел. ен. и водом	Грађевин.	Трговина на велико и мало	Хотели и ресторани	Остало
Реп. Србија	100,0	21,3	2,0	30,3	3,5	6,1	20,9	2,1	13,7
Колубарски округ	100,0	33,7	5,4	19,1	2,3	9,2	16,6	2,2	11,5
Општина Мионица	100,0	57,4	1,1	8,5	1,5	9,8	10,1	6,5	5,1

Извор: "Општине у Србији 2004", РС, Београд, април 2005.год.

У својинској структури доминира **приватни сектор** који остварује 85% укупног дохотка, највећим делом због високог учешћа индивидуалне пољопривредне производње. Друштвени сектор остварује око 9,4%, државни 3,3% мешовити 2,3% и задружни свега 0,2% народног дохотка општине.

У области **пољопривреде**, као доминантне привредне делатности, нису у претходном периоду оформљена крупна предузећа на бази задружне или друштвене својине, која би представљала значајне носиоце развојних програма у пољопривреди. Развој пољопривреде се до сада заснивао на производним капацитетима индивидуалних произвођача. На тридесетак приватних фарми производи се највише конзумних јаја по глави становника у Србији. Постоје и велики смештајни капацитети за тов јунади и то у друштвеном сектору 4 објекта за продужни тов јунади капацитета 2.400 грла у турнусу и у приватном сектору на око 200 фарми за тов капацитета од 30 до 100 грла у турнусу. Значи да проблем нису капацитети па ни радна снага, већ пре свега политика откупних цена, односно стабилност откупних цена. Постоје и мање кланице у Радовићу, Паштрићу и Брежђу као и сточна пијаца која је око 70% изграђена.

Карактеристика **индивидуалних пољопривредних** газдинстава је да су то и даље ситна породична газдинства са око 3ha пољопривредне површине у просеку, где је заступљена разноврсна пољопривредна производња, без специјализације и да су још увек недовољно тржишно оријентисана.

Највише је заступљена производња поврћа (кромпир, парадајз, паприка, купус), житарица (пшеница, кукуруз), воћа (шљива од које се прави најквалитетнија ракија, малина, јагодичасто воће, крушка и јабука). Постоје и погодни климатски услови за производњу лековитог биља.

На територији општине се годишње произведе око 3,3 хиљ. тона пшенице, 11,8 хиљ. тона кукуруза, 2,4 хиљ. тона кромпира, нешто преко 400 тона јабука, преко 8 хиљ. тона шљива и др.

Земљорадничка газдинства поседују око 11,5 хиљ. грла говеда, 19 хиљ. свиња, 19,3 хиљ. оваца и око 157,6 хиљ. живине.

Сви **индустријски** капацитети смештени су у седишту општине Мионица. У индустрији је запослено око 47% укупно запослених у привреди. Носиоци развоја индустрије су:

- Фабрика термоизолационог материјала "Фима" Мионица у којој је запослено 105 радника - приватизована;
- Фабрика вијачне робе - "Метал" Мионица са 50 радника- приватизована;
- Фабрика металургије - одливака и прецизне механике "Крушик прецизни лив" Мионица, са 98 радника, још није приватизована, јер постоји посебан програм за приватизацију;
- Хладњача "Сувоборка" Мионица, фабрика за прераду и чување воћа и поврћа, са стално запослених 16 и 40 сезонаца се налази у стечајном поступку;
- Фабрика поцинковане арматуре и арматурних елемената "Метал инвест" Мионица са 32 запослена, послује као акционарско друштво;
- Деоничарско друштво "ПУП" Врујци, са 98 запослених у Бањи Врујци чија је основна делатност угоститељство и туризам;
- Земљорадничка задруга "Мионица" из Мионице са 10 запослених и З.З. "Клашнић" из Клашнића са 9 стално запослених;
- Ветеринарска станица у Мионици са амбулантом у селу Радобић са 11 запослених, док ветеринарска станица "Мићко" у истом селу има 7 запослених;
- Приватна хладњача "Живковић" у Мионици са десетак запослених;
- Погон приватне компаније "Си&Си" за флаширање воде у Бањи Врујци са 150 запослених.

На територији општине послује 123 предузећа од којих је 96 приватних, 15 задружних, 1 мешовито и 11 друштвених.

На подручју општине је регистровано око 500 **занатских радњи**. На јавни превоз, трговину и угоститељство се односи 200 радњи, док су осталих 300 занатско-услугне радње, сервиси и радионице. Поред власника радњи пријављено је у радни однос још 100 радника. Радње из области трговине и угоститељства лоциране су у насељеним местима: варошица Мионица, Горња Топлица, Рајковић, Доња Топлица, Брежђе, док су остале делатности заступљене у свим осталим селима на подручју општине.

Низак ниво **инвестиција** у дугогодишњем периоду условили су недовољну изграђеност инфраструктурних и привредних капацитета што је довело до заостајања у развоју општине и што представља кочницу даљег развоја.

Квалитет живота становништва веома је низак. **Животни стандард** мерен прометом на мало по становнику нижи је за око 44% у односу на републички просек, а број телефонских прикључака је на нивоу од 86% републичког просека.

Интензиван и континуиран процес депопулације довео је до погоршања свих виталних карактеристика становништва Општине. Уколико се неповољни демографски токови не зауставе недостатак радног контингента може представљати крупно ограничење будућем очекиваном динамичнијем развоју. Посебан проблем представља дефицитарност стручних кадрова одређених профила.

2. ЦИЉЕВИ ПРИВРЕДНОГ РАЗВОЈА

Циљеви и интереси развоја општине Мионица усклађени су са основним развојним опредељењима Републике Србије. Нагласак се ставља на развој привредне инфраструктуре, ревитализацију привреде и њено структурно прилагођавање, максимално и рационално коришћење природних ресурса, развој села и ефикасније решавање демографских и кадровских проблема.

Циљеви привредног развоја су:

- 1) развој пољопривреде и прехранбене индустрије у оквиру које посено развити органску производњу као основне базе за даљи развој пољопривреде и Општине ;
- 2) развој туризма, трговине и услуга кроз комплетирање туристичке понуде Бање Врујци и оспособљавање других туристичких локалитета за пружање услуга у омладинском, сеоском, ловном туризму као други основни потенцијал за развој Општине;
- 3) ревитализација производње и диверзификација производног асортимана у постојећим индустријским предузећима;
- 4) убрзани развој приватног предузетништва са акцентом на организовање прерађивачких делатности у мањим капацитетима.

Циљеви, упоришта, планска решења и смернице Просторног плана оствариваће се развојем и применом мера и инструмената секторских политика, и то:

- 1) подстицајним мерама и инструментима аграрне, кредитне и пореске политике, а нарочито средствима аграрног буџета Републике Србије, стимулисаће се:
 - укрупњавање земљишног поседа пољопривредних произвођача посебно економски перспективних и репродуктивних домаћинстава;
 - извозна оријентација у производњи квалитетне хране и других аграрних производа високих фаза прераде;
 - развој млечног говедарства;
 - унапређење воћарске производње ради обезбеђења сировина за пуно коришћење постојећих капацитета прехранбене индустрије;
 - искоришћавање локалних погодности за развој органске пољопривреде, односно за укључивање у друге програме производње биолошки вредне хране;
 - повећање производње поврћа, лековитог биља и других рентабилних култура, којима се може обезбедити пуна запосленост и задовољавајући доходак на ситнијим газдинствима;
 - систем перманентног обнављања пољопривредне механизације;
 - развој стручне пољопривредне службе и унапређење система ветеринарске заштите;
 - перманентно стручно образовање и информисање пољопривредних произвођача;
- 2) власничком (својинска трансформација предузећа, дугорочни закуп, несвојинска права коришћења земљишта и сл.), регионалном, кредитном, пореском, социјалном и образовном политиком стимулисаће се реструктурирање предузећа, развој малих и средњих економски ефикасних предузећа, директна страна улагања, предузетништво на регионалном и локалном нивоу, дисперзивни размештај индустријских и капацитета производног занатства;
- 3) Општина ће активно учествовати у развоју мале привреде подстицајним мерама из своје надлежности:

- обезбеђењем одговарајуће локације на општинском земљишту за изградњу пословних и привредних објеката;
- давањем олакшица у погледу плаћања такси, ренти и других дажбина за приоритетне делатности;
- обезбеђењем основне инфраструктурне мреже; и
- посебно ће подстицати развој допунских занимања која се могу организовати у сеоским домаћинствима.

3. СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА И ПРОСТОРНОГ РАЗМЕШТАЈА ПРИВРЕДЕ

3.1. Промене тенденција у привредном развоју

Стагнација развоја општине Мионица већим делом је последица доминације примарне пољопривредне производње, односно недовољног учешћа прерађивачког сектора у привредној структури. Ипак, може се рећи да изграђени привредни капацитети могу представљати ослонац будућег развоја.

Преусмеравање негативних тенденција у привреди и ширење привредне структуре у правцу развоја пољопривредно-прерађивачких и туристичких делатности биће окосница даљег развоја.

Пољопривреда и прехранбена индустрија ће и даље представљати економску базу развоја Општине. Основни развојни циљ у области пољопривреде јесте боље коришћење расположивих производних потенцијала (земљишта, сточног фонда, производних објеката, радне снаге), и то:

- очување земљишног фонда уз побољшање његовог квалитета и програмско усмеравање коришћења;
- ревитализацију сточарства уз побољшање политике откупних цена и обезбеђивање довољне количине квалитетне сточне хране током целе године;
- бржи развој воћарске производње уз повећање оријентације ка извозу (шљиве, јабуке, вишње, јагодичасто воће), чиме се обезбеђује неколико пута већи вредносни ефекат у односу на ратарску производњу;
- развој ситних профитабилних пољопривредних делатности које захтевају релативно мала улагања и имају бржи обрт (живинарство, пчеларство, повртарство);
- организовање прерађивачке делатности у мањим погонима заснованим на ресурсима у сточарству, воћарству итд.

Основни циљ који се жели постићи у агрокомплексу, поред тржишне оријентације је да се у максимално могућој мери примењују међународни стандарди за производњу биолошки здраве хране са заштитним знаком.

Реализација предложених праваца омогућила би стварање здраве сировинске основе за домаће прерађивачке капацитете и за извоз, повећала би се мотивисаност чланова мешовитих домаћинстава за продуктивно ангажовање у агрокомплексу и тиме смањио притисак незапослених и вишка запослених радника.

Полазна претпоставка за остваривање постављених циљева у области пољопривреде је везана за реструктурирање земљорадничких задруга у функцији боље организованости газдинстава.

Природни услови за развој туризма су повољни, али недовољно валоризовани. Експлоатација термалних извора у Бањи Врујци омогућила је успешан, али у односу на могућности иницијалан развој туризма и угоститељства чији је носилац ПУП "Врујци". За потпунији допринос укупном привредном развоју општине неопходна је валоризација

осталих туристичких локалитета, изградња туристичко угоститељских капацитета, пратећег садржаја и инфраструктуре, као основе за развој различитих видова туризма.

3.2. Стратегија развоја и просторног размештаја индустрије, МСП и услуга

Развој индустрије треба да следи општи смер структурних, организационих и других промена у индустрији Републике. Будући развој индустрије првенствено треба усмерити ка валоризацији производних ресурса и диверзификацији постојећих производњи, уз уважавање потреба тржишта ка развоју нових прерађивачких делатности. Подстицаће се селективан развој индустријске производње у мањим погонима, пре свега у области агрокомплекса како би се спречило даље демографско пражњење становништва.

Тежиште дугорочног индустријског развоја планског подручја биће производња прехранбених производа, прерађивачке индустрије (посебно из области прераде метала, коже, дрвне и текстилне индустрије), као и развој мале привреде.

Прехрамбена индустрија је једна од перспективних индустријских грана на овом подручју, која може на рационалан начин потпуније да валоризује расположиве ресурсе. Неопходно је побољшање ефикасности, проширење производног асортимана, полазећи од расположивих пољопривредних ресурса (прерада воћа, поврћа, млека, меса, сточне хране, житарица) и значајног (потенцијалног) тржишта. Посебна пажња у развоју овог комплекса посветиће се паковању, амбалажи и дизајну, стандардизацији квалитета и маркетиншким активностима. Отварање малих и средњих капацитета засниваће се, углавном, на иницијативи приватног сектора и евентуалном, укључивању инопартнера.

Развој индустрије на *подручју* општине Мионица биће заснован на развоју малих погона прерађивачке индустрије и обнови оштећених постојећих капацитета. Планирана је изградња кланице са финалном прерадом производа, активирање више сушара за шљиве, пецара ракије и сл. Изградња прерађивачких капацитета за јагодичасто воће биће актуелна у дугорочном периоду.

Развој индустрије неметала засниваће се на локалним природним ресурсима, пре свега на преради камена.

Предвиђена је изградња фабрике дечије ("еколошке") хране и погона за флаширање минералне воде у Бањи Врујци. Смештај нових производних погона усмераваће се и у центре заједнице села Брежђе и Рајковић.

Значајну улогу у оживљавању привредних активности, радном ангажовању и повећању стандарда становништва имаће развој приватног предузетништва.

Могућности за развој предузетничке иницијативе у оквиру тзв. мале привреде су значајне. Поред развоја примарних делатности, оне треба да буду усмерене и ка развоју виших фаза прераде и услуга. При томе, оне треба да буду засноване на локалним природним потенцијалима, тржишним тенденцијама, усклађене са развојем пољопривреде, туризма, индустрије и реалним потребама становништва. Дијапазон делатности за које постоје почетни услови на овом подручју веома је широк. То су следеће делатности:

а) Сакупљачке и одгајивачке делатности - сакупљање и прерада шумских плодова и лековитог биља, организована производња меда и производа од меда, производња печурака, подизање глистењака, подизање мини фарми пужева, узгој коња, изградња мини проточних рибњака, производња поврћа и цвећа.

б) Прерађивачке делатности - сушење воћа, прерада воћа, прерада меса, организована производња млечних производа, прерада рибе, израда риболовног и ловачког прибора, производња домаће ракије, прерада соје, бундевиног семена, кукуруза, прерада кромпира,

производња амбалаже, производња пластеника и вртларске опреме, производња баштенских гарнитуре, производња тенди.

в) Домаћа радиност - код које је неопходно дефинисати носиоце развоја, производни програм и принципе пословних односа са кооперантима.

г) **Занатство** - које треба усмеравати ка отварању занатских радњи чија је делатност везана за задовољење потреба сеоских домаћинстава (оправка и сервисирање пољопривредне механизације, израда алата и сл.); развоју дефицитарних занатских делатности везаних за савремено организовање живота становништва (разни сервис кућних апарата, уређаја, поправка обуће, фризери итд.) као и ка очувању и развијању старих заната.

4. УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ И ЊИХОВЕ ОБАВЕЗЕ

Учесници у реализацији привредног развоја на подручју општине Мионица су:

- Општина Мионица,
- Приватни предузетници,
- Потенцијални инострани инвеститори,
- Привредна комора Србије,
- Надлежна министарства Републике Србије,
- Међународне финансијске институције и организације и
- Становници општине Мионица.

Приоритетне активности учесника у реализацији стратегије развоја привреде, огледају се у формирању заједничког (реалног) става о могућностима, обавезама и средствима потребним за спровођење дефинисаних опредељења.

Остваривање циљева развоја, реализацијом стратегије, предодређено је близином и утицајем (у ширим размерама) Ваљева. Успешна реализација привредног развоја Мионице, условљена је претпостављањем и активирањем комплементарних делатности (пољопривредних, туристичких потенцијала и производне оријентације малих и средњих предузећа) у односу на привреду Ваљева. У складу са таквим поставкама, документација која одређује стратегију привредног развоја Ваљева, представља један од основа за заузимање става о перспективи развоја привреде на подручју општине Мионица.

Активирање пољопривредних потенцијала уз реструктурирање, модернизацију, тржишну и извозну оријентацију постојећих капацитета (и лоцирање нових), могуће је усаглашавањем већег броја стратегија и политика развоја. Неопходно је да привредни и политички субјекти (од републичког преко регионалног до локалног нивоа) који одлучују о приоритетима и средствима имају јасан заједнички став по тим питањима.

Стратешка опредељења развоја индустрије на подручју општине Мионица заснована су на систематизованом лоцирању мањих и средњих, тржишно оријентисаних прерађивачких погона, који би у стабилним условима пословања, уравнотеженим темпом раста производње повећавали своје капацитете. Позитивни ефекти овакве пројекције би се последично огледали у заустављању одлива млађег радно способног становништва, што је основни предуслов било каквог привредног развоја.

Стварање одговарајућих услова, који би привукли иностране и домаће инвеститоре, обавеза је општинских органа. Омогућавањем извесних финансијских олакшица, створиће се повољнији амбијент за приватна улагања у односу на укупно активирани потенцијале и број нових радних места. Реализација инфраструктурног опремања зона (локација) намењених значајним пољопривредним и прерађивачким капацитетима је основна смерница будућег привредног развоја подручја Општине и основна обавеза

локалних органа управе, као учесника у имплементацији, са суштински најзначајнијом улогом.

V. СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА СТАНОВНИШТВА, НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ

1. СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА СТАНОВНИШТВА

1.1. Оцена стања, потенцијала и ограничења

Општина Мионица обухвата простор од 329км² на коме у 36 насеља и 5.137 домаћинстава, према попису из 2002. год. живи 16.513 становника. Густина насељености од 50 становника на км², сврстава Мионицу у најређе насељена подручја у Колубарском округу.

На подручју општине Мионица број становника у периоду од 1948-2002. године бележи пад са 23.366 на 16.513 становника. Док је број становника Колубарског округа повећан за 2,8% у односу на 1948. годину број становника општине Мионица је смањен за 28%. Густина насељености општине Мионица је са 72,7 становника/км² у 1953. години смањена на 50 становник/км² у 2002. години.

У табелама 1. и 2. дат је преглед кретања броја становника Колубарског округа и општине Мионица по пописима.

Табела бр.7, Број становника по пописима

ОКРУГ Општина	Број становника по пописима						
	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002
КОЛУБАРСКИ ОКРУГ	192.572	201.411	202.630	202.990	205.094	200.560	197.925
градска	21.093	27.333	36.408	50.098	62.699	73.064	74.162
остала	171.479	174.078	166.222	152.892	142.395	127.496	123.763
МИОНИЦА	23.366	23.905	22.359	20.560	19.297	17.368	16.815
градска (ЦГП)	568	656	860	1.227	1.438	1.679	1.776
остала	22.798	23.249	21.499	19.333	17.859	15.689	15.039

Извор: "Попис становништва, домаћинстава и станова", књига 9, Београд, мај 2004., РЗС

Табела бр.8, Индекси броја становника

ОКРУГ Општина	Индекси броја становника						
	1953/48	1961/53	1971/61	1981/71	1991/81	2002/91	2002/48
КОЛУБАРСКИ ОКРУГ	104,6	100,6	100,2	101,0	97,8	98,7	102,8
градска	129,6	133,2	137,6	125,2	116,5	101,5	351,6
остала	101,5	95,5	92,0	93,1	89,5	97,1	72,2
МИОНИЦА	102,3	93,5	92,0	93,9	90,0	96,9	72,0
градска (ЦГП)	115,5	131,1	142,7	117,2	116,8	105,8	312,7
остала	102,0	92,5	89,9	92,4	87,8	95,9	66,0

Извор: "Попис становништва, домаћинстава и станова", књига 9, Београд, мај 2004., РЗС

Од укупно 36 насеља, апсолутни раст броја становника бележи се у пар насеља - Маљевић, Мионица (варошица), Мионица (село), Попадић, Ракари и Вртиглав, док остала (углавном сеоска) насеља карактеришу депопулациони процеси.

У табели 3. је дат број становника и станова по насељима општине Мионица за два последња пописа.

**Табела бр.9, Број становника и станова по насељима општине Мионица
(1991, 2002. година)**

Ред. бр.	НАЗИВ НАСЕЉА	БРОЈ СТАНОВНИКА			БРОЈ СТАНОВА		
		1991.	2002.	апсолут. пораст/пад	1991.	2002.	апсолут. пораст/пад
1	Берковац	578	564	-14	209	213	4
2	Брежђе	618	572	-46	236	212	-24
3	Буковац	225	202	-23	70	66	-4
4	Велика Маришта	274	292	18	74	65	-9
5	Вировац	509	419	-90	193	164	-29
6	Вртиглав	446	488	42	161	134	-27
7	Голубац	164	152	-12	38	70	32
8	Горњи Лајковац	547	446	-101	207	172	-35
9	Горњи Мушић	481	431	-50	180	140	-40
10	Гуњица	191	152	-39	63	64	1
11	Доњи Мушић	256	243	-13	100	79	-21
12	Дучић	673	641	-32	185	234	49
13	Ђурђевац	323	297	-26	108	102	-6
14	Клашнић	120	128	8	55	50	-5
15	Кључ	595	498	-97	199	200	1
16	Команице	441	436	-5	160	125	-35
17	Крчмар	545	485	-60	193	141	-52
18	Маљевић	321	341	20	116	83	-33
19	Мионица (варошица) г	1.624	1.723	99	600	614	14
20	Мионица (село)	1.286	1.446	160	426	438	12
21	Мратишић	380	345	-35	131	107	-24
22	Наномир	247	239	-8	83	73	-10
23	Осеченица	916	795	-121	328	227	-101
24	Паштрић	578	588	10	215	185	-30
25	Планиница	330	313	-17	136	98	-38
26	Попадић	700	773	73	219	228	9
27	Радобић	337	327	-10	127	98	-29
28	Рајковић	423	350	-73	181	167	-14
29	Ракари	460	513	53	197	207	10
30	Робаје	523	511	-12	214	180	-34
31	Санковић	275	239	-36	114	94	-20
32	Струганик	290	276	-14	124	82	-42
33	Табановић	393	388	-5	130	109	-21
34	Тодорин До	257	214	-43	86	70	-16
35	Толић	438	434	-4	149	137	-12
36	Шушеока	297	252	-45	97	98	1
УКУПНО:		17.061	16.513	-548	6.104	5.526	-578

Извор: "Попис становништва, домаћинстава и станова", књига 9, Београд, мај 2004., РЗС, "Попис становништва, домаћинстава и станова", књига 10, Београд, септембар 2004., РЗС

Поред смањења броја становника између два пописа (за 548) дошло је и до смањења броја станова (за 578). Пораст броја станова поред Мионице варошице и села бележи се и у насељима Дучић, Голубац и Ракари.

По површини атара издваја се најпре насеље Планиница са 3.139 ха, а затим следе Осеченица (2.769 ха), које је карактеристично и по значајном уделу у укупном броју становника, затим Горњи Лајковац (2.422 ха) и остала насеља са мањим учешћем у укупној површини ове општине.

Детаљан преглед укупног броја становника општине Мионица, по свим насељима у свим пописним годинама до сада, дат је наредном табелом.

Табела бр.10, Број становника општине Мионица са насељима по пописима

Насеља	Број становника						
	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002
Мионица	23366	23905	22359	20560	19297	17061	16513
Берковац	820	858	809	747	679	578	564
Брежђе	953	1013	969	874	806	618	572
Буковац	336	327	335	292	264	225	202
Велика Маришта	342	348	279	252	253	274	292
Вировац	900	927	826	748	674	509	419
Вртиглав	740	760	695	607	536	446	488
Голубац	360	337	340	295	250	164	152
Горњи Лајковац	1044	1076	940	818	722	547	446
Горњи Мушић	794	833	733	644	611	481	431
Гуњица	259	251	249	224	208	191	152
Доњи Мушић	456	458	411	373	307	256	243
Дучић	898	909	856	826	732	673	641
Ђурђевац	553	558	490	450	412	323	297
Клашнић	218	221	217	185	143	120	128
Кључ	988	969	895	827	709	595	498
Команице	700	728	624	541	528	441	436
Крчмар	747	807	829	716	645	545	485
Маљевић	307	318	317	295	304	321	341
Мионица (варошица) г	568	656	860	1227	1438	1624	1723
Мионица (село)	801	823	723	632	819	1286	1446
Мратишић	508	520	469	463	447	380	345
Наномир	353	368	389	391	346	247	239
Осеченица	1340	1406	1357	1201	1083	916	795
Паштрић	730	710	675	591	569	578	588
Планиница	695	676	654	553	482	330	313
Попадић	1029	1025	905	831	863	700	773
Радобић	459	444	374	347	360	337	327
Рајковић	747	735	694	599	508	423	350
Ракари	588	617	577	598	528	460	513
Робаје	862	868	836	741	667	523	511
Санковић	539	561	492	411	351	275	239
Струганик	557	542	465	391	343	290	276
Табановић	548	539	475	471	453	393	388
Тодорин До	410	440	419	366	324	257	214
Толић	745	773	703	629	577	438	434
Шушеока	472	504	478	404	356	297	252

Извор: "Попис становништва, домаћинства и станова", књига 9, Београд, мај 2004., РЗС

Подручје општине Мионица спада у групу емиграционих и депопулационих подручја. У периоду од 1948-2002. год. територију општине Мионица трајно је напустило 6.853 становника, односно укупан број становника је смањен за 29,3%. Посебно је карактеристичан негативан тренд за период 1971-1991.год, када се укупан број становника смањео за 15%.

Од укупног броја становника општине Мионица 52,7% је активно становништво, 33% издржавано и око 14% лица је са личним приходом. Пољопривредно становништво чини 42% укупног становништва, од чега је 68% активно.

У табели 11. дата је структура становништва према активности на нивоу општине Мионица и Колубарског округа по последњем попису из 2002. год.

Табела бр.11, Активно и пољопривредно становништво 2002. године

ОКРУГ ОПШТИНА	Укупно	Становништво у земљи			Пољопривр. становн.	Активно пољопр. становн.
		Активно становн.	Лица са личним приходом	Изддржавано становн.		
Колубарски округ	192.204	97.886	30.964	83.110	48.870	34.812
Мионица	16.513	8.706	2.327	5.462	6.967	4.725

Извор: "Општине у Србији у 2004.", РЗС, Београд, април 2005. година

Смањење броја становника до кога је дошло у 2002. у односу на 1991. годину, као и броја станова, важи и за број домаћинстава. При свим пописима до 1981. године у општини Мионица долазило је до повећања броја домаћинстава, да би у последња два пописа био забележен пад.

Табела бр.12, Број домаћинстава по пописима

ОКРУГ/ОПШТИНА	Број домаћинстава по попису						
	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002
КОЛУБАРСКИ ОКРУГ	37635	40755	47457	53019	59034	61226	64282
Градска	7320	8738	12181	16558	21196	24178	28280
Остала	30315	32017	35276	36461	37838	37048	36002
МИОНИЦА	4170	4421	4863	5024	5172	5144	5137

Извор: "Општине у Србији у 2004.", РЗС, Београд, април 2005. година

Уочава се константно смањење величине домаћинства по пописима. Просечан број становника по једном домаћинству је са 5,6 у 1948. год. пао на 3,3 у 2002. год.

Табела бр.13, Просечна величина домаћинства по пописима

ОКРУГ ОПШТИНА	Просечан број становника на 1 домаћинство						
	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002
КОЛУБАРСКИ ОКРУГ	5,1	4,9	4,3	3,8	3,5	3,3	3,04
Градска	2,9	3,1	3	3	3	3	2,9
Остала	5,7	5,4	4,7	4,2	3,8	3,4	3,1
МИОНИЦА	5,6	5,4	4,6	4,1	3,7	3,4	3,3

Извор: "Општине у Србији у 2004.год." РЗС, Београд, април 2005.год.

У погледу старосне структуре становништва општине Мионица најзаступљеније је становништво од 40-60 год 26%, као и од 60 и више година такође 26%. Женско фертилно становништво чини 21% укупног становништва, односно 42% женског становништва, док радно активно становништво чини 62% укупног становништва. Просечна старост је 42,8 година.

Табела бр.14, Функционални континенти становништва

Општина МИОНИЦА	2002	%
Свега	16513	100
0-19	3426	20,7
20-39	3880	23,5
40-59	4303	26,0
60+	4321	26,1
80+	403	2,4
<i>Функционални континент</i>		
Предшкол. и школски (0-14)	2456	14,3
Женски фертилни (15-49)	3475	21,0
Радни (15-59ж, 60-64м)	10263	62,0

Извор: "Општине у Србији у 2004.год." РЗС, Београд, април 2005.год.

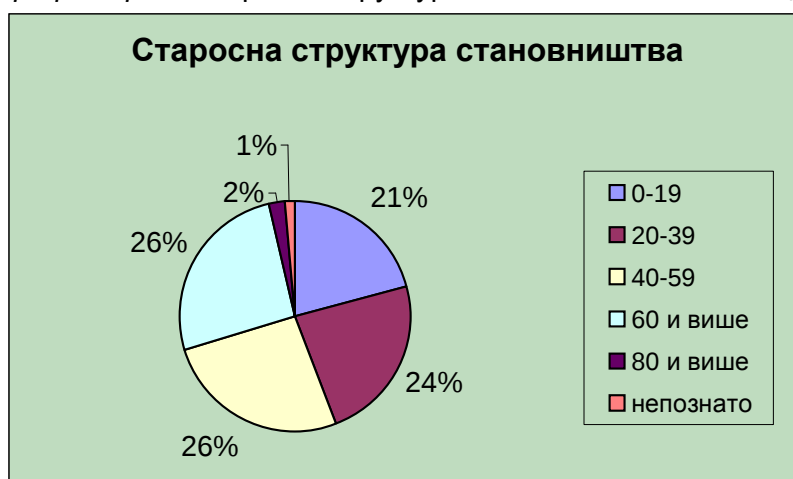
У погледу квалификационе структуре становништва општине Мионица најзаступљенија је категорија становника са непотпуним основним образовањем. При последњем попису проценат овог становништва је 31,6%, затим следи контингент становника са основним образовањем 29,3%, са средњом стручном спремом око 24,4%, становника без школске спреме око 9,5%, док је удео становника са вишим и високим образовањем свега 3,5%.

Табела бр.15, Становништво старо 15 и више година по школској спреми, 2002. год.

ОКРУГ ОПШТИНА	УКУПНО	Без школске спреме	Непотп. основ. образов.	Основно образов.	Средње образов.	Више образов.	Високо образов.	Непознато
Колубарски округ	162.842	12.744	38.951	80.242	54.038	5.400	5.915	4.503
Мионица	14.057	1.328	4.440	4.116	3.427	270	228	250

Извор: "Општине у Србији у 2004.год." РЗС, Београд, април 2005.год.

График бр.1, Старосна структура становништва, 2002. год.

Према подацима из 2003. год. запослено становништво чини 10% од укупног броја запослених или 1.662, што је мање од истог показатеља за Колубарски округ (22,4%). Док је у Колубарском округу 228 запослених на хиљаду становника у Мионици је тај број 101. Од укупног броја запослених у општини Мионица 71,7% или 1.192 је запослено у предузећима, установама и задругама. Од тог броја највише је запослених у прерађивачкој индустрији 47%, образовању 9,4%, здравству и социјалном раду 7%, угоститељству 6,5%, државној управи 6%. Лица која самостално обављају делатност чине 28,3% запослених.

Незапослени чине 7,4% становништва општине Мионица, што је мање од истог показатеља за Колубарски округ (9,7%).

Табела бр.16, Запослени, незапослени и структура запослених, 2003. год.

ОКРУГ ОПШТИНА	Колубарски округ	Мионица
Незапослени	18738	1218
Запослени	43142	1662
Бр. запослених на 1000 становн.	228	101
Структура запослених (%)	100,0	100,0
Запосл.у предуз.устан. и задруг.	61,8	71,7
Лица која самост. обављају делат.	38,2	28,3
Пољопривреда шум. и водопр.	1,2	1,8
Прерађивачка индустрија	23,8	47,0

Саобраћај	4,0	2,1
Грађевинарство	3,8	0,2
Трговина на велико и мало	4,4	1,0
Образовање	5,3	9,4
Здравство и социјални рад	7,0	7,0
Државна управа и социјално осиг.	3,4	6,0
Хотели и ресторани	1,2	6,5
Остало	7,7	2,2

Извор: "Општине у Србији у 2004.год." РЗС, Београд, април 2005.год.

Структура укупног активног становништва које обавља делатност, а којих је у 2002. год. било нешто преко 7,5 хиљада на целој општини, 63% становника или 4,8 хиљада бави се пољопривредом, ловом и шумарством док се 13,7% или нешто преко хиљаду бави прерађивачком индустријом.

Потенцијали

Основни потенцијал посматраног просторног плана у демографском смислу представља незапослена радна снага, 7,4%, затим 21% женског фертилног становништва, 62% радно способног становништва и 42% пољопривредног становништва са високим уделом активног у укупном пољопривредном становништву (68%).

Ограничења

Негативан природни прираштај, пад стопе фертилитета, миграциони процеси, демографско пражњење читавог простора, неповољна квалификациона структура радно-способног становништва, процес уситњавања (атомизације) насеља који је пренаглашен и други демографски показатељи јасно указују да ће сви аспекти радне снаге у наредном периоду представљати централни проблем и једно од највећих ограничења развоју Општине.

Узроци настављања неповољних тенденција у кретању обима становништва општине Мионица су, поред осталог, и у старосној структури, са релативно високим уделом старих (29%). Интензивно одвијање процеса старења условило је да се почетком деведесетих година становништво нашло у стадијуму демографске старости.

Постојећа старосна структура је неповољна с аспекта рађања, што уз претпоставку о даљем опадању плодности становништва нужно условљава брзо снижавање стопе наталитета и даље интензивно старење. Релативно велики удео старих ће, и поред претпоставке о снижавању смртности по старости, неминовно довести до повећања опште стопе морталитета и до појаве негативног природног прираштаја.

Евидентна је и концентрација становништва у општинском центру, уз значајно и константно напуштање осталих насеља. Овакав тренд доводи до одумирања и гашења појединих засека. Расељавања доводе и до промене физиономије насеља.

Изражене негативне развојне тенденције сеоских насеља, последица су негативног природног прираштаја, лоше старосне структуре, сталне миграције према градовима и низа других фактора који посредно утичу на овај постојећи тренд.

Релативно велике територије атара, са изразито малом густином настањености и разбијеним селима, поскупљују изградњу инфраструктуре и других елемената од значаја за уређење насеља.

Такође, неповољна је и квалификациона структура запослених јер 31,6% становништва је са непотпуним основним образовањем док је 9,5% без школске спреме.

Економско, социјално и културно заостајање сеоских подручја, стално повећава јаз у квалитету живљења између села и градског центра, а тиме и мотивацију младих људи да напусте село. Да би село било привлачно не само за насељавање, него и за остајање,

неопходно је донети посебне стратегије на нивоу Републике и одговарајуће програме за њихову реализацију на локалном нивоу.

1.2. Пројекције становништва 2005-2020

Пројекције становништва рађене су на основу следећих претпоставки: (а) кретања морталитета и фертилитета у периоду до 2025. године, о претпостављеном нултом миграционом салду (миграције нису узете у обзир); и б) да ће друштвено-економске промене остварене последњих година, као и оне које се очекују у наредном периоду утицати на репродуктивно понашање становништва, које ће резултирати знатно интензивнијим снижавањем фертилитета у односу на претходни период.

Табела бр.17, Пројекција броја становника (**варијанта тренда**)

ОКРУГ ОПШТИНА	Број становника				
	2002	2010	2015	2020	2025
Колубарски округ	192.767	186.756	179.665	173.820	168.364
Општина Мионица	16.513	15.421	14.373	13.905	13.469

По другој варијанти, варијанти **одрживог** привредног развоја очекује се да ће додатним инвестиционим улагањима доћи до механичког прилива пре свега радно способног становништва, до склапања бракова и подизања наталитета на овом подручју. У следећим табелама су дате пројекције броја становника и запослених по варијанти уравнотеженог развоја.

Табела бр.18, Пројекција броја становника (**варијанта одрживог развоја**)

ОКРУГ ОПШТИНА	Број становника				
	2002	2010	2015	2020	2025
Колубарски округ	197.925	198.350	198.520	199.200	199.650
Општина Мионица	16.513	16.533	16.570	16.590	17.050

На основу ових варијанти урађена је и пројекција запослених:

Табела бр.19, Пројекција броја запослених по варијантама

ОПШТИНА МИОНИЦА	2010	2015	2020	2025
Варијанта тренда	1.850	1.724	1.668	1.616
Варијанта одрживог развоја	1.983	2.319	2.654	2.728

1.2.1 Хипотезе о фертилиту, морталитету и миграцијама

Апсолутно смањење броја становника условљавају три основне детерминанте:

- константно опадање наталитета
- повећање стопе морталитета
- интензивни миграциони процеси

Хипотеза о фертилиту

Тенденција опадања броја живорођених у односу на број умрлих је стална (негативан природни прираштај), што указује на забрињавајући обим биолошке депопулације. Седамдесетих година стопа фертилитета на нивоу централне Србије кретала се око 50‰, да би у 2002. дошло до значајног пада (44,8‰), док је у општини Мионица на још нижем нивоу (43,7‰).

Табела бр.20, Општа стопа фертилитета становништва у 2002. години

ОКРУГ ОПШТИНА	2002		
	Женско становн. (15-49)	Живорођ.	Стопа фертилит. у ‰
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА	1.312.721	58.844	44,8
Колубарски округ	45.081	1.735	38,5
Мионица	3.475	152	43,7

Подручје општине Мионица сврстава се у регресиона подручја, јер је већ 1961.год. стопа наталитета била веома ниска (испод 15‰). Услед нижих стопа фертилитета и наталитета кретање природног прираштаја последњих година показује изразито негативан тренд. Док је 1961. год. стопа наталитета износила 14,8‰, 1971. год. 11,2‰, 1981. год. 10,4‰, 1991. год. 9,3‰, 2002.год. она износи 9,2‰.

Ниска стопа фертилитета и наталитета уз високу стопу mortalитета определиле су и ниво стопе природног прираштаја. Позитивна стопа природног прираштаја последњи пут је забележена 1961. год. Већ у периоду 1961-1971. год. становништво 1/3 насеља бележи негативан природни прираштај. У 1981. год је такође негативан, док је у 1991.год. чак 92% насеља забележило негативан природни прираштај, односно само су Мионица варошица, Наномир и Маљевић имали нулте стопе природног прираштаја. По попису из 2002. год. природни прираштај општине Мионица је негативан и износи -10,3‰.

За будући период је усвојена је хипотеза дата приликом израде Просторног плана Републике Србије о опадајућој општој стопи фертилитета. То значи да је претпостављено да ће фертилитет у 2021. години износити само 1,6 деце по породици.

Хипотеза о mortalитету

Код стопе mortalитета на подручју општине Мионица уочљив је узлазни тренд (1961. год.9,4‰, 1971. год. 11,5‰, 1981. год. 13,6‰, 1991. год. 14,8‰ и 2002. год. 20,1‰).

Хипотеза о миграцијама

Општина Мионица припада емиграционом типу општина, које одликује негативан апсолутни миграциони салдо и стопа миграционог салда у свим међупописним периодима после 1961. године. У периоду од 1961-1971. год. годишња стопа миграционог салда је била -16,1%, од 1971-1981. год. -9%, од 1981-1991. год. -8,5% и до 2002. год. -7%.

Миграциона кретања становништва према пописним подацима указују да је становништво општине Мионица углавном аутохтоно. Више од 2/3 становника у 1981. год. од рођења живи у истом насељу, само је 12% из другог подручја.

Наведени подаци јасно указују на територију на којој дуже времена доминира емиграциони тип демографског развоја што је у корелацији са нивоом и темпом привредне и социјалне трансформације и одвијања процеса урбанизације. Рурална насеља ове Општине непрекидно су емиграцијом умањивала, природним обнављањем стечене потенцијале у становништву, те су у условима транзиције плодности и доминације исељавања ушла у веома јаку биолошку депопулацију. Правци исељавања водили су углавном ка граду и општини Ваљево. Међутим преласком општине Ваљево у периоду 1981-91 године у тип емиграционих општина читав Колубарски округ постао је доминантно емиграционо подручје, што је уз раније извршену биолошку депопулацију деловало на започети процес опадања становништва.

Последице изражених емиграционих процеса данас су веома видне у односу на бројне елементе демографског развоја, посебно на процес старења и даљег обнављања становништва. То је важан лимитирајући фактор будућег демографског и укупног развоја, те и полазна основа за одређена просторно-планерска решења.

1.2.2 Будући трендови кретања укупног броја становника

Према варијанти тренда посматрано по типу насеља, очекују се дијаметрално супротне тенденције у кретању становништва у градским и осталим насељима. Смањење укупног становништва ће бити присутно искључиво у насељима која 1991. године нису сматрана за градска. Тако ће се у периоду до 2025. године наставити популациона експанзија у градским насељима, која је на том подручју, мањим или већим интензитетом, присутна током читаве друге половине 20. века.

У поређењу са становништвом градских насеља, становништво тзв. осталих насеља ће се смањивати. Депопулација сеоског становништва је на планском подручју присутна током друге половине 20 века, тако да пројектована популациона динамика до 2025.године представља интензивирање дугорочне тенденције.

Број пољопривредних становника до 2025. године биће више него преполовљен као резултат негативног природног прираштаја пољопривредног становништва.

У периоду до 2025. број активних становника ће се континуирано смањивати. Посматрано по делатностима, кретање радне снаге ће имати супротне токове. Активно пољопривредно становништво ће непрестано опадати и то због претпоставке да ће, иако смањеног обима и даље бити присутан трансфер у непољопривредне делатности као и због веома интензивног процеса демографског старења. Активно непољопривредно становништво ће се све до 2011. године континуирано повећавати, да би након тога, дошло до његовог лаганог смањивања, због интензивног старења радне снаге и исцрпљених резерви пољопривредне радне снаге, која би могла да учествује у трансферу ка непољопривредним делатностима.

По варијанти одрживог привредног развоја која претпоставља благи раст становништва, очекује се пораст броја активног становништва као резултат прилива радне снаге услед интензивирања привредног развоја. Тако да су очекивања да ће број активног становништва у 2025. год. на општини достићи број од преко 10 хиљада.

2. СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА МРЕЖЕ НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ

2.1. Оцена стања, потенцијала и ограничења мреже насеља

Географски положај општине Мионица није условио (омогућио) интензивнију везу насеља Општине, са насељима ван Колубарског округа. Саобраћајна и функционална повезаност свде се углавном на везу са суседним центрима Лајковцем и Љигом. Важно је истаћи да је северно подручје општине Мионица орјентисано ка "осовини развоја" Колубарског региона, чију основу чине Ваљево, Лајковац, као и сва линијска насеља која повезују ове центре у правцу Лазареваца и Београда.

На територији општине Мионица развила се густа мрежа од 36 насеља, у којима је 2001 године живело 16.513 становника.

Мрежа насеља је уситњена, а њену окосницу чине насеља која су у 2001. години имала од 200 до 500 становника. У Општини постоје само два насеља са преко 1000 становника, Мионица (варошица) и Мионица (село), и три насеља са мање од 200 становника- Голубац, Клашнић и Гуњци.

Раст броја становника највећи је у општинском центру, а од 1971. године повећање становништва бележи и Мионица село, док су насеља Паштрић и Маљевић која се налазе у близини општинског центра, насеља са стагнацијом становништва.

Табела бр.21, Број насеља по величинским категоријама у периоду 1948-2002

Величина насеља	Б р о ј н а с е љ а у г о д и н и						
	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002
< 200	-	-	-	1	1	3	3
200-500	11	10	16	15	16	20	23
500-1000	22	22	19	18	17	11	8
> 1000	3	4	1	2	2	2	2

Централни положај општинског центра и растојања до најудаљенијих села (17-20 км) дефинишу моноцентрични модел мреже насеља. Већина значајних функција у области

организације животних активности (терцијарно-кварталне делатности) налазе се у Мионици.

Мрежу насеља, по хијерархији, сходно наведеној организацији мреже насеља, чине следећи типови насеља:

- Општински центар - Мионица са урбанизованим и повезаним деловима насеља Мионица село;
- Центри заједнице села - Велико Мариште, Рајковић и Брежђе, са припадајућим сеоским насељима;
- Насеље са центром који има посебну намену - Ракари у чијем је саставу заселак Горња Топлица са Бањом Врујци; и
- Сеоска насеља;

По морфологији и положају насеља издвајамо два типа, и то :

- Општински центар Мионица као насеље *збијеног* типа са нејасном границом између Мионице вароши и Мионице села;
- Сеоска насеља *разбијеног* типа са два варијетета и то старовлашко-џематски, групно разбијени тип, лоциран у вишим брдско-планинским и крашким теренима, и други тип код којег су куће разбацане у групама око саобраћајница, често и у низу.

Процес депопулације захватио је највећи број насеља општине, и наставио тенденцију пада броја становника која је одликовала општину Мионица и у периоду после другог светског рата. Без обзира на чињеницу да постоји незнатна редистрибуција становништва (опadaње броја становника у сеоским насељима и повећање броја у општинском центру и његовој околини), процес депопулације је изразит, а узрокован је, како негативним природним прираштајем, тако и процесом емиграције и према пројекцијама становништва, без одређених социјално-економских планских решења, наставиће се и у наредном периоду.

О *потенцијалима* за насељавање ових крајева, најбоље говоре историјске чињенице које на основу великог броја расутих селишта, кућишта, караула, међа, старих путева, старих гробља (турска, мађарска, грчка), крајпуташа, камених оруђа, археолошких трагова и осталог, указују на то да су на овим просторима одувек живели разни народи, различитих језика и култура и за собом оставили трагове свога постојања.

Данас на подручју општине Мионица можемо да издвојимо три целине у односу на потенцијале за насељавање и развој:

- северни део општине надморске висинине до 200 м;
- средишњи делови општине, висина 200-400 м;
- трећа целина су субпланинске и планинске зоне на југу општине са надморским висинама већим од 400 м;

Посебну целину чини Бања Врујци са околином (насеље Санковић), са могућностима за планско насељавање, услед даљег развоја бањско - туристичке понуде.

По концентрацији потенцијала за насељавање и развој, свакако се истиче нижи, северни део општине у коме су готово сви потенцијали за развој индустрије као и велике могућности за развој свих облика пољопривредне делатности и концентрацију становника.

Средишњи део општине има највеће потенцијале за развој у воћарству и сточарству, као и могућности за лоцирање мањих производних капацитета, што би у перспективи довело до заустављања опадања броја становника у постојећим насељима.

У јужним брдско-планинским деловима постоје потенцијали за развој шумарства и туризма у смислу усмеравања развоја мреже насеља ка развоју туристичког центра Дивчибаре и околине.

Значајна *ограничења* за развој мреже насеља у општини Мионица су:

- неповољан положај у односу на главне саобраћајне и друге инфраструктурне токове у Србији;
- све веће депопулација у највећем броју насеља општине;
- мрежа расутих насеља без дефинисаних центара;
- лоше стање мреже саобраћајница;
- неорганизовани и спонтано развијани комунални системи и структуре;
- застарела електроенергетска инфраструктура;
- неразвијена и претежно нискоакумулативна привреда, недовољних инвестиционих капацитета.

2.2. Циљеви

Низак степен акумулативних потенцијала привреде, као и бројна ограничења развоја, проистекла из слабе развијености инфраструктурних система, указују нам на следеће циљеве организације развоја мреже насеља на територији општине Мионица :

- бржи развој привредних функција и услужних капацитета у *општинском центру*;
- убрзани развој мреже насеља на руралном подручју формирањем *система заједница села*, ради успоравања процеса депопулације, у првом реду, ради отварања радних места за запошљавање младих и женске радне снаге;
- развој путне мреже и саобраћајно повезивање мреже центара, у првом реду центара заједнице села са насељима у гравитационом подручју;
- рационализација мреже објеката јавних служби, селективна дислокација, развој и побољшање опремљености *јавних служби и услужних активности* у мање развијеним центрима заједнице села;
- боља валоризација специфичних природних и других расположивих потенцијала за развој појединих подручја и зона, у првом реду подручја са туристичким потенцијалима;
- успостављање модела стационираног становништва у субпланинским и планинским насељима како би се смањиле унутар општинске миграције ка Мионици, односно успоравање (заустављање) поларизације.

2.3. Стратегија развоја мреже насеља

Велики број негативних демографских показатеља и низак ниво развијености привреде и у наредном периоду представљају централни проблем и једно од највећих ограничења у развоју општине.

Стратегија развоја центара у мрежи насеља је у непосредној вези са овим тенденцијама. Стратешко опредељење за решење ових проблема засновано је на систематизованим активностима у функцији боље организације и развоја постојеће мреже насеља.

Ограничења која се јављају у развоју мреже центара захтевају покретање инвестиционог циклуса за решавање ових проблема, као и низ смерница за реализацију циљева просторно-економског развоја.

Као што је наведено, инвестициони потенцијал унутар општине Мионица је мали, али осим тога и неорганизован и уситњен, стога је потребно организовати и усмеравати капитал ка оним активностима која доприносе укупном развоју подручја, а самим тим и постојеће мреже насеља.

Ту се првенствено мисли на улагања у основе привредног развоја (пољопривреда, еколошки чиста индустрија и туризам), развој и обнову саобраћајне инфраструктуре, као базу развоја децентрализованих привредних система у индустрији и туризму.

Као приоритетни правци за реконструкцију, јер чине окосницу развоја истичу се саобраћајнице:

- Дивци-Мионица-Горња Топлица-Љиг
- Мионица-Дивчибаре

Неопходно је осавременити коловозе до свих сеоских насеља, што је у директној вези са развојем сеоског туризма.

Као предуслов даљег развоја у стратегији развоја центара у мрежи насеља јавља се и уређење комуналних система у урбанизованим насељима Мионица и Горња Топлица (уређење уличне и канализационе мреже, решавање проблема отпада) и сеоским насељима, где је потребно дефинисати функционална средишта (са обзиром на разбијени тип насеља) и извршити модернизацију унутарсеоских саобраћајница.

Значајну могућност у стратегији развоја центара (омогућила би знатно прикупљање средстава) претстављају концесије за коришћење термо-минералних вода, експлоатацију неметала, газдовање шумама и развој бањског и сеоског туризма.

2.4. Оцена стања јавних служби

Стагнација у привредном развоју одразила се и на достигнути ниво и тренутно стање јавних служби на територији општине Мионица.

Стање мреже објеката јавних служби (односно њен обим и садржај) је у директној вези са демографским пражњењем простора, а миграциони токови као и неповољни природни прираштај допринели су погоршању свих виталних карактеристика становништва.

Мрежа објеката образовања састоји се из објеката основног образовања, коју чине две матичне школе, које се налазе у Мионици: ОШ „Драгојло Дудић“ и ОШ „Војвода Живојин Мишић“ у Рајковићу. Потпуне осмогодишње школе још се налазе у Доњој Топлици (Велико Мариште), Горњој Топлици (Ракари) и Брежђу, док се четвороразредне школе, које припадају матичним школама налазе у Планиници, Крчмару, Ђурђевцу, Кључу, Толићу, Осеченици, Буковцу, Табановићу, Команицама, Попадићу, Дучићу, Берковцу и Струганику. У општини Мионица није организован рад ниједне средњошколске установе, као ни подручних одељења средњих школа из суседних општина (постојала је иницијатива да се отворе подручна одељења Средење техничке ПТТ струке са интернатом).

Од објеката социјалног старања постоји предшколска установа „Невен“ за децу старости преко једне године, који је после извршене реорганизације рада обезбедила услове за боравак група у целодневном боравку за око 160 деце и могућност полудневног боравка деце. Матична дечја установа које се налази у Мионици поседује један објекат капацитета 98 корисника, док је покривеност терена обезбеђена организовањем рада подручних група при школама, тако да је укупан број деце, којој ова установа пружа услуге основне дечје заштите, око 250.

Кадровска структура и опремљеност неопходним училима и реквизитима не задовољава прописане стандарде.

Здравствени објекти на подручју општине Мионица (односно мрежа здравствених установа) по постојећим капацитетима одговарају потребама корисника, тако да не постоји потреба за повећање броја ових објеката. Мрежу здравствених установа чине Дом здравља у Мионици, који послује као организациона јединица Здравственог центра из Ваљева, који поред опште, укључује још неколико специјалистичких служби, затим амбуланте у Великом Маришту, Ракарима, Рајковићу и Брежђу. Највећи проблеми у здравственој заштити становништва су константни проблем са дефицитом лекара и стоматолога као, и недовољна опремљеност медицинском опремом, апаратима и возилима.

У оквиру туристичког центра „Бања Врујци“ налази се специјализовани здравствени центар за лечење реуматских обољења.

У општини Мионица главни носилац културних активности је Културни центар Мионица, који својим скромним могућностима покушава да (биоскоп, позориште, библиотека) задовољи потребе корисника.

У области физичка културе, евидентан је недостатак одговарајућих спортских објеката (фискултурних сала, отворених терена за мале спортове) у оквиру матичних школа и непостојање спортске хале (одговарајућег капацитета) која би омогућила одвијања спортских и културних манифестација у затвореном простору.

Потребе за социјалном заштитом јавља се као последица брзих промена у старосној структури и значајном одливу младог становништва са ових подручја. Број корисника социјалне помоћи у обе категорије (малолетна и пунолетна лица) расте од 1981. године у односу на коју се повећао до десет пута.

Проблем уређења и коришћења гробља је веома изражен у једном броју сеоских насеља (Кључ, Санковић и Ђурђевац), док је у урбанизованим деловима општине углавном решен.

2.5. Циљеви

Циљеви развоја и организације мреже објеката јавних служби су:

- даљи развој Мионице као центра културе, здравствене заштите, образовања;
- снажнији развој јавних служби у центрима заједнице села;
- подизање нивоа квалитета у организацији и опреми објеката јавних служби на нивоу центара заједнице села и појединачних насеља, адаптацијом и реконструкцијом постојећих и изградњом нових објеката, обезбеђењем специјализованог превоза за кориснике и сл.;
- у оквиру образовног система развој потребних „смерова“, односно стручних профила;
- одговарајући размештај објеката свих нивоа образовања, уз постепено достизање препоручених стандарда и обезбеђивање кадрова и материјалне опремљености установа, применом принципа рационалности у складу са материјалним могућностима и потребама заједнице;
- организовање предшколских установа, ради превазилажења постојећих социјалних и економских неједнакости и остваривање једнаких услова за заштиту, васпитање и развој деце;
- обезбеђивање социјалне заштите свим корисницима ради постизања социјалне сигурности; омогућавање професионалне рехабилитација, оспособљавања за рад инвалидних лица, смештај старих и изнемоглих;
- планирање уређења и коришћења сеоских гробља;
- изградња заједничког Дома за пензионере у сарадњи са општином Ваљево, за кориснике са подручја обе општине;
- изградња спортске хале.

2.6. Стратегија развоја и организације јавних служби

Развој јавних служби на подручју Просторног плана засниваће се на постојећем размештају објеката јавних служби и будућим потребама гравитирајућих подручја у мрежи насеља.

Један од основних праваца развоја биће селективна дислокација и развој јавних служби у центрима заједнице насеља, као један од предуслова за оживљавање, економски и социјални развој села, постепено планско активирање локалних потенцијала и подизање мотивације сеоског становништва, посебно млађег, да село одреди као дугорочну перспективу и избор за будући живот и рад.

Подизање квалитета услуга установа јавних служби треба да се базира на привредним, социјалним, економским, демографским, културним и другим битним карактеристикама општине Мионица, али и шире заједнице, јер ће се у зависности од њихових кретања обезбедити рационалнија организација ових служби.

Дугорочна стратегија развоја јавних служби треба да буде усмерена ка следећим активностима:

- изградња неопходне инфраструктуре,
- осавремењивање процеса рада,
- перманентно подизање квалитета услуга, обезбеђењем дефицитаних кадрова и
- прилагођавање мреже јавних објеката потребама њихових корисника.

Поред ових активности, стратегија развоја и организација јавних служби на планском подручју предпоставља и следеће опште критеријуме:

1. *предшколско васпитање* - поред класичног облика организовања (посебан објект, наменски изграђен, са одређеним бројем запослених), користиће се и реконструисани и адаптирани постојећи објекти, просторије месних заједница, формираће се мање групе у закупљеним просторијама и приватним становима, посебно за децу до 3 године старости. У сеоским насељима обезбедиће се простори за рад у васпитним групама предшколске деце од шест година старости у оквиру матичних школа;
2. *основно образовање* - Рационалнија организација мреже објеката основног образовања ("патуљаста" одељења и мале школе, које су по правилу лоше опремљене и слабијег наставног кадра) у случају школа са једним до два одељења и са мање од 20 ученика по одељењу, решаваће се обезбеђењем организованог превоза до већих, централних или подручних школа. За успостављање рационалне мреже објеката основног образовања приоритет има подизање квалитета постојећих објеката (могуће је превођење одређених четвороразредних у осморазредне школе), док ће се изградња нових планирати у зависности од потреба и могућности;
3. *средње образовање* - постизање обухвата од 75-80% генерације средњег образовања омогућиће обезбеђење кадрова потребних стручних профила, у складу са развојним потребама планског подручја.
4. *социјална заштита* - Развој установа социјалне заштите захтеваће запошљавање одређеног броја стручњака (социјалних и медицинских радника, правника итд.), као и укључивање већег броја волонтера, како би се омогућило што ефикасније задовољавање потреба социјално угроженог становништва. Проблем збрињавања деце без родитељског старања и старих лица ће се, поред смештаја у посебним објектима (домовима), решавати и породичним смештајем за децу, тзв. отвореним смештајем и заштитом, које подразумева бригу и негу старих лица у њиховом стану;
5. *здравствена заштита* - обухватиће три основне категорије објеката за тзв. основну здравствену заштиту: домове здравља, здравствене станице и амбуланте. Поред дома здравља у општинском центру развијаће се здравствене станице које ће се лоцирати у центрима заједнице насеља са најмање једним лекаром опште праксе, а за најудаљенија села ће се предвидети мобилне амбуланте. Апотеке ће се лоцирати у оквиру домова здравља и здравствених станица у центрима заједнице села, уз могућност да се ова делатност може препустити и приватној иницијативи;
6. *култура* - развијаће се и унапређивати постојећи објекти и садржаји културе у општинском и центрима заједнице села. Димензионисање културних садржаја на сеоским подручјима засниваће се на принципу да се на нивоу сваког центра заједнице села, за 1000 становника обезбеди најмање 180 м² вишефункционалног простора за културне и друштвене потребе, прилагођеног различитим културним и друштвеним активностима становника и за извођење биоскопске, односно камерне позоришне представе. Користиће се и друге могућности: увођење мобилних биоскопа, библиотека

и позоришта; коришћење типских, монтажних објеката; узимање просторија у закуп и вишенаменско коришћење објеката.

7. *физичка култура и спорт* - објекти физичке културе ће се лоцирати у зонама становања, рада, или одмора, с тим да се највећи број активности може обавити у месту становања ради омасовљења спортских активности. Опремање зона спорта и рекреације на сеоским подручјима ускладиће се са локалним потребама по питању врсте објеката (фудбал, мали спортови и сл.) и у погледу њиховог одговарајућег опремања и уређења отворених спортских терена.

2.7. Учесници у имплементацији и њихове обавезе

Дефинисањем стратегија које се односе на развој привреде, туризма, инфраструктуре (пре свега саобраћајне) и осталих програмски одређених активности, директно се утиче на имплементацију стратешких опредељења развоја мреже јавних објеката. Ова теза указује на последични утицај одлука и мера републичких и регионалних институција и органа на реализацију стратегије развоја мреже насеља и јавних објеката на подручју општине Мионица. На основу предложеног тренда, заустављања опадања броја становника на подручју општине Мионица, може се закључити да ће постојећи капацитети мреже јавних објеката бити довољни (предшколске и школске установе, основна социјална и здравствена заштита, комунални објекти итд) у периоду за који се ова Стратегија израђује. Основни и најзначајнији учесник имплементације стратегије развоја јавних служби је локална управа. Модернизацијом постојећих објеката који се користе и реконструкцијом и доградњом постојећих објеката који нису у употреби, остварили би се, у највећој мери услови за адекватно коришћење јавних објеката и задовољење потреба корисника. Кредитним и пореским олакшицама локална управа омогућиће (приоритетно) приватним инвеститорима изградњу комерцијалних, спортских и објеката у функцији културе (убрзаним поступком издавања дозвола за градњу, олакшицама у почетним годинама функционисања, субвенцијама у односу на број ново запослених и сл.) На овај начин ће се створити услови да се средства из буџета општине Мионица, потребна за изградњу, реконструкцију и модернизацију јавних објеката и садржаја, сведу на реалну меру.

VI. СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА

1. СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА САОБРАЋАЈА И САОБРАЋАЈНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

1.1. Оцена стања, потенцијала и ограничења

Друмску инфраструктуру општине Мионица, чини мрежа постојећих саобраћајница регионалног и локалног ранга. Веза Општине Мионица са окружењем остварује се путем Р-205 са Ибарском магистралом М-22, северни правац, и јужни правац са путем Ваљево-Пожега и даље са Црном Гором.

Регионалну мрежу Мионице чине путеви Р-202, Р-205, Р-205б и Р-259. Ови путеви повезују Општину са горе поменутим магистралним правцима, односно насељима. Слика магистралне и регионалне путне мреже приказана је на следечој слици.

Магистрална и регионална путна мрежа

Регионални пут Р-202 иде од Диваца до Љига повезујући магистралне путеве М-4 и М-22. Пролази кроз варош Мионица и поред бање Врујци.

Од Диваца до Мионице регионални пут Р-202 је у добром стању и тог квалитета је до иза Мионице у дужини око 7км. На даље Р-202 према Врујцима је у лошем стању са деформацијама коловоза. Уласком у Доњу Топлицу је у добром стању до изласка из општине.

Регионални пут Р-205 повезује путеве М-22 и М-21, пружа се у правцу север-југ и дели Општину на два дела по средини. Пролази поред Дивчибара. Регионални пут је у лошем стању, реконструкција је започета у једном делу пута. На делу од Мионице до Жупањца асфалтни пут је оштећен са великим успонима и кривинама малог радијуса и са недовољном ширином коловоза. Објекти на путу су у дотрајалом стању. Дивчибаре су просторно приближи туристички центар Београду и оспособљавањем овог путног правца за нормални саобраћај, туристички садржаји и потенцијали ове планине би се приближили престоници. Довршење започете реконструкције и оспособљавање овог регионалног пута у целости је од највећег значаја за целу општину, а и шири регион.

Регионални пут Р-2056 повезује Варош са магистралом М-22.

Регионални пут Р-259 се пружа у правцу северозапад-југоисток и повезује Ваљево са Трбушанима и Чачком. Веза је магистралних праваца М-21 и М-5. Код Богдановића брда се укршта са путем Р-205. Регионални пут је у лошем стању са измењеном геометријом поремећеним попречним пресеком.

Обилазница око Мионице

Довршавање обилазнице на делу Марићевог сокака у смислу изградње савремене коловозне конструкције и пројектовање нове адекватне геометрије на целој обилазници постигли би се вишеструко добри ефекти у смислу решавања транзитног саобраћаја, а и побољшања саобраћајне ситуације у самом месту Мионица.

Укупна дужина основне путне мреже износи 296км, регионалних 94км, а локалног ранга 202 km. Саобраћајница са савременим коловозним застором има 51,7%, од чега 19,6% регионалних и 32,1% локалних. Дужина уличне мреже износи 39 km, а некатегорисаних путева 325 km. Некатегорисаних путева са савременим коловозним застором (асфалтом) има свега 15,0%, док је без коловозног застора (макадам) 85,0%.

Квалитет коловозне конструкције је један од индикатора стања путне мреже, при чему на подручју Просторног плана 68,1% саобраћајница је са савременим коловозним застором (регионални и локални), што је изнад просека у Колубарском округу (61,4%) и Републици Србији (62,4%). Незадовољавајући је процентални удео локалних путева савремене коловозне конструкције.

Анализа покривености територије општине Мионице мрежом саобраћајница, показала је да су вредности изнад просека у односу на Колубарски округ и Републику Србију. Структура возног парка прати процентуалну расподелу у Колубарском округу и Републици Србији. Степен моторизације у општини Мионица износи 148 возила/1000 становника, за Колубарски округ 188, а Србију 229 што указује на заостајање од просека. Структуру саобраћајних токова на регионалним правцима претежно чине путнички аутомобили (приближно 80%).

Стање коловоза на посматраним регионалним путевима варира између задовољавајућег и незадовољавајућег: На неким деловима поремећена је геометрија пута у хоризонталном и вертикалном смислу, тако да на тим деловима пута је немогуће остварити рачунску брзину за којом су ти путеви пројектовани.

Елементи вертикалне сигнализације су старијег датума постављања, делимично оштећеног лица знака, испуцале ретрорефлективне фолије. Хоризонтална сигнализација је местимично деградирана до стања нераспознавања на коловозу. Постоје делови регионалне пуне мреже на којима недостају потребни елементи вертикалне и хоризонталне сигнализације.

Примарни проблем мреже саобраћајница Општине Мионица огледа се кроз стање локалне путне мреже која чини приближно 29,8% укупне дужине. Техничко-експлоатационе карактеристике путева најнижег ранга варирају у широком дијапазону, у

зависности од улоге пута, локалних ограничења условљених топографијом микролокација, интеракцијом са насељеним местима. Коловозни застор је од различитих материјала: асфалт, макадам, земљани путеви. На појединим местима ширина локалног пута не омогућава несметано мимоилажење возила.

Густина путне мреже Општине у потпуности задовољава њене потребе и представља добар потенцијал за развој овог подручја. Проблем се јавља у квалитету коловоза, нарочито на локалним путевима.

Аутобуска станица у Мионици има шест перона, при чему постојећи перони служе истовремено, пријему и отпреми путника и аутобуса. Дневник полазака и долазака аутобуске станице Мионица региструје пет превозника који одржавају 17 линија међумесног карактера. Укупан број возњи на дан је 45. Укупан обим понуђених места у линијском аутобуском саобраћају износи 2250.

Регистроване линије повезују Општину са Београдом, Лајковцем, Ваљевом, Лозницом, Љигом, Пожегом и Убом. На територији општине Мионица не постоји локални превоз.

1.2. Циљеви

Циљеви развоја су:

- § Модернизација регионалне и локалне путне мреже;
- § Изградња савременог коловоза на локалним путевима; и
- § Реконструкција и модернизација регионалног пута Р-259 у дужини од 10,5км и Р-205 у дужини од око 20км.

1.3. Стратегија развоја саобраћаја и саобраћајне инфраструктуре

Модернизација регионалне и локалне путне мреже остварује се:

1. Реконструкцијом и рехабилитацијом постојећих путних праваца;
2. Кориговањем геометрије ситуационо и висински на неким деловима путне мреже;
3. Реконструкцијом и модернизацијом коловозног застора;
4. Усаглашавањем мера одржавања појединих саобраћајница са начином и интензитетом експлоатације; и
5. Постављањем елемената вертикалне и хоризонталне сигнализације.

Реализација наведених стратешких опредељења разрадиће се у Просторном плану кроз одређивање приоритетних праваца и динамику имплементације планских решења у складу са финансијским средствима и планом развоја насеља и размештајем привредних активности.

1.4. Учесници у имплементацији и њихове обавезе

Основни актери у реализацији стратегије развоја друмског саобраћаја су:

- Министарство за капиталне инвестиције,
- Републичка дирекција за путеве,
- Општина Мионица и
- Јавно предузеће надлежно за локалну путну мрежу.

Основна улога општинских органа у реализацији поставки развоја и реконструкције путне мреже, представљају активности на изради квалитетне документације, којом се аргументовано могу оправдати захтеви упућени према републичким органима и институцијама у циљу добијања средстава потребних за реализацију решења предложених у плану. Квалитетни подаци о потребним средствима и приоритетима у реализацији, могу се дефинисати у оквиру коначне верзије Просторног плана општине Мионица. Значај реконструкције и модернизације мреже друмских саобраћајница на

територији општине Мионица је неоспоран. При дефинисању кључних стратешких одреница развоја (привреде, мреже насеља, туризма) у Стратегији развоја општине Мионица, најчешће помињани услов је инфраструктурна опремљеност, а у оквиру мреже инфраструктурних система друмски саобраћај заузима најзначајније место. Прецизно дефинисана средства потребна за реконструкцију делова регионалних саобраћајница кроз подручје општине Мионица (образложена пратећом документацијом) у даљој реализацији треба да постану обавеза МКИ и Републичке дирекције за путеве. Оваквом стратегијом би се средства, буџетски предвиђена (на општинском нивоу) за изградњу и реконструкцију путне мреже, могла у потпуности искористити у циљу приоритетног реконструисања локалних путева.

2. СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ И ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

2.1. Оцена стања, потенцијала и ограничења

Електромрежа

Снабдевање електричном енергијом општине Мионица остварује се из електро-енергетског система Републике Србије.

На територији Општине постоји електроенергетска преносна мрежа, номиналног напона 35 kV, и дистрибутивна мрежа напона 10 kV и 0.4 kV.

Напајање конзума електричном енергијом врши се из трансформаторских станица М-1 ТС 35/10kV Радобић, М-2 ТС 35/10kV Мионица Варош и ТС 35/10kV Осеченица. Ове трансформаторске станице међусобно су повезане далеководом (ДВ) 35 kV.

Далеководна мрежа 10 kV је у већем делу надземна, док у ужем градском језгру постоји подземни кабловски развод 10 kV. Ова мрежа повезује трансформаторске станице ТС 35/10 kV са трансформаторским станицама ТС 10/0.4 kV различитих снага: 100 kVA, 250 kVA, 400 kVA, 630 kVA и 1000 kVA.

Потребно је напоменути да је средњенапонска енергетска мрежа на сеоским подручјима умногоме побољшана у периоду после земљотреса у Колубарском округу, док је већи део нисконапонске мреже 0.4 kV у лошем стању (године експлоатације и неадекватно одржавање).

Потенцијал на подручју Општине представља могућност градње малих хидроелектрана, које могу да омогуће локално снабдевање потрошача у удаљеним насељима, али засад не постоји ниједна студија која би то потврдила. Слично је и са енергијом ветра.

Основно ограничење за снабдевање електричном енергијом је недовољна развијеност и застарелост дистрибутивне мреже и недовољна финансијска улагања. Неопходно је извршити ревитализацију и модернизацију постојеће мреже и постројења, као и повећање степена покривености подручја Општине електричном мрежом.

Развој дистрибутивне мреже 10 kV и нисконапонске мреже 0.4 kV у значајној мери зависи од изражених миграционих кретања. Статистички подаци говоре о смањивању броја становника, односно броја домаћинстава (основних корисника), што је један од суштинских фактора при планирању и изградњи високонапонске мреже, нисконапонске мреже и припадајућих трансформаторских станица.

Гасовод

На територији општине Мионица не постоји изграђена дистрибутивна гасоводна мрежа, што истовремено представља, како ограничење у снабдевању потрошача јефтином и еколошки чистом енергијом, тако и потенцијал за развој дистрибутивне мреже на територији целе Општине и прикључење нових потрошача.

2.2. Циљеви

Основни циљ стратегије развоја енергетике на подручју Општине је да омогући њен одрживи развој, усклађен с енергетским, економским, еколошким, просторним и другим локалним специфичностима.

Реализација овог циља омогућиће се кроз формирање квалитетне мреже електроенергетске инфраструктуре, за довољно, сигурно, квалитетно и економично снабдевање електричном енергијом и гасом свих потрошача на подручју Општине, уз рационалну употребу електричне енергије, ради спречавања депопулације насеља и омогућавања дисперзије привредног развоја.

2.3. Стратегија развоја енергетике и енергетске инфраструктуре

Електромрежа

У складу с основним циљевима стратешка опредељења одрживог развоја енергетике општине Мионица јесу:

- повећање енергетске ефикасности код производње, преноса, дистрибуције и потрошње електричне енергије, путем доношења и обавезне примене стандарда енергетске ефикасности, економских инструмената и организационих мера;
- интензивирање истраживања свих електроенергетских потенцијала у циљу повећања и проналажења нових резерви и њиховог ефикасног коришћења;
- одржавање и побољшање квалитета рада и поузданости постојеће електропреносне и дистрибутивне мреже и даљи развој тих мрежа, с циљем подржавања очекиване потрошње електричне енергије у наредном периоду;
- заштита предвиђених коридора електроенергетске инфраструктуре.

Полазећи од стратешких опредељења планира се ревитализација, модернизација и изградња нових трансформаторских објеката и мреже, као и повећање степена покривености подручја Општине електричном мрежом. Реализација ових опредељења подразумева смањење техничких и нетехничких губитака у дистрибутивној мрежи, боље одржавање система, подизање нивоа наплате услуга и др.

На подручју општине Мионица планира се изградња 10 нових ТС 10/0.4 kV и нових далековаода 10kV. Тако формирана средњенапонска мрежа, ће апсолутно задовољити све потребе конзума.

Од нових далековаода 35kV планиран је далековод од ТС 35/10kV Осечница до будуће ТС 35/10kV на Дивчибарама. С обзиром на тренутну сигурност и поузданост напајања туристичког насеља Дивчибаре, овај далековод (који би у првој фрази радио као 10kV) се намеће као апсолутни приоритет.

Студија развоја електродистрибутивне мреже (Институт Никола Тесла) предвиђа (као оптимистичку визију) да ће се у Мионици 2020 год. појавити потреба за изградњом нове ТС 110/35/10kV.

Постојећи индустријски објекти су у фази приватизације и реструктурирања и раде испод нивоа изграђених електроенергетских капацитета.

Гасовод

Основне стратешке одреднице при реализацији гасификације су:

- Поштовање предложене трасе гасовода из Просторног плана Републике Србије (дефинисана је траса разводног гасовода, РГ 05-06, Београд-Ваљево) и Регионалног просторног плана Колубарског округа;
- Планирање гасификације на простору целе Општине Мионица;
- Обезбеђивање коридора за провођење разводног гасовода, радног притиска до 50 бара, градског гасовода, радног притиска до 12 бара, локације ГМРС Мионица, МРС Врујци и дистрибутивне гасоводне мреже на радном притиску до 4 бара, на простору општине Мионица.

Пројекција потребних капацитета гасовода зависи од бројности становништва и развијености индустрије. Ако усвојимо варијанту уравнотеженог развоја и породицу од 3,6 (процена за 2021) чланова, онда би потребе за гасом биле као у табели 1.

Табела бр.22, Процена потрошње гаса за период 2005-2025

Општина	Становништво 2005	Становништво 2025	Годишња потрошња домаћинства (m³/год) 2005	Годишња потрошња домаћинства (m³/год) 2025	Индустрија (m³/год) 2005	Индустрија (m³/год) 2025
Мионица	16.000	17.000	8.888.889	9,444,444	26,666,667	28,333,333

Напомена: ове вредности треба узети са резервом јер у просторном плану не постои јасно дефинисан обим развоја индустрије, а самим тим и броја становника до 2025 године.

2.4. Учесници у имплементацији и њихове обавезе

Да би се постигао високи степен укупне енергетске ефикасности у Општини, уз поштовање критеријума еколошке одрживости, праксу досадашњег планирања електроенергетских структура (из управљачких центара електроенергетске привреде ЕПС), мораће убудуће, у складу са принципом децентрализоване производње, да замени планирање енергетских структура на нивоу локалних агломерација потрошача електричне енергије - заједница насеља и општина. Законом о енергетици омогућено је да Општина преузме интегралну бригу о комуналној енергетици у складу са Стратегијом развоја енергетике и енергетским билансом Србије.

Потребно је да представници Општине јасно презентују Републичким ресорним органима и јавним предузећем ЕПС, податке о неопходним инфраструктурним капацитетима за задовољење сопствених будућих потреба.

Основне мере за реализацију стратешких циљева електроенергетике обухватају усвајање планова и програма изградње дефинисаних електроенергетских капацитета. Планови и програми треба да обухвате све циљеве и интересе, планска решења, носиоце реализације и редослед активности које је потребно предузети у погледу реализације изградње свих објеката, у тржишним условима привређивања.

Доношењем низа подзаконских аката обезбедиће се повољније могућности за учешће нових инвеститора у секторе дистрибуције електричне енергије, у децентрализованим формама производње електричне и топлотне енергије (комбинована производња електричне енергије и топлоте, нови и обновљиви извори енергије, мале хидроелектране и сл.), који ће имати статус повлашћеног произвођача.

Потребно је да се у складу са Законом о енергетици, преиспита организованост постојећих енергетских предузећа на подручју Општине, у циљу стварања оперативних компанија, у којима би се рационалном политиком, уз најмања улагања и трошкове, постигли што повољнији енергетски, економски и други ефекти.

Својинско трансформисање тих предузећа треба да иде у правцу изградње мулти својинског управљачког система у коме би, поред Општине, партиципирали и интереси акционара: приватних и правних лица, привредних предузећа и банкарских институција из земље и иностранства.

Неопходно је у оквиру локалне управе организовати службу која би ефикасније решавала проблеме из области енергетског снабдевања: регистровала потребе појединих потрошача, доносила годишње и вишегодишње енергетске билансе, планове развоја и унапређења енергетских инфраструктурних система и издавала дозволе за градњу или реконструкцију објеката.

3. СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈА И ПОШТАНСКОГ САОБРАЋАЈА

3.1. Оцена стања, потенцијала и ограничења

Стање развијености телекомуникација у општини Мионица може се оценити као незадовољавајуће. Распрострањеност оптичке телекомуникационе мреже је минимално и недовољно да одговори захтевима модерних телекомуникација. Углавном је заступљена дистрибутивна и магистрална мрежа бакарних каблова са ограниченим фреквентним опсегом и брзинама преноса које су недовољне за данашње потребе комуницирања, преноса података и коришћење интернета...

3.2. Циљеви

Развој телекомуникационог саобраћаја има неколико основних циљева: повећање квалитета телекомуникационе мреже и објеката, убрзану оријентацију у правцу проширења асортимана телекомуникационих услуга трансформацијом класичних телефонских услуга у услуге савременог електронског комуницирања и продор информатике у технолошке процесе; усмерење у правцу увођења нових технологија интеграцијом са новим телекомуникационим техникама односно технологијама (АДСЛ, ХДСЛ, мрежа јавних мобилних веза, мрежа за пренос података, интернет мрежа...), такође изградњу нових базних станица мобилне телефоније свих заступљених оператера, замена дотрајале телкомуникационе кабловске инфраструктуре и убрзани прелаз на оптику, изградњу кабловске канализације у урбаним срединама...

3.3. Стратегија развоја телекомуникација и поштанског саобраћаја

Тржиште генерише висок степен потражње телекомуникационих услуга а посебно је велика потражња за услугама телефонског саобраћаја и пратећим сервисима модерних телекомуникација. Стратегија развоја телекомуникација Мионичког округа садржи се у следећем:

- У организационом-техничком погледу због недовољног нивоа и опремљености телекомуникационе мреже општина Мионица за приоритет у наредном периоду предвиђа проширење пословног простора локалне радне јединице "ТЕЛЕКОМ"-а изградња истурених шалтера у свим месним заједницама односно насељима
- Развој телекомуникационе мреже усмериће се на: дигитални систем преноса, оптички систем преноса до крајњих централа, коришћење бакарних проводника за дигитални систем преноса у претплатничкој равни (систем ХДСЛ, АДСЛ), интеграција мобилних услуга и фиксне телефонске мреже ради ефикаснијег приступа бази података и претраживању преко интернета, повећању броја канала за радио и ТВ програме, пренос радио и ТВ сигнала по кабловима (оптика, бакар) од емисионих станица до корисника.
- Систем преноса сигнала извршиће се у свим равнима по оптици.
 - У главној равни: Београд - Ваљево - Ужице; и Ваљево - Лозница.
 - У равни чворних и крајњих централа: Ваљево - Љиг - крајња централа; Ваљево - Лајковац - крајња централа; Ваљево - Уб - крајња централа; Ваљево - Осечина - крајња централа; Ваљево - Мионица - крајња централа.У појединим центрима вршиће се замена дигиталних централа новим дигиталним централама већег капацитета и разноврснијег комуницирања.
- Развој мреже јавних мобилних телекомуникација "ТЕЛЕКОМ" Србије предвиђа:
 - проширење постојеће базне станице на локацији Попадић, на локалном врху Камалъ (393 мнв)
 - изградњу петнаест нових базних станица на локацијама према табели у прилогу
- Развој мреже за пренос података "ЈУПАК" предвиђа проширење чвора у Ваљеву (систем ЕДА - АТХЕНА) са садашњих 16 портова на 64 порта, инсталирање дигиталног мултиплексера $n \times 64$ кбит/сец., пуштање у погон једног 2 Мбит - ног преноса (Ваљево - АТХЕНА) - Београд. Овим системом остварена је веза са интернет окосницом линком протока 2 Мбит/сец. У наредном периоду се не планира изградња интернет чвора у Ваљеву.

- Развој програмске мреже РТС-а предвиђа за радио и ТВ програм уградњу савременије опреме у емисионе станице и репетиторе. Предвиђа се доградња четвртог ТВ програма и петог радио ВХФ - ФМ програма. Дугорочно гледано намера је да се изгради кабловски радио и ТВ пријем. Не предвиђа се изградња нових емисионих станица и репетитора.

3.4. Учесници у имплементацији и њихове обавезе

Директни учесници у развоју телекомуникација у општини Мионица су јавно предузеће за телекомуникације "ТЕЛЕКОМ СРБИЈА" а.д., оперетери мобилне телефоније "МОБТЕЛ" и "МТС", привредне општинске структуре кроз општинске органе и приватна предузећа и организације које имају интереса за улагањем у телекомуникације. Обавеза наведених организација и предузећа су развој телекомуникационог саобраћаја у смислу изградње телекомуникационе инфрструктуре, кабловске канализације, замене бакарних каблова оптиком, замена дотрајале или застареле активне и пасивне телекомуникационе опреме, увођење модерних телекомуникационих сервиса, проширење покривености подручја сигналом мобилне телефонје односно изградња нових базних станица и линкова...

Мере и средства за реализацију стратегије

- Даљи развој у домену развоја телекомуникација подручју Мионичке општине заснива се на скупу регулационих мера из области пореске политике и политике цена као и из области инвестиционе политике којима се саобраћајна привреда мора прилагодити европским стандардима пословања и којима се треба обезбедити средства за реализацију предвиђених програма.
- Реализација стратегије захтева усаглашеност гранских закона, нормативног регулисања и прихватања обавеза које произилазе из планских решења; израду идејних, главних и пројеката изведеног стања; убрзање власничке, управљачке и организационе трансформације у телекомуникационом саобраћају; стимулисање учешћа приватног капитала у изградњи телекомуникационе мреже.
- Комерцијализација телекомуникационих путева, услуга и медија у смислу изнајмљивања влакана оптичких каблова, парица бакарних каблова, вршења услуга преноса радио-сигнала и комерцијалних података путем јавне телекомуникационе мреже...

VII. СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ТУРИЗМА

1. ПОТЕНЦИЈАЛИ ЗА РАЗВОЈ ТУРИЗМА НА ШИРЕМ ПОДРУЧЈУ

На простору ширег окружења Општине Мионица, лоцирани су атрактивни туристички локалитети. За развој туризма на подручју Плана, значајан је утицај и повезивање са већ афирмисаним туристичким зонама. Интеграција туристичких зона на ширем подручју, може се остварити изградњом квалитетне путне мреже, повезивањем привреде и туризма са нагласком на квалитетнији начин живота (здрава домаћа храна и домаћа радиност). Организовање рекламних кампања и близина "туристичког" потрошачког тржишта, Београда и Ваљева, пружа могућност презентовања природних и културних вредности општине Мионица.

Општина Мионица због својих природних и створених вредности поседује могућности за развој бањског, климатског, еколошког, сеоског туризма, летње, зимске рекреације и других видова туристичких активности (Ваљевске планине су, према Просторном плану Републике Србије, обухваћене централном туристичком зоном II. 1 степена, од националног значаја, у викенд излетничкој зони Београда).

Према Просторном плану Републике Србије, Маљен са Дивчибарама спада у прву групу приоритетних туристичких простора.

Регионални просторни план подручја Колубарског округа погођеног земљотресом, дефинише Маљенско-Суворборски рејон, као део туристичке регије Ваљевских планина. Наведеним рејоном обухваћени су северни делови Маљена са Дивчибарама, Суворбора са Рајцем и подгорине ових планина са Белановицом, Бањом Врујци, Љигом и Мионицом.

Општина Мионица има компаративне предности и потенцијале за развој појединих селективних видова туризма који се огледају у:

- природним потенцијалима и амбијенталним вредностима као основним претпоставкама развоја туризма:
 - о извори термоминералних вода у Врујцима, падине Маљена и Суворбора, велики број пећина (Рибничка и Шалитрена пећина);
 - о туристички комплекс Дивчибаре;
 - о Равна Гора висораван на планини Суворбор;
 - о Туристички центар Рајац;
- повољном туристичко-географском положају у односу на потрошачке центре и релативно доброј саобраћајној повезаности (Београд, Нови Сад, Шабац, Ваљево);
- туристичка ифра и супраструктура (и ако недовољна у погледу обима и садржаја) постојећих капацитета представља солидну базу за развој различитих видова туризма;
- богатству обичаја, отвореност и предусретљивост локалног становништва, разноликости рељефа, благе и здраве климе, природних паркова листопадних шума, здраве пијаће воде и хране;
- културно-историјским манифестацијама ("Мишићеви дани") и споменицима (родна кућа Војводе Живојина Мишића у Струганику, црква у селу Рибница, црква у Мионици као и објекти из ширег окружења).

2. ЦИЉЕВИ

У досадашњем периоду није остварен задовољавајући степен валоризације туристичких потенцијала, углавном због недовољне организованости носиоца туристичке понуде, недовољне изграђености локалне инфраструктуре, недостатка основних и ванпансионских садржаја и општих економских и других ограничења.

У наредном периоду неопходно је уложити максимум напора за превазилажење постојећих ограничења и формирање препознатљивог туристичког производа, диференцираног по вредности, садржају и квалитету, који ће бити конкурентан на

туристичком тржишту. Подразумева се функционално повезивање туристичко-угоститељске делатности са пољопривредом (производња здраве хране), саобраћајем, трговином, занатством, комуналним делатностима, здравством и другим комплементарним делатностима.

Реализација напред наведеног претпоставља испуњавање низа циљева међу којима су најзначајнији:

- формирање туристичке понуде, у складу са трендовима иностране и домаће тражње;
- планско унапређење материјалне основе развоја туризма;
- обезбеђење услова за постизање већег степена организованости и синхронизованости активности бројних учесника у формирању туристичке понуде;
- кадровско прилагођавање потребама развоја савременог туризма;
- стварање имиџа који ће представити подручје као туристичку дестинацију (интеграција постојеће туристичке организације са мрежом европских туристичких организација);
- активирање етно туризма (обнова смештајних капацитета у селима, промовисање органске хране, етно мотива и обичаја);
- заштита културних и природних добара, уређење њихове околине;
- пласман и промоција туристичке понуде општине Мионица;
- максимално укључивање локалних специфичности (народни обичаји, фолклор, традиционална производња хране, домаћа радиност) у туристичку понуду.

3. СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ТУРИЗМА

Како у досадашњем периоду није остварен задовољавајући степен искоришћености туристичких потенцијала услед разних фактора (недовољна организованост носилаца туристичке понуде, недостатак основних и пансионских садржаја, општих економских и неекономских ограничења, недовољна комплементарност са локалном инфраструктуром) основна стратешка одређења су усмерена проналажењу решења у оквиру реалних економских могућности. Основа овакве стратегије је формирање препознатљиве туристичке понуде (производа), диференциране по вредности, садржају и квалитету и конкурентности на туристичком тржишту.

Стратегију развоја туризма треба градити на основу релевантних фактора развоја туризма, достигнутог нивоа развоја, стања и тенденција на садашњем туристичком тржишту. Сходно томе у наредном временском периоду биће доминантни следећи видови туризма:

- здравствено - рекреативни са основним мотивом коришћења услуга у бањи Врујци и у перспективи зимско-спортски туризам на обронцима Сувобора. Основну циљну групу представљају пословни људи који имају наглашену потребу одржавања здравствене и физичке кондиције, реконвалесценти и спортисти. Садржај боравка треба прилагодити захтевима ових корисника изградњом разноврсних спортских терена, објеката за забаву, укључивањем у понуду локалних специфичности;
- омладински туризам, у функцији окупљања младих на овом подручју, са понудом одређених програмских активности (курсеви језика, екологије, сликања, фотографисања и сл.). Овај вид туризма подразумева изградњу омладинско-туристичких насеља са бунгаловима и камповима на пажљиво одабраним локацијама у близини спортско-рекреативних објеката;
- различити видови активног одмора где се без већих улагања могу понудити разноврсни туристички садржаји из области кулинарства, спелеологије, убирања шумских плодова, сликања итд.;
- сеоски туризам у одабраним насељима, а пре свега Планиници, Крчмару, Брежју, Горњем Лајковцу, Струганику. Развој овог вида туризма захтева испуњавање предвиђених норматива у погледу смештаја посетилаца и континуирану едукацију чланова домаћинства;

- ловни туризам као веома профитабилна делатност, намењена високоплатежним страним и домаћим туристима, има своје упориште у богатом фонду дивљачи, акценат треба дати унапређењу постојећег ловног фонда и пропагандно-информативним активностима;
- риболовни туризам који се реализује током читаве године уз обogaћивање адекватне понуде у делу куповине и изнајмљивања одговарајуће опреме;

Основна опредељења дугорочног концепта развоја туризма и рекреације су:

- према природним и створеним потенцијалима, развој туризма и рекреације засниваће се на туристичко-рекреативној понуди планина, топлих и хладних вода, климатских бања, села, ловишта и др., којима су уједно обухваћене и све значајне природне и културно-историјске вредности планског подручја;
- туризам ће активирати развој комплементарних активности и структура (села, пољопривреде, мале привреде, објеката друштвеног стандарда, инфраструктуре и др.), подржати и унапредити заштиту и културолошку презентацију природе, природних и културних вредности, као темељних ресурса и услова укупног, здравственог, еко, етно и других видова туризма, производње еко-хране и сл.;
- постојећа туристичка понуда биће техничко-технолошки и организационо унапређена и функционално заокружена, посебно у погледу уређења, опремања и коришћења садржаја понуде у простору. За привлачење домаћег и иностраног капитала развијаће се атрактивни и профитабилни програми постојеће и нове туристичке понуде.

На основу постојећег стања и данашње туристичке понуде, стратегија развоја туризма у наредном временском периоду указује на следеће:

Општински центар Мионица

Регионалним просторним планом Колубарског округа погођеног земљотресом, општински центар Мионица са гравитирајућим селима Паштрић, Толић, Кључ и Санковић, услед повољног саобраћајног положаја и близине планираног аутопута Београд-Јужни Јадран, на путном правцу ка комплексу Рајац, према Петници и Ваљеву, Дивчибарама и Равној гори, поседује потенцијал за развој транзитног туризма. Услед повољног саобраћајног положаја у циљу активирања наведеног вида туризма, неопходно је:

- комплетирати постојеће, изградити и уредити нове садржаје за потребе туриста (ресторане, мотеле, бензинске станице, сигнализацију, информативне туристичке пунктове и др), чиме би се обезбедило сигурније и удобније путовање;
- Према реалним потребама планирати изградњу око 200 лежајева у Мионици и око 300 лежајева у околним селима;

Бања Врујци

Бања Врујци треба да буде центар бањског туризма Колубарског региона. У циљу унапређења и развоја бањског места Врујци потребно је:

- законским мерама, зауставити непланско грађење викенд кућа по ободу Топличке котлине, а постојеће неплански изграђене објекте, општинским одлукама и одговарајућим планским документима легализовати;
- туристичку понуду бање повезати са туристичким потенцијалима општине (спелеолошки објекти, археолошка налазишта, споменици културе и природе, ловишта и др.), бањским местима, селима - етно туризам, као и шире (туристички комплекси на Ваљевским планинама),
- допунити смештајне капацитете којим би биле задовољене потребе корисника бање, до око 2000 лежајева у бањи и око 800 лежајева у гравитирајућим селима;

- употпунити понуду бање туристичком инфра и супраструктуром (туристички информативни пунктови, агенција, услужни туристички сервиси – туристички водичи, спасилачке екипе, и др.) и атрактивним друштвеним (манифестације, филмске вечери, позоришне представе, концерте и сл.) и спортско – рекреативним садржајима (турнири, припреме спортиста, такмичења и др.);
- завршити изградњу започетих објеката у бањи (спортска хала, базени), изградња жичаре (дужине 10 км), која би бањске капацитете повезивала са зимско-спортским теренима;
- реконструисати постојеће купатило "Војвода Мишић", као историјски споменик и планирати изградњу нових бањских купатила, која би задовољила потребе корисника;
- допунити бањску понуду ловним и риболовним туризмом, обogaћен адекватном понудом у делу куповине и изнајмљивања одговарајуће опреме, који ће се реализовати током читаве године, као важан фактор у ублажавању туристичких осцилација сезона – вансезона;

Бања Лепеница

У селу Санковић, на локалитету Лепеница лоцирани су извори сумпоровите термалне воде. Развој и активирање бање Лепенице уз коришћење постојећих природних потенцијала, биће спроведено кроз посебне планове и програме развоја бање, који се односе на активирање и насељавање локалитета. Планови развоја се садрже мере, начине за реализацију планских решења у циљу оживљавања Бање.

Спровођењем програмски дефинисаних активности (уз поштовање прихваћених планских решења) доћи ће до отварања нових радних места и активирање дела привреде (производња здраве хране, појединих прерађивачких делатности, услужни сервиси и др.). Ово ће створити услове за активирање (и задржавања) дела руралног становништва, а посебно младе популације у циљу остварења економских ефеката ван пољопривреде и заустављања емиграције у веће урбане центре.

Споменик природе "Рибница"

Природна богатства неопходно је чувати и користити у складу са Просторним планом Републике Србије и прописима о очувању природних вредности. Значајно природно богатство општине Мионица представљају спелеолошки објекти, пећина Пландиште - најдужа пећина Ваљевског краса у атару села Голубац, у засеоку Митровићи и Мокра пећина на левој страни реке Граб, а посебну вредност поседује споменик природе "Рибница".

Укупна површина споменика природе Рибница износи 28 хектара (1996. године СО Мионица донела одлуку о заштити споменика природе Рибница). У долини Рибнице истражено је 18 спелеолошких објеката (пећина) као и ретке врсте флоре и фауне. Најпознатије су: Шалитрена пећина (у атару села Брежђе) и Рибничка пећина на обали планинске реке Рибнице.

Стратегија развоја локалитета Рибнице ограничена је забранама које произилазе из одлуке о заштити, а односи се на предузимање радњи и активности које би измениле изглед споменика природе или довеле у питање његове основне карактеристике као јединствене природне реткости. Сходно овоме, развој ће се заснивати на примени концепта одрживог развоја кроз:

- изградњу објеката инфраструктуре, супраструктуре и опремање простора (постављањем информационалних пунктова, изградњом пешачких стаза, клупама, корпама за одлагање отпада, информационалним таблама);
- заштиту средине од могућих загађења, ограничавањем броја туриста и моторних возила;
- заштиту приобаља уређењем слива и обала реке Рибнице, чиме би се омогућио приступ бројним природним атракцијама;
- ограничавање изградње нових објеката;

- изградњу објеката у оквиру сеоских домаћинстава на територији заштићеног природног добра, која ће бити усмерена правилима градње;
- забрану изградње викенд кућа и других објеката који нису у функцији туризма на територији заштићеног природног комплекса;
- туристичку понуду локалитета, као едукативног центра у циљу упознавања природе и природних раритета;

Непокретна културна добра

На подручју општине Мионица, постоје значајни културно-историјски споменици:

- остаци манастирског комплекса Велимирови двори са црквом, на реци Лепеници (Кључ);
- остаци старе српске тврђаве Бијела Стијена из доба Немањића (Крчмар),
- православни храм Вазнесења Господњег (изграђен у периоду 1856-1857, Мионица-варошица);
- православна црква Св. апостола Петра и Павла (подигнута 1907. године на месту средњовековног манастира, Паштрић);
- православна црква дашчара посвећена Покрову Пресвете Богородице (подигнута 1908. године, Планиница);
- кућа Секуле Бојиновића претворена је у музеј после II св. рата (Робаје);
- родна кућа војводе Живојина Мишића претворена у меморијални комплекс (Струганик);
- трагови Винчанске културе на локалитету Градина у Голубачком пољу (Голубац);
- археолошко налазиште у Шалитреној пећини (Брежђе);
- православна црква посвећена Сабору архангела Гаврила (Вртоглав), православни храм Св. оца Николаја, изграђен крајем XVIII века (Крчмар).

У циљу ангажовања и оживљавања овог вида туризма, неопходно је:

- евидентирати, заштитити и организовати адекватну туристичку презентацију,
- маркетиншки представити споменике културе широј јавности, у циљу привлачења туриста,
- основати туристичке службе (водичи) и пратећу туристичку инфраструктуру (продавнице сувенира, туристичку агенцију, информативне пунктове итд.).

Сеоски туризам

Поред бањског, перспектива туризма овога краја је и у сеоском туризму и активном одмору. Као предуслов за бољи развој сеоског туризма на подручју општине Мионица треба обезбедити активније укључивање сеоских домаћинства (у сарадњи са туристичком организацијом) у туристичку понуду. Развој сеоског туризма треба да се одвија у ближем контакту са туристичким центрима, бањама и осталим садржајима понуде у простору. Поред неопходне едукације становништва, која би требало да обухвати посете семинарима, сајмовима и другим туристичким манифестацијама неопходно је упознавање овдашњег становништва са туристичком понудом сеоског туризма других земаља у окружењу. Потребно је створити и финансијске оквире за овакву стратегију кроз повољне кредите за развој сеоског туризма. Само заједничко наступање и рад сеоских домаћинстава, Туристичке организације "Рибница" као и Еколошког друштва "Мионица", допринеће развоју сеоског туризма ових крајева.

4. ПРИОРИТЕТИ РАЗВОЈА ТУРИСТИЧКЕ ПОНУДЕ

Приоритети остваривања туристичке понуде планског подручја су:

- комплетирање постојећих, изградња и уређење нових садржаја понуде у простору и других јавних објеката, као главних генератора укупне туристичке понуде планског подручја, уз услов њиховог непосредног повезивања са туристичким центрима, местима, бањама и селима (изградња жичаре дужине 10км која би

бањске капацитете повезивала са зимско-спортским теренима; изградња спортског центра и Хале спортова капацитета 1.500 места; изградња нових бушотина као и санација објекта на бунарима, бушотинама, базенима, пословном простору у Бањи Врујци);

- у односу на изградњу нових комерцијалних смештајних капацитета приоритет има модернизација, комунално опремање и комерцијализација постојећих и потенцијалних смештајних капацитета, посебно у сеоским домаћинствима и постојећим викенд кућама у туристичким рејонима;
- обједињавање туристичко - рекреативно - здравствене понуде, првенствено у бањама, са клубским организовањем појединачних садржаја туристичке понуде (скијашки, коњички, планинарски и бројни други клубови);
- обнова и модернизација целокупне инфраструктуре (1.туристичке инфраструктуре - спортски терени, стазе и водене површине; 2.техничке инфраструктуре - водоснабдевање, канализација, гасовод, електро-енергетска мрежа и телекомуникације) и супраструктуре (хотели, мотели, ресторани, објекти друштвеног стандарда, смештајни капацитети у оквиру сеоских домаћинстава);
- успостављање традиционалних годишњих манифестација републичког ранга, који би допринели већој афирмацији овог подручја (спортска такмичења, такмичења у производњи здраве хране и сл.), као и унапређење и очување садашње културно-историјске манифестације "Мишићеви дани";
- заокружити целокупну туристичку понуду у јединствен систем на општинском нивоу;
- валоризовати све туристичке локалитете, донети акционе планове приоритета развоја туристичке понуде, према реалним могућностима и ограничењима (просторни, временски, материјални);
- интегрисати туристичке организације општине Мионица, у регионалну и републичку мрежу туристичких организација, где је омогућена промоција, праћење капацитета, услуга и туристичких атракција на планском подручју.

5. УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ И ЊИХОВЕ ОБАВЕЗЕ

Природни ресурси и створене вредности на територији општине Мионица формирају повољан амбијент за развој бањског, климатског, еколошког и сеоског туризма, летње-зимске рекреације и других видова туристичких активности. Делови територије општине Мионица назначени су у Просторном плану Републике Србије и Регионалном просторном плану Колубарског округа, као зоне приоритених туристичких потенцијала.

Основни учесници у имплементацији стратегије развоја туризма на подручју општине Мионица су :

1. Министарство за туризам у Влади Републике Србије:
 - учествује у реализацији стратегије развоја туризма, стручном и финансијском подршком, локалним и регионалним програмима развоја бањског, сеоског и ловног туризма;
 - преузима водећу улогу у организовању маркетиншког наступа и презентације производа и услуга;
2. Остала надлежна министарства у Влади Републике Србије:
 - ресорна министарства, управе и секретаријати у оквиру њих учествују у формирању повољних услова за развој туризма у оквиру својих надлежности;
3. Републички и регионални Заводи за заштиту природе:
 - старају се о заштити природних добара и уређење њихове околине;
4. Републички и регионални Заводи за заштиту споменика:
 - старају се о заштити споменика културе и уређење њихове околине;

5. Регионалне туристичке (и остале ресорне) организације:
 - својим активностима и програмима утичу на повезивање са афирмисаним туристичким зонама у циљу обезбеђивања услова за постизање већег степена организованости и синхронизованости активности бројних учесника у формирању туристичке понуде;
 - утичу на стварање имиџа који ће представити подручје као туристичку дестинацију (интеграција постојеће туристичке организације са мрежом европских туристичких организација);
6. Општина Мионица:
 - стара се о планском унапређењу материјалне основе развоја туризма и кадровском прилагођавању потребама развоја савременог туризма;
 - надлежне општинске службе формирају туристичку понуду, у складу са трендовима иностране и домаће тражње;
 - поштовањем предложених приоритетних активности у области развоја туризма утиче на активирање етно туризма (обнова смештајних капацитета у селима, промовисање органске хране, етно мотива и обичаја), пласмана и промоције туристичке понуде општине Мионица уз максимално укључивање локалних специфичности (народни обичаји, фолклор, традиционална производња хране, домаћа радиност);
7. Правна и физичка лица која послују и живе на подручју општине Мионица:
 - својим активностима реализују (уз поштовање предложених смерница) предвиђена стратешка одређења.

VIII. СТРАТЕГИЈА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА

1. СТРАТЕГИЈА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

1.1. Оцена стања, потенцијала и ограничења

Стање животне средине на подручју општине Мионица одређено је природним условима, урбаном физичком структуром, привредним активностима, саобраћајем и друштвено-економским процесима који се одвијају у окружењу. Извори загађења животне средине на подручју Плана су разнородни: индустријска постројења, комуналне отпадне воде, комунални отпад, обрађивање пољопривредног земљишта, одвијање друмског саобраћаја итд. Због одсуства великих фабричких постројења и других загађивача природа мионичке општине је изузетно очувана.

Ваздух

Подаци о постојећем квалитету ваздуха не постоје, али се на основу анализе могућих загађивача ваздуха дошло до закључка да се као извори аерозагађења, осим сагоревања фосилних горива за потребе домаћинства у насељима, котларница (на угаљ и мазут), пољопривредне производње, индустријске производње, појављује и друмски саобраћај од постојеће путне мреже (регионалних и локалних путева). Потенцијално највећи загађивачи животне средине представљају насељена места и викенд зоне услед недовољне комуналне опремљености.

Поједина индустријска постројења представљају извор емисије штетних полутаната у атмосферу. У општини Мионица заступљене су различите привредне гране. Постојећа индустрија у већој мери базирана је на производњи предмета од метала, прехранбених производа и полупроизвода (воћарство основна грана), производњи грађевинских елемената и материјала и др. Од већих предузећа у Мионици се налази "Фима" фабрика термоизолационог материјала, "Метал" фабрика вијачне робе, "Крушик-Прецизни лив" за производњу одливака и прецизне механике, "Метал-Инвест" фабрика поцинковане арматуре и арматурних елемената, хладњача "Суворборка" фабрика за прераду и чување воћа и поврћа и Si & Si фабрика воде. Укупна количина загађујућих материја пореклом из индустрије није позната јер не постоји систематско праћење квалитета ваздуха из индустријских погона. Постојећа индустријска постројења не представљају битне загађиваче ваздуха.

Проблематика аерозагађења, која потиче од постојећих регионалних путева, је посебно изражена у непосредној близини постојећег пута. Утицај се осећа у подручју око друмске саобраћајнице. Из мотора са унутрашњим сагоревањем емитује се велики број гасова, од којих су најважнији (због свог доказаног негативног утицаја на хуману популацију): CO, NO_x, SO₂, угљоводоници, олово, као и чврсте честице у облику чађи.

Земљиште

За подручје обухваћено Просторним планом Општине Мионица карактеристичне педосеквенце су : **параподзоли параподзоласта земљишта** (између Колубаре и Дрине); **смонице и метаморфозирани смонице** (сливна подручја Рибнице, Топлице и Лепенице); **кисела, смеђа и параподзоласта земљишта** (под шумом или под пашњацима).

Од укупне површине (32.936ха)-67,09% заузима пољопривредно земљиште, 27,07% шуме и 5,84% неплодно земљиште. На територији Мионице уочава се повећање процента површина под неплодним земљиштем (заступљено код свих катастарских општина). Највећа повећања од 34 ха бележи катастарска општина Брежђе, затим Осеченица 24 ха и Горњи Лајковац 20 ха, дакле простори брдско-планинског дела општине. Већина катастарских општина бележи смањење пољопривредних површина, што је најизразитије

код Мратишића 155 ха, Горњег Лајковца-140 ха и Мионице села 108 ха. Веће повећање површина под шумским земљиштем бележе Горњи Лајковац-103 ха, Мратишић 146 ха.

Табела бр.23, Структура коришћења пољопривредног земљишта (%)

	Њиве	Воћњаци	Виногради	Ливаде	Пашњаци
Србија	64,9	4,5	1,5	11,7	17,4
Мионица	58,4	12,6	0,0	14,6	14,4

У структури пољопривредног земљишта највеће је учешће њива 58,4% (14127 ха), што је нешто ниже од Републике, али уколико се интезитет површине (њиве, воћњаци и виногради) анализирају заједно, приближно је једнако просеку Републике.

Активности на околним пољопривредним површинама, приликом обављања пољопривредне делатности, могу бити извор загађивања животне средине услед неконтролисане употребе средстава за заштиту биља (пестицида) и фертлизера (комплексних минералних ђубрива). Ова врста загађивања животне средине манифестује се како аерозагађењем при апликацији средстава за заштиту биља, тако и загађивањем земљишта и вода при неконтролисаној употреби пестицида и других хемијских препарата и минералних ђубрива у циљу увећања приноса и задовољења увећаних потреба у производњи хране. Наведени утицаји могу бити посебно изражени у току сушних периода у години.

Земљиште, односно његов квалитет може значајно бити угрожен и појавом ерозионих процеса и поплавама (наиласком великих вода).

Воде

Општина Мионица има разгранату хидрографску мрежу, коју чине реке извори и подземне воде. Најбројније су реке, које теку од југа ка северу, најпре стрмим планинама Маљена и других планина, а потом долином равни Колубаре. Заједничка особина свих река општине је да су кратког тока, мање површине слива, развијеном речном мрежом, са отицањима која су изнад просека за слив Колубаре. Главни и већи водотоци општине су: Колубара, Рибница, Лепеница и Топлица.

Територија општине Мионица обилује непроцењивим богатством квалитетних хладних, термалних и термо-минералних вода које се користе и могу се користити за водоснабдевање становништва водом најбољег могућег квалитета, за топлификацију, у балнеолошке и спортско рекреационе сврхе и др.

Квалитет воде, од стране РХМЗ, прати се само на реци Колубари. На основу Уредбе о категоризацији водотока (Сл.гласник СРС, бр.5/68) *Колубара* (од Ваљева до ушћа реке Љиг), је сврстана у IIb класу.

Испитивање квалитета воде реке Колубаре у току 2004.године вршено је на профилу Словац. Одступања од захтеване класе су се јавила у боји која је одговарала III класи и у вредности суспендованих материја која је одговарала IV класи. Од опасних материја на профилу Словац регистрована је повишена концентрација: испарљивих фенола и шестовалентног хрома.

Имајући у виду локације насеља и индустријских постројења, може се рећи да постоје потенцијални загађивачи који би својим активностима могли нарушити квалитет површинских и подземних вода. До загађивања површинских и подземних вода долази услед неконтролисане примене вештачких ђубрива, пестицида и хербицида у ратарској и повртарској производњи, неадекватног депоновања отпада на депонији која се налази на десној страни Рибнице, неконтролисаним упуштањем непречишћених фекалних вода из насељених места и викенд зона.

Индустријска постројења поседују системе за пречишћавање отпадних вода ("Метал", "Сувоборка") али је могуће да услед хаварија и неадекватног рада постројења за пречишћавање отпадних вода, дође до загађивања реципијента, из тог разлога је потребно пратити квалитет пречишћених вода. Неки индустријски објекти примењују нове технологије тако да готово нема отпадних вода ("Крушик" - Прецизни лив), док остале фабрике прерађивачког и текстилног типа немају отпадне воде.

Шумска вегетација и флора

Укупна површина шума и шумских засада у општини Мионица износи око 8.930ха. Степен шумовитости незнатно је већи од степена шумовитости Србије, што се може сматрати повољним. Остваривање планиране пошумљености отежано је због све израженијих процеса дубинске ерозије, тј. клизишта, дивље сече репрезентативних примерака липе, храста, јавора, дивље трешње, као и због све израженије и просторно заступљеније појаве процеса сушења шума (китњак, јела, смрча итд.).

Шумску вегетацију и флору на подручју Просторног плана Општине Мионица сачињава:

- вегетација и флора планине Маљен са Дивчибарама и
- вегетација и флора планине Сувобор са Равном Гором.

Вегетационо-флорни сегмент Маљена са Дивчибарама сачињавају фитоценозе типа:

- шуме сладуна и цера – *Quercetum-farneto-Cerris*,
- брдска букова шума- *Fagetum montanum Rud*,
- брдска шума храста китњака-*Quercetum montanum Čeret Jov*,
- шиме букве и јеле- *Fageto - abietum*,
- храстово-грабове шуме- *Querko carpinetum s.lat. (Quercus sessilis -Carpinus betulus)*,
- шуме црног грабића и црног јасена- *Ostrio - Caprinion – Ffraxsinetosum* и
- Борове шуме.

Према досадашњим испитивањима, борове састојине на Маљену могу се детерминисати на :

- Шуме црног бора, налазе се фрагментарно на Дивчибарама,
- Шуме црног и белог бора, налазе се на прелазним експозицијама и на благим нагибима и
- Шуме црног бора са *Sesleria rigida*, на Маљену на веома стрмим, каменитим стаништима западне и северозападне експозиције.

На јужним, мање-више стрмим каменитим падинама, тј, теренима најчешће се јављају шуме црног бора (Росића страна, јужне падине Црног Врха, Вучјег Мрамора, Великих Плећа, затим у долини Беле Каменице, Голубовцу, Пјејару, као и и на површинама строго природног резервата "Забалац").

Вегетација Сувобора са Равном гором

- Шуме букве и јеле на серпентинима, *Ass. Abieti-fagetum-serpentinicum*, Јовановић (1959). Заједница букве и јеле на серпентину је слабо распрострањена и деградирана, са биљним врстама од којих су многе из других, суседних, травних и жбунастих заједница.
- Шуме букве и црног граба, *Pods. Ostryo-fagenion-moesiacae*, Јовановић (1976). Ово су састојине "острвског типа " окружене буковим шумама. Детерминисане су на висинама од 400-900 мнв., на северним експозицијама, матични супстрат им чини кречњачка подлога, а педосеквенцу различити типови смеђег земљишта.

Ловиште "Рибница"

На територији општине Мионица 1994. године установљено је ловиште "Рибница", чије се границе поклапају са границама територије Општине. Ради рационалнијег газдовања, ловиште је подељено на два ловна ревира (равничарско-брежуљкасти и брдско-планински ревер), површине 28.938 ха и ловиште крупне дивљачи површине 4.000 ха. Ловиштем газдује Ловачки савез Србије преко Ловачког удружења "Војвода Мишић" из Мионице, које је организовано кроз 5 ловних секција, односно 36 ловних јединица. Постоје два резервата (Мионица-Горња Топлица-Доња Топлица, површине 3100 ха и Мионица-Рајковић-Брежђе, површине 3.600 ха) који чине 20,3% укупне површине ловишта.

Табела бр.24, Површина ловишта по власништву

Општина	Ловиште	Укупна површина ха	Државно власништво		Приватно власништво	
			ха	%	ха	%
Мионица	Рибница	32.938	2.000	6,08	30.938	93,92

Табела бр.25, Структура ловишта по културама основног коришћења

Ловиште	Укупна површина	Шуме и шум.земљиште		Ливаде и пашњаци		Њиве и оранице		Воћњаци и виногради		Воде, баре и трстика	
		ха	%	ха	%	ха	%	ха	%	ха	%
Рибница	32.938	8.91	27,07	5.27	16,02	14.12	42,89	2.69	8,17	1.92	5,83

Ловиште поседује 7 стабилних чека, 25 чека на дрвећу, 35 хранилишта за срне, 70 солишта, 70 хранилишта за фазане, 70 хранилишта за полске јаребице, једно прихватилиште за фазанске пилиће површине 0,17 ха.

Од крупне дивљачи је најзаступљенија срнећа дивљач и дивље свиње, а од ситне дивљачи: зец, твор, ситни глодари, фазан, полска јаребица, дивља гуска лисаста, дивља патка глугара и крца, шумска шљука, препелица, голуб гривнаш и грлица. Од орнитофауне присутни су још и јастребови и гавранови.

Риболовним водама газдује Риболовно друштво "Рибница" у Мионици.

Реке Колубара, Рибница, Топлица и Лепеница су са обиљем риба: скобаљ, клен, кркуша, мрена, као и шаран и сом (Колубара), пастрмка (притоке Рибнице) и представљају добру основу за подизање рибњака и развој рибарства.

Комунални отпад

Одлагање отпада вршено је на депонију у Ваљеву до 2005-те године. Након престанка коришћења депоније у Ваљеву, одлагање смећа се врши на позајмишту шодера лоцираном на десној страни реке Рибнице. Површина парцеле је 0,5ха. Удаљеност депоније од реке Рибнице је 120m, од насеља 1200m, од извора водоснабдевања 5000m. На депонији се врши одлагање комуналног, амбалажног, грађевинског, пољопривредног и шумарског отпада, као и отпад са пољопривредних газдинстава и отпад од прераде дрвета. Земљиште које се привремено користи као депонија је у приватном власништву.

У насељу Мионица отпад се односи свакодневно, док рурална подручја нису обухваћена циклусом скупљања отпада, нити је организовано привремено одлагање на уређеним локацијама. Последица тога је постојање локалних сметлишта, често смештених на неодговарајућим локацијама. Решавање проблема управљања и третмана отпада на посматраном подручју предвиђено је санитарним уређењем и опремањем депоније Колубарског округа са центром за издвајање и селекцију сировина из комуналног отпада општина: Ваљево, Уб, Лајковац, Љиг, Мионица, Осечина, Коцељево, Владимирци и Обреновац као и рекултивацијом постојећих сметлишта. Изградња постројења за

издвајање и селекцију секундарних сировина из комуналног отпада довело би до смањења количине депонованог материјала и остваривања профита од продаје секундарних сировина. Извршен је избор локације привремене депоније и будуће трансфер станице. Избор је извршен на основу "Студије избора локације за нову санитарну депонију комуналног чврстог отпада у Мионици". Изабран је локалитет "Клашнић". Пројекат депоније је урадио Научно-истраживачки центар Ужице".

1.2. Потенцијали и ограничења

Потенцијали

Очувана животна средина овог подручја представља добру основу за развој прехранбене индустрије (производњу биолошки вредне здраве хране са заштитним знаком), шумарства и туризма.

На основу оцене просторних пољопривредних потенцијала за целу Србију, општина Мионица спада у ред високо оцењених простора. Уврштена је у првих 20 на територији средишње Србије. Овако висок ранг довољно говори о значају природних потенцијала за развој пољопривреде у овој општини.

Производни потенцијал земљишта, као природног ресурса, још увек се не користи оптимално и његово интензивније коришћење може представљати најзначајнији извор повећања производње, а самим тим и дохотка у наредном периоду.

Туризам ће бити основа развоја оних делова простора који располажу изразитим мотивима за туризам и рекреацију. Развој туризма заснива се на туристичко рекреативној понуди бања, планина, села и ловишта.

Релативно чисте реке уз рационално коришћење и заштита свих подземних и надземних вода представљају значајни потенцијал за развој риболовног туризма.

Развој индустријских постројења уз обавезу пречишћавања вода и ваздуха до нивоа граничних вредности дозвољених за испуштање у околину.

Ово подручје располаже значајним потенцијалима за развој сточарства, првенствено говедарства, али и овчарства, при чему треба систематски радити на побољшању генетске основе.

Потенцијал Општине је и у бржем развоју (извозно оријентисане) воћарске производње (шљиве, јабуке, вишње, јагодичасто воће), живинарства, пчеларства и повртарства и прерађивачких делатности.

Посебна потенцијална особеност су свакако шуме уз даље погодности пошумљавања и развој дрвне прерађивачке индустрије.

Богатство обичаја, отвореност и предусретљивост локалног становништва, културно-историјски споменици (родна кућа Војводе Живојина Мишића у Струганику, црква у селу Рибница, црква у Мионици и др.), близина термалних извора представљају добру основу за развој здравствено-рекреативног (бања Врујци), зимско-спортског (на обронцима Суворора), омладинског, сеоског, ловног и риболовног туризма.

Ограничења

Општина Мионица припада кругу подручја са вишедеценијским обележјима недовољне развијености и заостајања у развоју.

Привредна, посебно комунална инфраструктура знатно заостају за потребама привреде и становништва, тако да читаво подручје Општине има карактеристике сеоске средине.

Изграђени привредни капацитети су у погледу обима скромни и недовољни као носиоци значајнијих подстицаја на остале привредне гране.

Евидентно је демографско пражњење и погоршање виталних карактеристика становништва. Апсолутно смањење броја становника условљено је: падом наталитета, повећањем стопе морталитета и интензивним миграционим процесима. Удео најстарије популације (са више од 60 година) има једну од највећих вредности у размерама Србије, а радно способно становништво карактерише неповољна квалификациона структура.

Подручја са нижим степеном развијености у погледу заштите животне средине првенствено се суочавају са проблемима руковања отпадним водама и чврстим отпадом.

Висок ниво подземних вода као ограничавајући фактор за гајење неких пољопривредних култура јавља се на теренима покривеним најплоднијим земљиштем. Терени уз реке захтевају мелиорационе радове у циљу побољшања услова за пољопривреду. Велики број клисурастих долина и терена са великим нагибима су искључени за пољопривредно коришћење чак и када се налазе на мањим надморским висинама (посебно изражено на северним странама Ваљевских планина и побрђу ка Ваљеву и Мионици).

Неадекватно управљање комуналним чврстим отпадом на целој територији Општине. На територији Општине постоји велики број дивљих депонија. Организовано прикупљање и одношење смећа врши се једино у општинском центру Мионици и Бањи Врујци. Бројне дивље депоније доводе до загађења земљишта и река Рибнице и Топлице. Проблем загађења вода је критеријум који има значајну тежину будући да се ради о рекама које припадају сливу Колубаре.

Непостојање канализационе мреже и система за пречишћавање отпадних вода ни у развијенијем подручју Општине.

Ограничавајући фактор је представљен чињеницом да око 67,1 % шумских површина се налази у приватном власништву, док само 32,9 % припада друштвеним шумама које су под јурисдикцијом ЈП "СРБИЈАШУМЕ". Структура шумских састојина у друштвеном сектору такође није на завидном нивоу јер високе шуме обухватају 38,9 %, изданаčke око 36,8%, шикаре и шибљаци 4,0 %, а вештачки подигнуте састојине чине 20,3 % од укупне површине.

Ограничење у развоју шума и шумског земљишта представљено је сем неповољне фрагментарно заступљене структуре власништва и ниском, тј. слабом отвореношћу шумских комплекса која не задовољава потребе рационалног газдовања јер је предметна густина шумских путева од 6км / 1000ха мања од просека средишње Србије од 7,1км / 1000 ха .

Основна ограничења за развој туризма су неадекватни путеви ка туристичким центрима, недовољна маркетиншка промоција и оскудна понуда пратећих туристичких садржаја.

Земљотрес и накнадна померања тла довели су до драстичних погоршања животних и радних услова становништва и укупне развојне позиције Општине. Скоро целокупан стамбени фонд је претрпео већа или мања оштећења, а знатне су штете нанете пословним, инфраструктурним и другим објектима.

Основно ограничење везано за ловиште "Рибница" представља слаба саобраћајна повезаност и доступност ловишта, уз недовољно смештајних капацитета и непостојање осмишљеног маркетиншког (комерцијалног) приступа како ловиштима тако и рекама богатим рибом.

1.3. Циљеви заштите животне средине

При дефинисању стратегије заштите животне средине на подручју општине Мионица заснива се на усвојеним стратешким документима на републичком нивоу, од којих су најзначајнији: Просторни план Републике Србије (Сл.гласник РС, бр.13/96), Регионални просторни план подручја Колубарског округа погођеног земљотресом (Сл.гласник РС, бр.70/2002), Водопривредна основа Републике Србије (2005) и Национална стратегија управљања отпадом (2003).

Циљеви

- Дефинисање стратешких и планских опредељења у циљу очувања и подизања квалитета животне средине (чист ваздух, вода, земљиште, здравствено безбедна храна, уређена насеља итд.);
- Рационално коришћење природних ресурса (нарочито из категорија делимично или потпуно необновљивих);
- Заустављање деградације животне средине реализацијом стратешких опредељења по питањима: обнове и санације стања живог света, заштите природних предела амбијената и пејзажа, развојем васпитних и образовних програма у области заштите животне средине;
- Обезбеђивање услова за еколошки одрживи друштвено-економски развој ширег подручја, кроз рационално коришћење земљишта, енергије, вода и материјала и спровођење мера заштите животне средине.
- Дефинисање мера и начина за остваривање основних циљева и концепција заштите животне средине: планирањем развоја "чистих" технологија,
- Заштита простора изузетних и јединствених делова природе од значаја за научне, културно-образовне, рекреативне и друге сврхе;
- Заштита биодиверзитета очувањем генетског и еко-системског биодиверзитета, на основу предузетих проучавања геофонда, формирања база података и категоризације елемената, предузимањем дугорочних еко-системских истраживања интердисциплинарних обухвата;
- Очување способности пољопривредног земљишта за производњу хране и аграрних сировина,
- Планирање одговарајућих решења безбедног депоновања комуналног отпада и процеса рециклаже у складу са применом међународних стандарда, а које ће бити праћено санацијом неконтролисаних сметлишта, приоритетно оних која угрожавају квалитет вода у водотоцима и извориштима подземних вода,
- Успостављање обавезног мониторинга стања отпадних вода и ваздуха из индустријских погона, као и периодична мерења квалитета вода у водотоковима, загађености пољопривредног земљишта, ваздуха и нивоа буке у урбаним зонама,
- Дефинисање шире зоне заштите (зона санитарног осматрања), уже зоне заштите (зона ограничења) и зоне непосредне заштите (зона строгог режима) изворишта и водних објеката, као и режима организације, уређења и коришћења простора,
- Дефинисање зона (и мера заштите) различитих узрока и периодичности загађења воде: стална загађења, сезонска загађења и случајна (инцидентна),
- Одржавање здравственог стања дивљачи и предузимање хигијенско-техничких мера које спречавају преношење заразних болести, нарочито беснила, у сарадњи са ветеринарском станицом у Мионици;

1.4. Стратегија заштите животне средине

Стратегија заштите животне средине на простору општине Мионица оствариваће се:

- Кроз израду Студије о процени утицаја на животну средину на основу Закона о процени утицаја (Сл.гласник РС бр. 135/04) за пројекте који могу да изазову

негативне утицаје на околину или еколошки ризик, а налазе се на списку "Уредбе о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину" (Сл.гласник РС бр. 84/05).

- Стварањем услова да се потенцијално високопродуктивно земљиште са релативно екстензивном пољопривредном производњом, претвори у високо продуктивно земљиште са добро организованом интезивном производњом и високим приносима, а да се истовремено очува квалитет животне средине;
- Очувањем пољопривредног земљишта рационалним усмеравањем будуће градње уз максимално очување пољопривредног земљишта високе бонитетске класе.
- Унапређењем стања шума превођењем изданаčkih шума у високе (превођење у виши, тј. високи узгојни облик може се постићи стручним газдовањем у већ постојећим високим шумама и превођењем изданаčkih шума у високе, било природним путем.-конверзијом, тј. изменом облика гајења, било вештачким путем - тј реконструкцијом која подразумева измену облика гајења и измену примене врста дрвећа);
- Мелиорацијом деградираних и шума лошег квалитета;
- Заштитом свих постојећих шума (борба против ентомолошких и фитопатолошких обољења, строга примена само санитарних, тј. проредних сеча и најстроже кажњавање непланске сече, као и примена свих мера неге и редовног одржавања у свим фено -фазама раста);
- Израдом посебних шумско - привредних основа газдовања шумама у приватном сектору својине у циљу рационалнијег и економичнијег газдовања шумама;
- Повећањем површина под шумама (тежити ка оптималном степену пошумљености од 41 %);
- На подручју предметног плана приоритетним унапређењем стања и функција постојећих шума (и то како привредних, тако и заштитних функција) као и нова пошумљавања ради везивања оголелих земљишта и регулације отицања сувишних вода насталих као последица бесправне сече;
- Повећањем отворености шумских комплекса (тежити ка предвиђеном стандарду од 15 км/1000 ха);
- У сеоским срединама забранити испуштање отпадних вода у водотоке, наметањем решења изградње непропусних септичких јама одговарајуће запремине;
- Трајно решити канализацију отпадних вода у Мионици, Врујцима и Топлици, пречишћавање отпадних вода у Мионици (П.П.О.В.) до нивоа да се не угрози прописани квалитет за II класе воде изабраног реципијента уз испуњење услова са санитарног аспекта и заштите животне средине;
- Реконструкцијом и одржавањем система за пречишћавање отпадних вода у индустријским постројењима;
- У комплексима са резервоарима за складиштење нафте и нафтних деривата морају се строго испоштовати сви законски нормативи при складиштењу и дистрибуцију истих, у циљу спречавања загађења површинских и подземних вода за случај настанка акцидентних ситуација;
- Санитарном заштитом бунара и изворишта са којих се становништво снабдева водом за пиће;
- Континуираном контролом хигијенско-техничке исправности воде за пиће;
- Регулацијом бујичних водотокова (завршетак регулације реке Рибнице и Топлице);
- Повећањем броја домаћинстава обухваћених системом сакупљања отпада;
- Спречавањем формирања "дивљих" депонија дуж водотокова;
- Антиерозионом заштитом најугроженијих делова Општине ерозијом, при чему приоритет треба дати биолошким мерама (пошумљавање, озелењавање) ради достизања еколошке стабилности;
- Санирањем клизишта;
- Побољшањем спровођења прописа о животној средини увођењем ефективних регулаторних мера и економских подстицаја;
- Активним радом општинске службе за заштиту животне средине;

- Побољшањем информисања и едукацијом становништва о заштити животне средине;
- Обезбеђивањем учешћа јавности у доношењу одлука које могу имати утицаја на квалитет животне средине;
- За Рибничку пећину (Споменик природе "Рибница") важи строга забрана предузимања радњи и активности које би измениле изглед споменика или довеле у питање његове основне карактеристике као јединствене природне реткости;
- Покренути поступак да се заштити као природно добро, односно значајно станиште бројних врста слепих мишева Шалитрена пећина (село Брежђе, 10km од вароши Мионице);
- Потребно је да се заштите Ђурђевачке Баре (у селу Ђурђевац, западно од вароши Мионице) као јединствен репро-центар водоземаца (тритони и жабе) и онда када на овом подручју буде изграђен водовод;
- Захтевати од активних привредних предузећа која отпадне воде испуштају у реку Рибницу (и која су у више наврата довела до помора рибе у Рибници низводно од Мионице) да их пре испуштања пречисте до нивоа који неће бити опасан по живот у реци.
- Планирати изградњу репро-центара аутохтоних сорти биљака (нпр. малина "ваљевка") и раса стоке (пре свега колубарског говечета, буше подолца, свиње моравке, витороге овце и брдских коња) као основа за органску пољопривреду.

1.5. Учесници у имплементацији и њихове обавезе

Контролу квалитета вода врше: ЈКП "Мионица" у Мионици, Завод за заштиту здравља Ваљево и Завод за заштиту на раду Ваљево.

Праћење квалитета вода врши Републички хидрометеоролошки завод, а контролу примене прописаних мера заштите Републичка дирекција за воде при Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде - Колубарски округ.

Управљање отпадом врше:

- Општина Мионица која ће користити депонију Колубарског округа са центром за издвајање и селекцију сировина из комуналног отпада;
- Управа за заштиту животне средине;
- Републичка агенција за рециклажу отпадних материја;
- Општинска комунална предузећа, месне заједнице и становништво.

Праћење квалитета ваздуха обезбеђује Општина у сарадњи са стручним организацијама, а према усвојеним програмима.

Привредна предузећа и организације су у обавези да врше контролу загађујућих материја који се емитују у животну средину (ваздух, вода, бука) и да се придржавају МДК које су прописане одговарајућим законима.

Актери заштите и унапређења ловишта и рационалног газдовања ловиштима и заштите живог света у рекама су Ловачки савез Србије преко Ловачког удружења "Војвода Мишић" из Мионице и Риболовно друштво "Рибница" у Мионици. Осим тога у имплементацији мера заштите животне средине општине Мионица значајна је и активност Еколошко-истраживачког друштва "Мионица". Актери заштите шума су ЈП "СРБИЈАШУМЕ".

Широки оквир институционалних надлежности, као и значајан број (хијерархијски дефинисаних) учесника у спровођењу стратешких опредељења, у погледу заштите животне средине, представља потребну законску ("теоријску") потпору, утемељену на постојећим документима из ове области, у оквиру којих су прописани начини и мере заштите животне средине. Реално остваривање стратешких опредељења и поштовање прописаних мера заштите животне средине, у пракси, у највећој мери зависи од

ажурности општинских органа, у праћењу стања на терену и правременом извештавању о евентуалним неправилностима. У складу са тим општинске службе извршиће по потреби допуне одговарајућим кадровима (потребним за рад у овој области) и систематску едукацију становништва.

2. СТРАТЕГИЈА ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА

На територији која је обухваћена границама Просторног плана општине Мионица (Услови заштите природе и животне средине за потребе израде Просторног плана општине Мионица, бр 03-478/2 од 05.04. 2006. године – Завод за заштиту природе Србије), налазе се следећа заштићена и евидентирана природна добра:

1. *Строги природни резерват "Забалац"* (КО Осеченица) чиста састојина брезе са појединачним стаблима букве, јеле, црног и белог бора, укупне површине 11,08 ha, са заштитним појасом ширине од 30 m. За ово природно добро важи режим апсолутног резервата: забрањено је предузимање радњи и активности које би измениле његов изглед или довеле у питање његов даљи биолошки опстанак.
2. *Споменик природе "Рибница"* (КО Паштрић) је јединствен спелеолошки објект, станиште 15 врста слепих мишева заштићене као природне реткости. У непосредној околини пећине налази се црква Рибница и 13 заштићених стабала. Укупна површина овог природног добра износи 28 ha. Забрањено је предузимање радњи и активности које би измениле изглед споменика природе или довеле у питање његове основне карактеристике као јединствене природне реткости.
3. *Споменик природе-стабло храста лужњака* (КО Мионица, к.п. бр. 852). Поред стабла заштитом је обухваћен појас од 20 m. Забрањено је предузимати радње и активности које би измениле његов изглед или довеле у питање његов даљи биолошки опстанак.
4. Споменик културе - непокретно културно добро од великог значаја је родна кућа војводе Живојина Мишића у Стругарнику.
5. Споменик културе - непокретно културно добро од великог значаја спомен кућа у Робајама.

Ради очувања заштићеног природног добра, актом о заштити, зависно од специфичности добра, прописане су мере његове заштите које се односе на изричито забрањене радње и радње којима се обезбеђује унапређење добра.

На простору заштићеног добра се не могу обављати радови без претходне израде студије утицаја планираних (дозвољених) радова на заштићено добро.

2.1. Циљеви

Основни циљеви заштите, очувања и коришћења непокретних културних добара су:

- Утврђивање заштитне зоне, зоне са прелазним режимом заштите простора и/или шире зоне заштите категорисаних културних добара, услова уређења и изградње у функцији презентације споменичког наслеђа и развоја локалног туризма.
- Спровођење интегралне заштите непокретног културног добра.
- Побољшање квалитета локалне путне мреже у циљу приступачности споменицима културе и презентације јавности.
- Спровођење категоризације и реконструкције највреднијих непокретних добара.
- Рекогносцирање објекта и добара на целокупној територији општине Мионица.

2.2. Стратегија заштите културних добара

Приоритети у заштити археолошких налазишта су:

- Спровођење процедуре евидентирања и категоризације археолошких налазишта.
- Обнављање истраживања на недовољно истраженим локалитетима.
- Трајно конзервирање свих археолошких налазишта, а посебно оних код којих је дошло до већих оштећења.

Приоритети у заштити споменика културе:

- Ревалоризација и рекатегоризација споменика културе.
- Спровођење комплексних мера техничке заштите са обновом категорисаних објеката културе, према утврђеним и верификованим конзерваторским условима.
- Дефинисање мера и начина за омогућавање промене надлежности над објектима и добрима од значаја, која су услед немарности надлежних служби подложна пропадању.

Приоритетни циљеви заштите сакралних објеката и насеља са посебним одликама су:

- Реконструкција објекта и уређење простора око свих сакралних објеката, примереним садржајима и наменама.
- Дефинисање мера за очување и конзервирање простора свих насеља са антропогеним садржајима, уз развој других комплементарних садржаја у циљу развоја сеоског туризма.

2.3. Учесници у имплементацији и њихове обавезе

Основни учесници у имплементацији заштите, очувања и коришћења заштићених културних објеката и добара су:

- Завод за заштиту споменика културе Републике Србије;
- Регионални завод за заштиту споменика културе Ваљево;
- Надлежне републичке институције и органи;
- Посебне организације (САНУ, међународне и невладине организације);
- Општинске службе у оквиру својих надлежности;
- Српска православна црква; и
- Грађани општине Мионица.

Спровођење свеобухватних стратешких опредељења у циљу очувања и заштите културних добара, могуће је остварити реализацијом заједничких, усаглашених програма и политика. Основна улога републичких и регионалних органа је у правовременом евидентирању објеката и добара од значаја и достављању података свим заинтересованим корисницима. Ефикасно коришћење ових података било би омогућено формирањем заједничке базе података (републички, регионални и локални ниво).

Улога посебних организација, које се са различитих аспеката баве културним добрима, садржана је у презентирању података и маркетиншкој презентацији вредности и значаја, уз праћење начина спровођења мера заштите и евентуално обавештавање јавности у случајевима нарушавања, деградирања и уништавања заштићених културних добара.

Општински органи у оквиру својих надлежности врше старање о објектима и заштићеним добрима, израдом програма уређења простора, реализацијом смерница из тих програма, обезбеђивањем буџетских средстава (из различитих извора) за имплементацију планских решења, едукативним и информативним обавештавањем грађана.

IX. СТРАТЕГИЈА ЗАШТИТЕ ОД ИНТЕРЕСА ЗА НАРОДНУ ОДБРАНУ

На основу података добијених од Министарства одбране Србије и Црне Горе, сектора за материјалне ресурсе, Управе за инфраструктуру у складу са одредбама Закона о планирању ("Сл. гласник Р. Србије 47/03) и изградњи као и Одлуке о врстама инвестиционих објеката и просторних и урбанистичких планова значајних за одбрану земље ("Сл. лист СРЈ" бр. 39/95), констатовано је да се у посматраном подручју општине Мионица, а са аспекта одбране земље, као и положаја, граница и заштитних зона војних комплекса налазе следећи објекти:

Табела бр. 25, Попис војних објеката и зоне заштите

Редни број	Војни комплекс	Величина и назив зоне просторне заштите
1.	"Јелав 1"	50 м зона забрањене градње
2.	"Јелав 2"	нема зоне заштите
3.	"Село Крчмар"	
4.	"Крчмар 1"	50 м зона забрањене градње
5.	"Крчмар 2"	
6.	Објекат специјалне намене	660 м зона ограничене градње 440 м зона ограничене намене 500 м зона контролисане градње
7.	"Краљев сто"- један део у границама ПП Општине	200 м зона забрањене градње 300 м зона ограничене градње 500 м зона контролисане градње
8.	"Водоизвориште"	50 м зона уже санит. заштите
9.	"Тометино поље"- део у границама ПП Општине	зона забрањене градње као што је приказано на рефералној карти

Војни комплекси који се налазе у границама овог Просторног плана имају категорије перспективних и оних који то нису.

Објекти који су перспективни, третирају се као простор од посебног значаја за одбрану земље, односно око њих су планиране зоне забрањене, зоне ограничене и зоне контролисане градње.

Зона **забрањене градње** подразумевају потпуну забрану било какве градње.

Зона **ограничење градње** око објекта "Краљев сто", подразумева забрану изградње индустријско-енергетских постројења и објеката, далеководи, антенских уређаја, складишта и објеката који емитују електромагнетне таласе или на неки други начин могу угрозити намену и безбедност комплекса, док је за планирање и изградњу других објеката обавезна сагласност Министарства одбране.

За војне комплексе који нису перспективни, а налазе се у овом Плану, према добијеним условима Министарства одбране, нису дефинисане зоне просторне заштите.

У **зони ограничене градње** око објекта специјалне намене (у табели под редним бројем 6) подразумева забрану изградње објеката високо градње, а за планирање објеката нискоградње или инфраструктуре потребна је сагласност Министарства одбране.

У **зонама контролисане градње** је за планирање и изградњу било каквих објеката обавезна сагласност Министарства одбране.

При изради планске документације хијерархијски нижег нивоа као и за пренамену комплекса који нису перспективни обавезна је сагласност Министарства одбране.

У складу са одредбама закона о планирању и изградњи ("Сл.гласник Р.Србије", бр.47/03), Закона о одбрани ("Сл.лист СРЈ" бр.67/93) и на основу Одлука о врстама инвестиционих објеката и просторних и урбанистичких планова значајних за одбрану земље ("Сл. лист СРЈ,бр. 39/95"),као додатан прилог уз овај Просторни план биће урађен посебан **Анекс плана**, за све елементе који не могу бити доступни јавности.

Анекс плана ће поред елемената планирања у зони објеката специјалне намене,садржати и све потребне мере цивилне заштите становништва, материјалних и културних добара за сва насељена места у границама плана.

Заштита од елементарних непогода и удесних ситуација дефинисаће се посебним програмом у Анексу плана на начин предвиђен прописаном методологијом за процену опасности од хемијског удеса и загађивања животне средине, поступцима и мерама припреме, и мерама за отклањање последица удеса.

Границе, положај и просторне заштите објеката специјалне намене графички су приказани су на Рефералној карти "Режим уређења, коришћења и заштите простора".